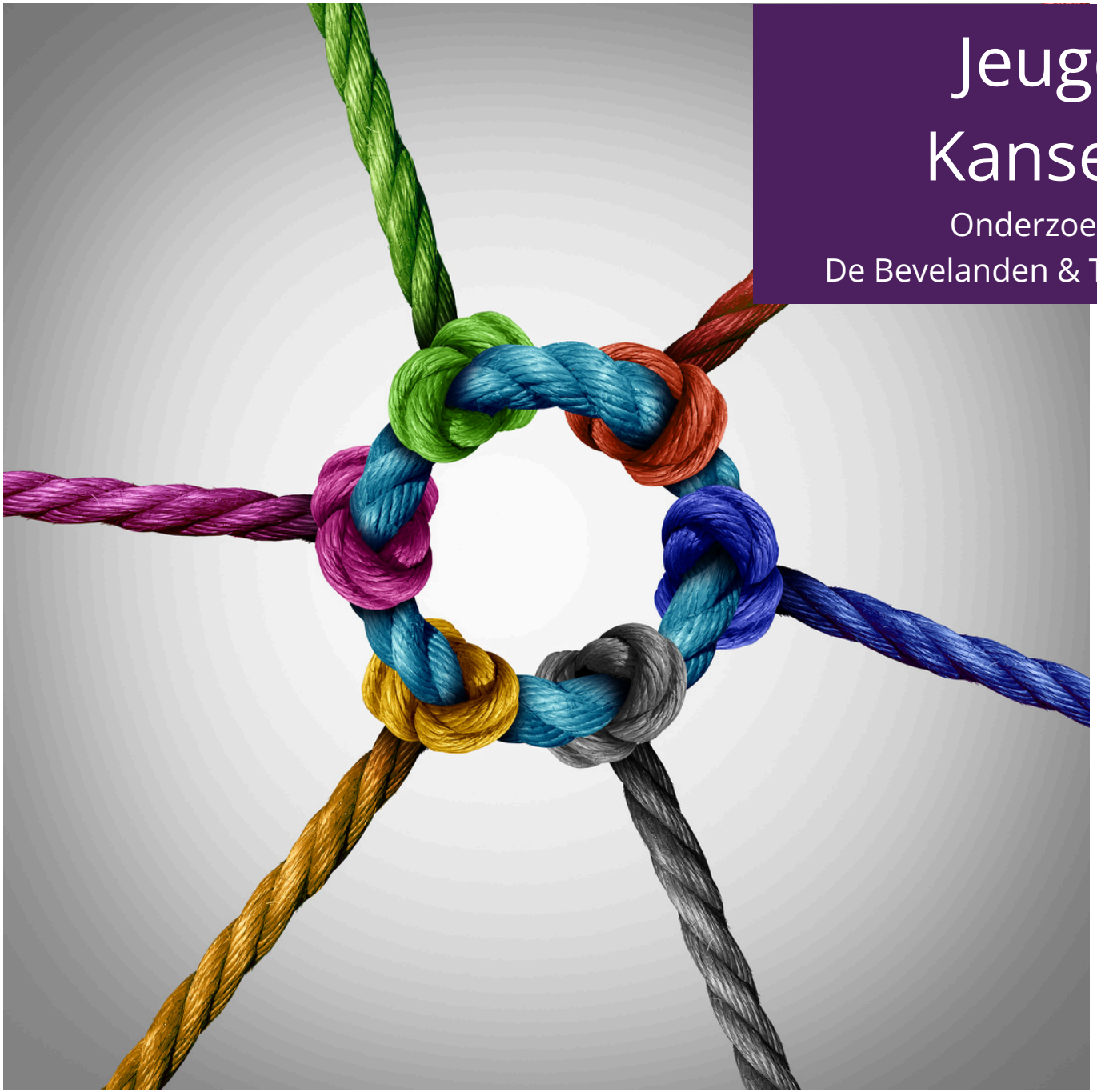
RAPPORTAGE

Jeugdbeleid en Kansengelijkheid

Onderzoek van de rekenkamers
De Bevelanden & Tholen en Schouwen-Duiveland

Eindrapport

VOORWOORD

Beste lezer,

De rekenkamer De Bevelanden & Tholen en de rekenkamer Schouwen-Duiveland voerden een rekenkameronderzoek uit voor de zes gemeenten: Borsele, Goes, Noord-Beveland, Reimerswaal, Tholen en Schouwen-Duiveland.

Het onderzoek richt zich op het jeugdbeleid van de zes gemeenten en de toegang tot voorzieningen. Dit met nadrukkelijk de bril op van van gelijke ontwikkelkansen voor kinderen en jeugdigen. De aanleiding voor dit onderzoek komt voort uit de vraag van enkele gemeenteraden op De Bevelanden & Tholen om te kijken naar het jeugdbeleid. Daarbij werd onder meer de vraag gesteld of het voor de ontwikkelkansen van kinderen en jeugdigen verschil maakt in welke gemeente zij wonen. Dit laatste maakt dat het onderzoek naar jeugdbeleid in het perspectief is geplaatst van gelijke ontwikkelkansen voor kinderen en jeugdigen.

Het voorliggende rapport bevat de bevindingen, conclusies en aanbevelingen van het onderzoek en is opgesteld door twee onderzoekers: Ing. Peter Struik MBA en Hilda Sietsema.

Noordwijk, 6 oktober 2026

LEESWIJZER

Dit rapport bestaat uit drie delen

Deel 0 Achtergrond

In dit deel beschrijven we kort de inzichten die in eerdere onderzoeken door anderen zijn gedaan. De lezer kan zich hiermee inlezen op het onderwerp jeugdbeleid in relatie tot kansengelijkheid.

Deel 1 Over dit onderzoek

In dit deel beschrijven we het doel van het voorliggende onderzoek, de onderzoeksvraag, de reikwijdte en de onderzoeksaanpak/-methodiek.

Deel 2 De Kern

Dit deel is voor de lezer die snel de conclusies en aanbevelingen op hoofdlijnen tot zich wil nemen. In dit deel wordt met de conclusie de centrale vraag van het onderzoek beantwoord:

Hoe is het jeugdbeleid in de gemeenten vormgegeven en in hoeverre is dit beleid doeltreffend en doelmatig in het bieden van gelijke ontwikkelkansen voor jongeren?

Deel 3 De Bevindingen

Dit deel is voor de lezer die meer details tot zich wil nemen. In dit deel worden achtereenvolgens verschillende deelvragen beantwoord over:

- Het beleid van de gemeenten, de uitvoering en resultaten.
- De rol van de raden.

Deel 4 Analyse van bevindingen

Bijlage 1 Jeugdbeleid per gemeente

Bijlage 2 Lokale basis

Bijlage 3 Kosten en gebruik Jeugdzorg

Bijlage 4 Bronnen

Is een navigatieknop

De oorzaken en gevolgen van kansenongelijkheid

In september 2024 verscheen een rapport van SEO Economisch onderzoek over kansenongelijkheid. Het rapport geeft zicht op de mogelijke bronnen en gevolgen van kansenongelijkheid. Aan het onderzoek hebben 1.115 scholen deelgenomen. In het onderzoek is gezocht naar de correlatie (statistische samenhang) tussen de hulpbronnen die kinderen tot hun beschikking hebben, de schoolprestaties (zie kaart toetsscore) en het inkomen dat zij op latere leeftijd verdienen. Dat is gedaan met een literatuuronderzoek en een enquête onder leerkrachten in het basisonderwijs. We vatten de belangrijkste bevindingen hieronder samen.

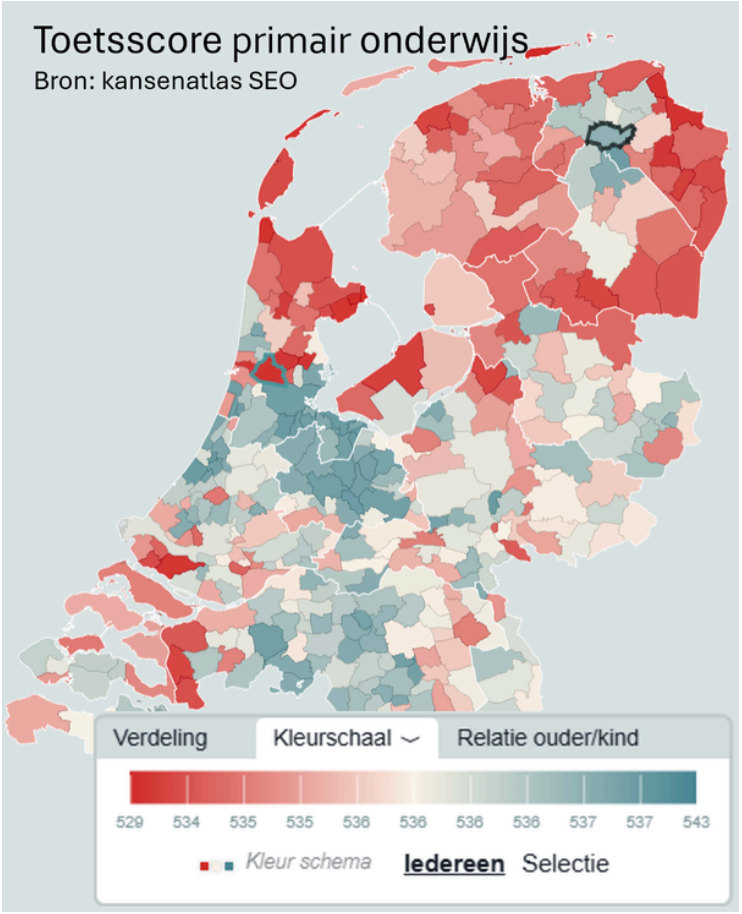
Opmerking onderzoekers van dit rekenkameronderzoek: het onderzoek van SEO is gericht op correlatie en niet op causaliteit. Correlatie betekent dat twee of meer variabelen samen lijken te bewegen, zonder dat dit iets zegt over de oorzaak. Een causaal verband betekent dat de ene variabele daadwerkelijk een verandering veroorzaakt in de andere variabele.

Bronnen van kansenongelijkheid

Uit het onderzoek blijkt dat verschillen in voorzieningen en ontwikkel- en ontspanningsmogelijkheden gevolgen hebben voor schoolprestaties. Kort samengevat: meer hulpbronnen betekent betere prestaties. De hulpbronnen zijn:

- **Situatie en voorzieningen thuis**: ontwikkelings- en ontspanningsmogelijkheden die vanuit thuis worden aangeboden, voorzieningen thuis (eigen slaapkamer, fiets, ontbijt), stress in de thuissituatie. Hier zit tevens een relatie met het inkomen: scores op de eindtoets in het basisonderwijs correleren met het inkomen van ouders.
- **Jeugdhulp en zorg:** aanbod en gebruik van jeugdhulp en -zorg.
- **Fysieke omgeving:** de buurt waarin kinderen opgroeien. Arme of rijkere buurten, invloed van leeftijdsgenoten in iemands buurt, voorzieningen in een buurt et cetera.
- **Onderwijs:** kwaliteit docenten, gerichte interventies voor kinderen op achterstand, grootte van klassen et cetera.

Volgens leerkrachten is een stressvolle thuissituatie (hulpbron situatie en voorzieningen thuis) de grootste belemmerende factor voor de ontwikkeling van jonge kinderen. Ongeveer een derde van de kinderen in groep 5 heeft te maken met een stressvolle thuissituatie.

Gevolgen van kansenongelijkheid

Ongelijkheid in de toegang tot hulpbronnen heeft langetermijngevolgen voor het inkomen van mensen. Hogere scores op de eindtoets vertalen zich uiteindelijk in een hoger inkomen en in burgers die zich vaker zelfstandig redden. Indien de toegang tot hulpbronnen voor kinderen die nu beneden gemiddeld toegang hebben naar het landelijke gemiddelde wordt gebracht, levert dat voor kinderen over het gehele leven een hoger inkomen op van gemiddeld € 3.000, dat is gelijk aan een netto contante waarde van € 20.000. Kinderen die opgroeien in betere sociaaleconomische omstandigheden hebben daar baat bij. Het inkomen van kinderen die opgroeien in betere buurten en rijkere ouders hebben over de levenscyclus gemiddeld € 5.700 hoger inkomen, dat is gelijk aan een netto contante waarde van € 37.000.

De term 'kansengelijkheid' binnen het openbaar bestuur

Kansengelijkheid is een thema dat landelijk leeft. In 2024 voerde de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), het Netwerk Directeuren Sociaal Domein (NDSD) en Divosa hiertoe een verkenning uit naar de diversiteit en aanpak van kansenongelijkheid door gemeenten. In deze verkenning wordt onder andere aangegeven in hoeverre het thema 'kansengelijkheid' leeft binnen het lokale openbaar bestuur, te weten:

- In 2021 presenteerden de gemeentelijke netwerken de propositie 'De winst van het sociaal domein' aan het toen nieuwe kabinet Rutte IV. Een van de pijlers uit deze propositie is kansengelijkheid, een belangrijk thema naast bestaanszekerheid en gezondheid.
- Deze propositie is een uitgangspunt geweest voor de VNG om het thema 'kansengelijkheid' te verkennen. Daaruit bleek dat na de gemeenteraads-verkiezingen in 2022 het thema 'kansengelijkheid' in verschillende coalitieakkoorden een plek heeft gekregen. In 75 gemeenten kwam het woord terug in het coalitieakkoord. Ter vergelijking in de coalitieakkoorden van 2018-2022 kwam het woord 'kansengelijkheid' of 'kansenongelijkheid' slechts bij negen gemeenten voor.
- Binnen het onderwijs is kansengelijkheid al jaren een thema. Om het breder in te steken dan alleen onderwijs, is het ministerie van OCW samen met de ministeries van SZW en VWS de Gelijke Kansen Alliantie gestart, waar in 2024 al meer dan 100 gemeenten aan meedoen.

De complexiteit en aanpak van kansengelijkheid

Uit de bovenstaande verkenning bleek ook dat gemeenten kansengelijkheid op hele diverse manieren aanpakken, zie het kader rechts. Sommige gemeenten kiezen voor een brede benadering, terwijl anderen zich juist richten op specifieke beleidsterreinen. Ook zijn er gemeenten die zich niet richten op 'breed of specifiek' maar kansengelijkheid als vanzelfsprekend principe beschouwen in het gehele sociaal domein. Hoe dan ook, uit de verkenning blijkt dat kansengelijkheid een complex begrip is en afhankelijk is van meerdere factoren. De uitgangspositie van een jongere speelt een rol (waar staat je wiegje?), de lokale voorzieningen en het benutten hiervan en het uiteindelijke resultaat. Deze factoren zijn deels beïnvloedbaar met gemeentelijk beleid maar voor groot deel ook niet. Verder is er geen eenduidige definitie. Het wordt erkend als een complex onderwerp en ook wel een 'wicked problem' genoemd, zie het kader rechts.

Verkenning aanpak kansengelijkheid

Gemeenten verschillen in de aanpak van kansenongelijkheid. Er zijn drie varianten:

- de horizontale insteek: hierbij wordt kansengelijkheid binnen verschillende beleidsterreinen specifiek en expliciet meegenomen;
- de specifieke insteek: de gemeente richt zich op een specifiek beleidsterrein zoals onderwijs, jeugd of gezondheid. Soms wordt kansengelijkheid binnen alle beleidsterreinen specifiek en expliciet meegenomen. Soms enkel binnen specifieke thema's zoals onderwijs.
- de principiële insteek: als laatste zijn er ook gemeenten die kansengelijkheid geen specifieke aandacht geven maar het zien als een vanzelfsprekend uitgangspunt of principe in het sociaal domein.

Ook verschillen gemeenten in de focus van de aanpak. Soms ligt de focus op het bieden van kansen (bijvoorbeeld door doelgroepgericht aanbod binnen het onderwijs), soms juist op de uitkomst (bijvoorbeeld door 'meedoen aan de samenleving'). Samenvattend wordt kansengelijkheid gezien als leidend principe voor al het handelen van de gemeente, of als doel op zichzelf of als middel. Als het als een doel wordt gezien is het de vraag hoe haalbaar en maakbaar dit is. Als het als middel wordt gezien is het de vraag tot welk doel het moet leiden? Het is een complex begrip, zonder eenduidige definitie, waarbij verschillende zaken in samenhang moeten worden bezien: de uitgangspositie van een jongere, het aanbod en benutting van voorzieningen en de uitkomst van de hulp en zorg. Een van de aanbevelingen uit de verkenning is dat het bij de aanpak van kansengelijkheid essentieel is om aandacht te hebben voor politiek- en bestuurlijk bewustzijn over dit onderwerp.
Bron: Verkenning aanpak kansengelijkheid, VNG, Divosa en NDSD

Wat is een wicked problem?

Een wicked problem is een complex probleem. Het gaat om een vraagstuk waarbij veel factoren een rol spelen en veel onzekerheden zijn. Het probleem verandert door interventies die worden gedaan om het probleem op te lossen. Problemen en oplossingen lopen door elkaar heen. Er is geen duidelijke probleemdefinitie, er zijn geen juiste of foute oplossingen, er zijn tegenstrijdige doelen en belangen en elke oplossing verandert de context en het probleem zelf.

Reikwijdte van het onderzoek

Het voorliggende onderzoek richt zich op het jeugdbeleid in relatie tot kansengelijkheid. Het jeugdbeleid van gemeenten omvat alle plannen, regels en activiteiten waarmee een gemeente de ontwikkeling, ondersteuning, veiligheid en participatie van kinderen, jongeren en gezinnen bevordert. Dat is een breed terrein. Om het onderzoek behapbaar te maken kiezen we de volgende terreinen als vertrekpunt:

- De Jeugdwet. Sinds de invoering van de Jeugdwet per 1 januari 2015 zijn gemeenten primair verantwoordelijk voor vrijwel alle jeugdhulp, preventie en ondersteuning in de leefomgeving van jeugdigen. De Jeugdwet verplicht gemeenten om een beleidsplan op te stellen waarin staat hoe dat is georganiseerd en welke voorzieningen er zijn. Dit moet worden uitgewerkt in beleidsdocumenten en verordeningen. Gemeenten stellen daarom jeugdbeleid vast, richten de toegang in voor voorzieningen en fungeren als opdrachtgever richting zorginstellingen. Gemeenten hebben lokale beleidsruimte binnen de gestelde wettelijke kaders. Zo kunnen zij met lokaal maatwerk keuzes maken voor de inrichting van de toegang en in enige mate het aanbod van voorzieningen. In dit onderzoek richten we ons vooral op voorzieningen die een bijdrage leveren aan vroegsignalering, versterking van het opvoedkundige klimaat en versterking van de eigen mogelijkheden van jeugdigen en ouders.
- Het onderwijs. Onderwijsachterstanden worden in het kader van kansengelijkheid als belangrijke indicator gezien. Gemeenten ontvangen een specifieke uitkering van het rijk voor het bestrijden van onderwijsachterstanden.

Ongelijk investeren voor gelijke kansen

Het lokale maatwerk zit vooral in de aandacht die uitgaat naar vroeg-signalering, vroegtijdige ondersteuning, het versterken en benutten van het eigen vermogen van jeugdigen en hun ouders en van de lokale samenleving als geheel. Dit om problemen te voorkomen, niet erger te laten worden maar ook om de almaar groeiende kosten van jeugdzorg beheersbaar te houden.

Dat betekent dat gemeenten op deze terreinen verschillende keuzes kunnen maken, om zo goed als mogelijk aan te sluiten op de lokale context. Verschillende keuzes leiden tot verschillende investeringen. De VNG noemt dit ‘ongelijk investeren voor gelijke kansen’, aldus de vernieuwde propositie van gemeenten aan het kabinet met de titel ‘De waarde van het sociaal domein’.

Wat schrijft de Jeugdwet voor aan gemeenten?

Het gemeentelijke beleid inzake preventie, jeugdhulp, kinderbeschermings-maatregelen, jeugdreclassering en de uitvoering is onder andere gericht op:

- Het **voorkomen en de vroege signalering van en vroege interventie** bij opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen;
- Het **versterken van het opvoedkundige klimaat** in gezinnen, wijken, buurten, scholen en kinderopvang;
- Het inschakelen, herstellen en **versterken van de eigen mogelijkheden en het probleemoplossend vermogen van de jeugdige, zijn ouders en de personen die tot hun sociale omgeving behoren**, waarbij voor zover mogelijk wordt uitgegaan van hun eigen inbreng;
- **Integrale hulp** aan de jeugdige en zijn ouders, indien sprake is van multiproblematiek, en
- Het tot stand brengen en uitvoeren van **familiegroepsplannen** en het verlenen van hulp op basis van familiegroepsplannen, ter uitvoering van artikel 4.1.2 en indien sprake is van vroege signalering van opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen.

Bron: Jeugdwet.

Voor- en vroegschoolse educatie

De gemeente is verantwoordelijk voor de voor- en vroegschoolse educatie voor kinderen die risico lopen op een onderwijsachterstand. De gemeente is verplicht hiertoe afspraken te maken met schoolbesturen en kinderopvangorganisaties over het bestrijden van onderwijsachterstanden. Gemeenten otvangen een specifieke uitkering van het Rijk voor het bestrijden van onderwijsachterstanden.
Bron: Wet Primair Onderwijs

Centrale vraag

Hoe is het jeugdbeleid in de gemeenten op de Bevelanden, Tholen en Schouwen-Duiveland vormgegeven en in hoeverre is dit beleid doeltreffend en doelmatig voor het bieden van gelijke ontwikkelingskansen aan jongeren?

Deze centrale vraag is vertaald naar verschillende deelvragen die we verder behandelen in deel 3 van dit rapport.

Aanpak met oog voor complexiteit: explorerend onderzoek

Zoals in deel 0 van dit rapport beschreven is het onderwerp 'kansengelijkheid' dermate complex dat het te beschouwen is als een 'wicked problem'. Dit is dan ook de reden dat het voorliggende onderzoek een explorerend karakter heeft om daarmee een bijdrage te leveren aan inzicht en bewustzijn. Dat ligt in lijn met de aanbeveling uit de eerder besproken verkenning van de VNG. Een van de aanbevelingen uit de verkenning was dat het bij de aanpak van kansengelijkheid essentieel is om aandacht te hebben voor politiek- en bestuurlijk bewustzijn over dit onderwerp.

Een explorerende aanpak vraagt om op voorhand niet normerend te werk te gaan. Een kenmerk van een 'wicked problem' is immers dat er geen juiste of foute oplossingen zijn en dat met iedere oplossing het probleem zelf ook verandert. De gesprekken die de onderzoekers hebben gevoerd waren dan ook interactief van aard gericht op het samen verkennen van het onderwerp 'kansengelijkheid'. Een zoektocht naar wat het omhelst, waarop de gemeente wel of geen invloed op heeft en wat dan mogelijke reële beleidsdoelen zijn.

Reikwijdte van het onderzoek

In de oriënterende fase is gezocht naar een behapbare focus voor het onderzoek. Het jeugdbeleid van gemeenten is namelijk zeer breed. Het omvat alle plannen waarmee een gemeente de ontwikkeling, ondersteuning, veiligheid en participatie van kinderen, jongeren en gezinnen bevordert. In het voorliggende onderzoek zijn de jeugdzorg en het onderwijs als vertrekpunten gekozen. Dit zijn twee onderdelen uit het SEO Economisch onderzoek over kansenongelijkheid (zie deel 0 Achtergrond):

- De Jeugdzorg. De gemeente is verantwoordelijk voor het inrichten van alle hulp- en zorgvoorzieningen rondom kinderen en jongeren met oog op bereikbaarheid en toegankelijkheid voor iedereen. Daarbij sluiten gemeenten ook aan op allerlei hulpbronnen in de lokale samenleving als geheel en die van ouders. Het benutten van de kracht van deze hulpbronnen is van invloed op de kansengelijkheid. Daarom zijn deze in dit onderzoek explorerend meegenomen.
- Het onderwijs. Onderwijsachterstand wordt als een van de indicatoren gezien voor kansengelijkheid. Alle gemeenten hebben dan ook een onderwijsachterstandenbeleid.

In beginsel was het ook de bedoeling om in het onderzoek met concrete voorbeelden te werken. Het idee was om nagenoeg dezelfde casussen onder dezelfde omstandigheden door de gemeenten te laten behandelen en een verschillenanalyse te doen. Kortom: welke reis maken jongeren met gelijke problematiek - en die nagenoeg leven in dezelfde omstandigheden - in de verschillende gemeenten en wat is het resultaat? In de oriënterende fase van het onderzoek bleek na een kritische reflectie van de ambtelijke organisaties dit idee niet haalbaar. Kinderen met dezelfde uitgangssituatie en problematiek kunnen geheel verschillende wegen bewandelen. Een causaal verband met kansengelijkheid is moeilijk aan te tonen want er zijn meerdere wegen die naar Rome leiden. Daarnaast zijn resultaten pas op langere termijn merkbaar en ook moeilijk vergelijkbaar. Om dat goed te kunnen onderzoeken is het nodig om verschillende casussen over vele jaren te volgen.

2.1 Conclusies

Met de onderstaande conclusies wordt de centrale vraag beantwoord: hoe is het jeugdbeleid in de gemeenten op de Bevelanden, Tholen en Schouwen-Duiveland vorm gegeven en in hoeverre is dit beleid doeltreffend en doelmatig voor het bieden van gelijke ontwikkelingskansen aan jongeren?

Kernconclusie: het is mogelijk dat jongeren in een gemeente meer of minder kansen heeft dan in een andere gemeente. Het beleid en de voorzieningen zelf spelen daarbij een marginale rol want die zijn in alle gemeenten nagenoeg hetzelfde (zie deelconclusie 1). De verschillen die kunnen leiden tot kansenongelijkheid zijn het gevolg van:

- **Verschillen in de sturing en de toegang tot voorzieningen van de verschillende gemeenten (zie deelconclusie 2);**
- **De lokale basis: het gezin en de gemeenschap als geheel (zie deelconclusie 3).**

Deelconclusie 1: het beleid en de voorzieningen spelen geen rol als het gaat om het bevorderen van kansengelijkheid tussen jongeren die in verschillende gemeenten opgroeien.

Het (sub)regionaal aanbod van hulp en zorg en (boven)regionale specialistische zorgaanbod is regionaal geharmoniseerd en wordt ook regionaal ingekocht. Daarmee zijn de verschillen tussen de gemeenten marginaal, dat bevordert de kansengelijkheid tussen kinderen en jongeren uit verschillende gemeenten.

Ook het jeugd- en onderwijsachterstandenbeleid, met daarbinnen de jeugdhulp- en zorg, zijn tussen de gemeenten nagenoeg hetzelfde. Dit als gevolg van het werken vanuit de landelijke hervormings-agenda jeugd en harmonisering van lokaal beleid door regionale afstemming. Daarbij sturen alle gemeenten - mede gedreven door kostenbeheersing - op preventie, vroegsignalering/-hulp, normaliseren van problemen, accent op het gezin als geheel in plaats van enkel de jeugdige zelf en het benutten van de eigen kracht van het gezin - alsmede die van het kind en het sociale netwerk.

De gedachte die hieraan ten grondslag ligt is:

- Als problemen zo vroeg als mogelijk worden ontdekt kan erger worden voorkomen en is er minder zwaardere, gespecialiseerde en dure vormen van jeugdhulp- en zorg nodig. Veel voorkomende hulp- en ondersteuningsvragen zijn dan op te lossen binnen het eigen netwerk van het gezin en met hulp van voorliggende voorzieningen. Voorliggende voorzieningen verwijst naar lichte hulp en ondersteuningsaanbod dat vrij toegangkelijk is voor inwoners, dus zonder formele indicatie of verwijzing.
- Problemen bij kinderen en jongeren kunnen het gevolg zijn van problemen in het gezin. Het is dan belangrijk om de oorzaak van de problemen op te pakken, in plaats van enkel de aanpak te richten op het individuele kind.

Alle gemeenten verschuiven de focus van hulp aan een kind of jongere naar het versterken van het opvoedklimaat binnen gezinnen, scholen en de kinderopvang. Dit door, zoals hierboven genoemd, het gezin als geheel te beschouwen en aanwezig te zijn op de scholen en huisartsenpraktijken. De scholen en huisartsenpraktijken zijn namelijk belangrijke vindplaatsen om vroegtijdig problemen te signaleren. Een risico op ontwikkelingsachterstand kan bijvoorbeeld vroegtijdig zichtbaar worden zodat met relatief lichte hulp (zonder indicatie of verwijzing) erger kan worden voorkomen. Hulp wordt dan geboden vanuit de gemeente, school en of het benutten van de eigen kracht van het gezin en het netwerk om het gezin.

Deelconclusie 2: verschillen in de sturing en de lokale toegang tussen gemeenten kunnen leiden tot kansenongelijkheid.

Sturende rol van de raad op beleidsdoelen

Allereerst is kansengelijkheid voor alle zes gemeenten een leidend principe. Het is echter onvoldoende concreet geformuleerd om daar op eenduidige wijze sturing aan te geven. Het is dus meer een richtinggevend doel dan een concreet doel om expliciet op te sturen want het is niet in evalueerbare termen geformuleerd. Het is daarmee niet concreet genoeg voor gemeenteraden om te kunnen controleren in welke mate kansengelijkheid ook werkelijk is gerealiseerd. Expliciet vastgestelde prestatie-indicatoren en -normen om kansengelijkheid te meten, en daar een oordeel over te vormen, ontbreken.

Er is verder tussen de gemeenten ook geen gedeelde eenduidige definitie van het begrip kansengelijkheid. Vanwege het richtinggevende karakter, het ontbreken van een eenduidige definitie en vastgestelde evalueerbare prestatie-indicatoren en -normen, is het mogelijk en waarschijnlijk dat iedere gemeenteraad hierop op eigen wijze zijn controlerende rol invult. In potentie kan dit leiden tot kansenongelijkheid voor jongeren die in verschillende gemeenten wonen.

Sturing op Sterke Lokale Teams en ontwikkeltempo

Alle gemeente richten momenteel zogeheten 'Sterke Lokale Teams' in. Dat zijn multidisciplinaire teams die proactief dichtbij inwoners werken, vroegtijdig signaleren en niet enkel de blik richten op een individueel kind of jongere maar op de situatie van het gezin als geheel. Zij houden de reikwijdte van jeugdhulp in de gaten door te normaliseren en daarmee niet alle problemen onder de jeugdhulpplicht te laten vallen.

Er bestaan er verschillen tussen de gemeenten ten aanzien van het ontwikkelingstempo van de toegang tot jeugdhulp én de sturing op die toegang:

- Sommige gemeenten hebben het sterke lokale team ingericht, anderen zitten nog in de fase van visieontwikkeling of zijn bezig met een pilot of implementatie;
- De mate van aanwezigheid op de scholen verschilt per lokaal team;
- De mate en sterkte van multidisciplinairiteit verschilt;
- Er zijn verschillen tussen hoe professionals van de lokale teams vanuit hun expertise, ervaring en gevoel situaties beoordelen;
- Er is geen eenduidig en gedeeld kwaliteitskader als stuurinstrument op de lokale teams als geheel, de professionaliteit van de teamleden alsmede prestatie-indicatoren en -normen. Sturing op de kwaliteit en prestaties kan daarmee tussen gemeenten verschillen.

Het bovenstaande maakt dat door verschillen in ontwikkeling van lokale teams gelijke situaties ongelijk kunnen worden beoordeeld, waardoor het mogelijk is dat kansenongelijkheid kan optreden.

Deelconclusie 3: verschillen in de lokale basis kunnen leiden tot kansenongelijkheid.

Zoals eerder beschreven hebben de gemeenten de opgave 'kansengelijkheid' niet verder vertaald naar concrete evalueerbare doelen. Expliciet vastgestelde prestatie-indicatoren en -normen om kansengelijkheid te meten en daar een oordeel over te vormen ontbreken.

In dit onderzoek zijn een aantal factoren gedestilleerd die indicatief zijn voor kansengelijkheid: de schoolprestaties, de lokale basis en het gebruik van jeugdhulp (zie de onderstaande figuur). Uit landelijk onderzoek blijkt namelijk dat schoolprestaties beter worden wanneer kinderen en jongeren meer hulpbronnen tot hun beschikking hebben (zie deel 0 Achtergrond). Op de volgende bladzijde gaan we hier verder op in.

Onderwijsachterstand

Uit een correlatie van data van de zes gemeenten blijkt het opleidingsniveau van ouders de sterkste voorspeller te zijn voor onderwijsachterstanden. Niet het inkomen van ouders, niet de gemeentegrootte, niet het jeugdzorggebruik en niet het aantal scholen. Naarmate een gemeente meer praktisch opgeleide inwoners heeft is de onderwijsachterstand in die gemeente hoger dan in gemeenten met relatief meer inwoners met een theoretisch opleidingsniveau.

Het verband tussen de omvang van een gemeente en onderwijsachterstand is zwak. Verschillen in onderwijsaanbod verklaart de verschillen in onderwijsachterstand ook niet. Het enige dat licht meebeweegt is de schoolgrootte. Gemeenten met grotere basisscholen, die over het algemeen in grotere gemeenten zijn te vinden, hebben iets meer achterstand. Dat ondersteunt het beeld enigszins uit gesprekken dat kleinere scholen en kleinere klassen voordeel bieden. Het ondersteunt niet het beeld dat de druk op de kwaliteit van het onderwijs groter is met betrekking tot kleinere scholen. Daarvoor zijn de verbanden te zwak.

Onderwijsachterstand zit dus in de bevolkingssamenstelling, met name in de verhouding tussen hoog en lager opgeleiden van de lokale bevolking. En dat verschilt per gemeente, waardoor dit mogelijk kan leiden tot kansenongelijkheid tussen jongeren uit verschillende gemeenten. Wat ook iets doet, is het aandeel jongeren tot 18 jaar in een gemeente. Reimerswaal (23,5% jongeren) en Tholen (21,5%) hebben de jongste bevolking én de hoogste achterstand. Noord-Beveland (13,7%) en Schouwen-Duiveland (16,7%) de oudste bevolking en een lage achterstand. Dat is vermoedelijk geen apart effect maar dezelfde onderliggende factor: gezinsrijke gemeenten met een praktisch opgeleide bevolking.

Gebruik van jeugdhulp

Uit een correlatie van data van de zes gemeenten blijkt dat het jeugdzorg-gebruik niet samenhangt met onderwijsachterstand maar weer wel samen met het opleidingsniveau van ouders. Ouders met een theoretisch opleidings-niveau gebruiken relatief meer jeugdzorg dan ouders met een praktisch opleidingsniveau. Dit ondersteund het beeld uit gesprekken in het kader van dit onderzoek: ‘hoogopgeleide ouders vinden hun weg naar hulp en zorg sneller en beter dan laagopgeleide ouders’. Verder speelt dat als de hulp meer nabij is deze ook meer wordt gebruikt. Dat ondersteunt het beeld uit gesprekken: ‘de reisafstand tot voorzieningen is een een factor van betekenis’.

Met betrekking tot het gebruik van jeugdzorg is er dus sprake van een aanbod- en opleidingspatroon. De correlatie wijst consistent één kant op: méér jeugdzorggebruik in gemeenten met nabije voorzieningen en een hoger opleidingsniveau en een jongere bevolking.

De kwantitatieve data is verder te beperkt om een signaal af te geven over maatschappelijke betrokkenheid, als indicator van sociale cohesie. Het gaat dan om betrokkenheid bij verenigingsleven, vrijwilligerswerk en naastenzorg. Met betrekking tot religieuze betrokkenheid liggen alle zes gemeenten ook dicht bij elkaar, er is weinig spreiding om iets mee te verklaren. Het kwalitatieve beeld dat sterke sociale cohesie, mede door religieuze betrokkenheid, positief of negatief samenhangt met het gebruik van jeugdzorg kan daarom niet worden ondersteund.

Meer jongeren betekent wel meer cliënten voor de jeugdzorg. Maar de kans dat een jongere gebruik maakt van jeugdzorg beweegt juist de andere kant op. Zo hebben gemeenten met de jongste bevolking juist het laagste gebruikspercentage en gemeenten met de oudste bevolking het hoogste percentage gebruikspercentage. Zoals eerder genoemd speelt het aandeel jongeren in een gemeente een rol in het gebruik van jeugdhulp maar is vermoedelijk geen aparte factor, omdat gezinsrijke gemeenten samenvallen met een praktisch opgeleide bevolking.

Kortom...

Onderwijsachterstand en jeugdzorggebruik lijken verschijnselen met tegengestelde drijvers:

- Onderwijsachterstand volgt de praktisch opgeleide, gezinsrijke gemeenten (zoals Reimerswaal en Tholen);
- Het gebruik van Jeugdzorg volgt juist de theoretisch opgeleide, voorzieningenrijke gemeenten (zoals Goes en Noord-Beveland). Dat past bij een verklaring in termen van vindbaarheid en toeleiding in plaats van onderliggende problematiek — maar dat is een hypothese en interessant voor nader onderzoek.

2.2 Aanbevelingen

In aansluiting op de drie deelconclusies doen we drie aanbevelingen voor de gemeenteraden van de zes gemeenten.

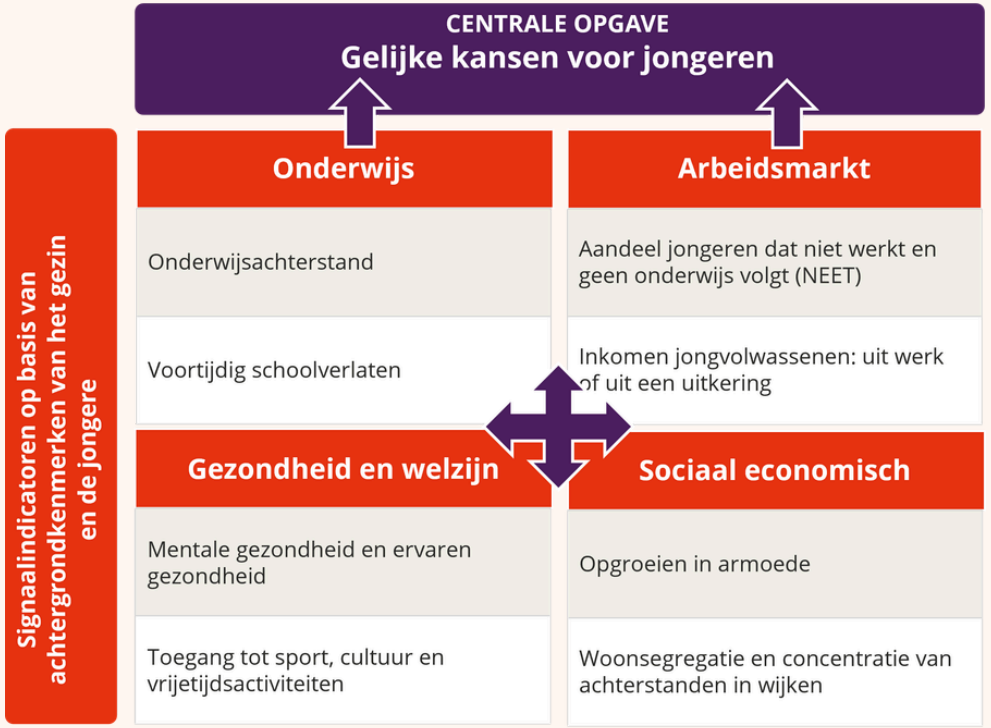
Aanbeveling 1:
Kansengelijkheid is nu als leidend principe een richtinggevende opgave. Indien de gemeenteraden de wens hebben om meer grip te krijgen op deze opgave, vraag de colleges dan dit te vertalen naar concrete doelen om op te sturen en concrete indicatoren om mee te meten. Doe dit gezamenlijk zodat een eenduidig en gedeeld beeld ontstaat van wat kansengelijkheid is.

Er is op zichzelf niets mis mee om met elkaar richtinggevende opgaven te hebben. Opgaven om op te richten vestigen de aandacht op de punten die we met elkaar belangrijk vinden. Het gaat dan vaak om zingevende doelen die in het algemeen 'hoog-over' zijn geformuleerd. We vinden deze bijvoorbeeld in de Sustainable Development Goals (SDG's). In 2015 hebben alle 193 landen die lid zijn van de Verenigde Naties (VN) deze doelen aangenomen. Met deze doelen willen zij in 2030 een duurzame wereld voor iedereen bereiken, waarin niemand wordt buitengesloten. Minder ongelijkheid in een land en tussen landen is bijvoorbeeld één van de doelen. Vertaald (en positiever geformuleerd) naar de zes gemeenten: 'meer kansengelijkheid tussen kinderen en jongeren tussen de zes gemeenten'.

Om hierop te kunnen sturen is het volgende nog nodig:

- Een eenduidig en gedeeld beeld van wat kansengelijkheid precies is;
- Concrete indicatoren die signalerend zijn voor de mate van kansengelijkheid. Kansengelijkheid is niet met één indicator te meten, er zijn verschillende indicatoren die samen een beeld kunnen geven van gelijke of ongelijke kansen tussen jongeren. Zie als voorbeeld het kader rechts. Het gaat dus om een bundeling van een set van indicatoren rondom de opgave 'kansengelijkheid'. Ontleen de indicatoren uit de binnen de gemeente beschikbare data en of uit andere openbare bronnen;
- Op basis van deze set van signaalindicatoren het vaststellen van evalueerbare doelen door aan deze indicatoren normen te koppelen;
- Regelmatig een rapportage van de colleges naar de gemeenteraden over de stand van de indicatoren.

Voorbeeld mogelijke signaalindicatoren voor kansengelijkheid
Onderstaande een aantal signaalindicatoren, zonder volledig te willen zijn. Dit zijn signaalindicatoren die in samenhang moeten worden bekeken, zie het als een **dashboard kansengelijkheid**. Ook is het belangrijk dat de signaalindicatoren achtergrondkenmerken bevatten van een gezin en een jongere. Voor achtergrondkenmerken denk aan: vroegtijdig schoolverlaten in relatie tot het opleidingsniveau van ouders, in relatie tot het inkomen, in relatie tot hulp- en zorg dat is geboden et cetera.

Toelichting: De signaalindicatoren per thema geven een signaal af over de mate waarin jongeren risico lopen op achterstanden binnen dat thema.

Aanbeveling 2: stuur op de kwaliteit en prestaties van de Sterke Lokale Teams. Vraag de colleges daartoe een kwaliteitskader als stuurinstrument op te stellen voor de lokale teams en een samenhangende planning voor de implementatie.

Stuur hierop met oog op:

- **Dat ieder lokaal team van de verschillende gemeenten aan dit kwaliteitskader voldoet.**
- **Dat iedere gemeenten gelijke tred houdt bij de implementatie van dat kwaliteitskader. Verschillen in ontwikkelstadia van teams kunnen leiden tot kansenongelijkheid, zorg daarom voor een samenhangende timing tussen de verschillende gemeenten.**

Om zicht te krijgen op de kwaliteit van de lokale teams bespreken de lokale teams momenteel regelmatig geanonimiseerde casussen met de gemeenteraden. Dit is een eerste goede stap. De gemeenteraden krijgen zicht op welke keuzes de lokale teams maken, krijgen gevoel bij de complexiteit en het vertrouwen in de lokale teams groeit. Verdere stappen zijn nog nodig om (objectief) te kunnen sturen op de kwaliteit van de teams.

Een van de maatregelen uit de Landelijke Hervormingsagenda is het inrichten van zogeheten ‘Sterke Lokale Teams’. Er is beschreven wat deze teams zijn en wat ze moeten doen. Hiermee hebben de gemeenten een kader voor de inrichting en activiteiten van de teams. Om deze activiteiten goed te kunnen verrichten is een bepaalde kwaliteit van het team als geheel en van de individuele teamleden nodig. Het richtinggevend kader ‘Toegang lokale teams en integrale dienstverlening’ van de VNG biedt daartoe een handvat. Dat handvat wordt door de gemeenten gebruikt als richtlijn voor de inrichting, maar nog niet gebruikt als vastgesteld stuurinstrument om regelmatig te controleren hoe het precies staat met de kwaliteit van het lokale team. Tegelijkertijd is de inrichting van lokale teams voor een deel ook lokaal maatwerk. Dat is nodig om goed aan te kunnen sluiten op de lokale situatie van een gemeente. De gewenste kwaliteit en prestaties van een lokaal team zijn echter geen maatwerk. Van ieder lokaal team mag dezelfde kwaliteit en prestaties worden verwacht. Met gelijke kwaliteit en prestaties bieden de lokale teams van de gemeente immers dezelfde kansen voor jongeren uit de verschillende gemeenten. Daarom is een eenduidig en gedeeld kwaliteitskader als stuurinstrument nodig.

De tabel hieronder biedt een eerste overzicht uit welke kwaliteitscriteria een dergelijk stuurinstrument kan bestaan. Het volgende is nog nodig:

- Een meetsysteem om te bepalen in hoeverre een lokaal team aan de criteria voldoet en wat nog ontwikkelpunten zijn. Dat kan in de vorm van een regelmatige audit. Hiertoe is het nodig om een auditplan op te stellen.
- De audit, en gebruikte auditmethoden, dient te worden afgestemd tussen de gemeenten zodat deze op een eenduidige wijze wordt toegepast. Dan is het mogelijk om eventuele kwaliteitsverschillen tussen de lokale teams van de verschillende gemeenten zichtbaar te maken en de implementatie van ontwikkelpunten zowel op inhoud als qua planning op elkaar af te stemmen.

Kwaliteitskader sterke lokale teams

Voorbeeld: minimale kwaliteitscriteria voor toegang en lokale teams
Uitgedrukt in drie waarden, elk met bijbehorende kwaliteitscriteria

Dichtbij	Integraal	Met mandaat
1 Eenvoudig toegankelijk systeem, met de inwoner als uitgangspunt.	1. Brede blik en brede analyse van de hulpvraag.	1. Mandaat over gemeentelijke beleidsterreinen heen.
2. Laagdrempelig: dichtbij, vindbaar, zichtbaar en benaderbaar.	2. Professionals met de juiste vaardigheden, kennis en houding.	2. Kan direct handelen als de veiligheid in het geding is, oog en kennis voor (on)veiligheid, blijft betrokken.
3. Sterke relatie met de sociale en pedagogische basis.	3. Zelf (basis)hulp bieden en vertrouwd aanspreekpunt blijven.	3. Bewust en creatief omgaan met wat passend en nodig is, ook gezien schaarste.
4. Zicht op achterliggende patronen en systeemknelpunten.	4. Heldere afspraken voor domein-overstijgende samenwerking.	
	5. Soepelere overgangen in de levensloop.	
	6. Voldoende expertise voor inwoners met brede problematiek.	

Bron: gebaseerd op het Richtinggevend kader 'Toegang, lokale teams en integrale dienstverlening' van de VNG (2024/2025), uitwerking van de Hervormingsagenda Jeugd. De 13 basiskenmerken uit dat kader zijn hier samengevat tot toetsbare criteria onder de waarden dichtbij, integraal en met mandaat.

Tot slot aanbeveling 3: stel realistische ambities vast.
Kansengelijkheid is een uitgangspunt van de gemeenten voor beleid en uitvoering op allerlei terreinen. De gemeenten spannen zich dan ook in om, daar waar de gemeente invloed heeft, kinderen en jongeren zoveel als mogelijk gelijke kansen te bieden. Als de voorgaande aanbevelingen zijn opgevolgd betekent het echter nog niet dat er sprake zal zijn van volledige kansengelijkheid voor jongeren uit de verschillende gemeenten.

Zoals blijkt uit deelconclusie 3 ontstaat kansengelijkheid namelijk voor een groot deel door verschillen tussen gemeenten ten aanzien van de lokale basis van jongeren. In die lokale basis spelen veel verschillende factoren een rol waar gemeenten deels of helemaal geen invloed op kunnen uitoefenen met beleid of uitvoering. De voor dit onderzoek gesproken raadsleden, alsmede beleidsadviseurs en lokale teams, van de verschillende gemeenten realiseren zich dat ook. Volledige kansengelijkheid wordt door velen als onhaalbaar bestempeld. Een geïnterviewde vat dit kort samen als "een kerstwens die altijd zo zal blijven". Wel vinden alle gesprokenen dat gemeenten een taak hebben om kansen voor kinderen en jongeren zo groot als mogelijk te maken

Het ontwikkelen van een eenduidig beeld - tussen gemeenteraden, en gemeenteraden en colleges - van het begrip kansengelijkheid is daarmee des te belangrijker (zie aanbeveling 1):

- Spreek uit wat kansengelijkheid precies is en wat het ook niet is. Een van de geïnterviewden neemt bijvoorbeeld waar dat kansengelijkheid met regelmaat wordt vertaald naar ‘in gelijke mate succesvol zijn’. Dat levert een dusdanige druk op jongeren dat sommige hierdoor in de problemen komen. Dit geeft aan dat het ook belangrijk is om aan te geven wat kansengelijkheid juist niet betekent;
- Spreek vervolgens uit wat de mogelijkheden en onmogelijkheden zijn van de gemeente om kansengelijkheid te realiseren. Spreek ook uit wat, gegeven de onmogelijkheden van de gemeente, de bijdrage van de lokale basis (gezin, ouders en het netwerk) moet zijn .

Deel 3 richt zich op de deelvragen van het onderzoek. Elke paragraaf start eerst met een samenvatting (resumé). Daarna volgt een nadere uitwerking.

Deelvragen

Paragraaf 3.1 Beleid

1 Hoe ziet het jeugdbeleid van de gemeenten eruit?
   - Is kansengelijkheid onderdeel van het beleid en zo ja hoe wordt dat gezien: als doel, middel of leidend principe?

2 Zijn er verschillen in het beleid tussen de gemeenten en zo ja, wat zijn de redenen voor de verschillen?

Paragraaf 3.2 De uitvoering en resultaten

3 Hoe is de toegang tot jeugdhulp en -zorg in de verschillende gemeenten vormgegeven en welke voorzieningen zijn er voor jeugdhulp en -zorg in de verschillende gemeenten?

4 Zijn er verschillen in de toegang en de geboden voorzieningen tussen de verschillende gemeenten en zo ja, wat zijn de redenen voor de verschillen?

5 Wordt er binnen de regionale samenwerking gestuurd op het verminderen van kansenongelijkheid voor jongeren in de verschillende gemeenten?

6 Leiden verschillen in de toegang en voorzieningen tussen de verschillende gemeenten tot wezenlijke kansenongelijkheid voor kinderen en jeugdigen en wat zijn de oorzaken en gevolgen hiervan?

Paragraaf 3.3 Rol van de raden

7 Hoe vullen de raden hun kaderstellende en controlerende rol in: in hoeverre sturen zij op het verminderen van kansenongelijkheid?

3.1 Het beleid

1 Hoe ziet het jeugdbeleid van de gemeenten eruit?
   - Is kansengelijkheid onderdeel van het beleid en zo ja, hoe wordt dat gezien: als doel, middel of leidend principe?

2 Zijn er verschillen in het beleid tussen de gemeenten en zo ja, wat zijn de redenen voor de verschillen?

Resumé

Kansengelijkheid is een leidend principe voor alle gemeenten. Het wordt als missie geformuleerd op een dermate abstractieniveau dat het een richting-gevende werking heeft. Het is niet in evalueerbare termen geformuleerd. Achteraf kan dan ook niet worden gecontroleerd in welke mate kansengelijkheid is gerealiseerd. Een voorbeeld: 'Iedereen verdient een gelijke kans om zijn of haar talent te ontwikkelen', of 'we sluiten niemand uit'. Deze principes lopen door allerlei beleidsonderwerpen heen, maar zijn het meest prominent zichtbaar ten aanzien van jeugdhulp en -zorg en het onderwijsbeleid. Het laatste vooral in relatie tot bestrijding van onderwijsachterstanden.

Het jeugd- en onderwijsbeleid, met daarbinnen de jeugdhulp en - zorg, zijn tussen de gemeenten nagenoeg hetzelfde. Dit als gevolg van het werken vanuit dezelfde wettelijke kaders, de landelijke hervormingsagenda en harmonisering van lokaal beleid door regionale- en subregionale afstemming. Kortom: de opdracht aan alle gemeenten is dezelfde. In alle gemeenten speelt ook hetzelfde worstelpunt: de vraag naar jeugdhulp- en zorg is sinds de decentralisatie toegenomen. Er zijn zorgen of dit op termijn financieel is vol te houden. Er wordt daarom in steeds grote mate door alle gemeenten gestuurd op het uitgangspunt waarmee de Jeugdwet start:

*"Het is wenselijk de verantwoordelijkheid voor het **voorkomen** van, de ondersteuning, hulp en zorg bij opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen bij de gemeente te beleggen. Dit om te komen tot betere samenwerking van hulpverleners rond gezinnen, **eerdere ondersteuning** bij opgroei- en opvoedingsproblemen, meer ruimte voor professionals en tot het **demedicaliseren en normaliseren** van de jeugdsector, waarbij het uitgangspunt is dat de verantwoordelijkheid voor het gezond en veilig opgroeien van jeugdigen **allereerst bij de ouders en de jeugdige zelf ligt**"*

De focus van de gemeenten komt daarmee te liggen op preventie en vroeg-signalering/-hulp, normaliseren en op het hele gezin in plaats van enkel de jeugdige zelf. De gemeenten verschuiven de focus van hulp aan het kind naar het versterken van het opvoedklimaat binnen gezinnen, buurten, scholen en de kinderopvang. De gemeenten doen dit als volgt:

- Versterken van de zogeheten 'pedagogische basis'. Dat betekent concreet dat professionals aanwezig zijn op vindplaatsen zoals de school en huisartsen. Zij werken samen met het onderwijs en kinderopvang om kinderen met (een risico op) ontwikkelingsachterstand te signaleren en te ondersteunen. Door op scholen en de kinderopvang aanwezig te zijn en daar vroeg contacten te leggen, willen de gemeenten schooluitval zoveel als mogelijk terugdringen. Daarnaast organiseren de gemeenten vanuit collectief aanbod ontmoetingen tussen ouders om van elkaar te leren.
- Investeren in een goede start in de eerste duizend dagen van een kind en laagdrempelige (naschoolse) activiteiten aan te bieden.
- De meest voorkomende hulp- en ondersteuningsvragen op te lossen binnen het eigen netwerk van het gezin en met hulp van voorliggende voorzieningen. De term voorliggende voorzieningen verwijst naar hulp en ondersteuningsaanbod dat vrij toegankelijk is voor inwoners, dus zonder formele indicatie of verwijzing. Denk aan verenigingen, welzijns-voorzieningen, informatiebijeenkomsten en groepstrainingen en initiatieven gericht op gezinsondersteuning.

De Landelijke Hervormingsagenda Jeugd

De gemeenten volgen momenteel het beleid vanuit de Landelijke Hervormingsagenda Jeugd. Dit is nodig de jeugdzorg structureel te verbeteren en financieel toekomst bestendiger te maken. Een van de maatregelen uit de hervormingsagenda is het inrichten van zogeheten '**Sterke Lokale Teams**'. Dat zijn zijn multidisciplinaire teams die dichtbij inwoners werken, vroegtijdig signaleren en proactief werken. Zij richten niet alleen de blik op een individuele jeugdige met problematiek, maar breder op de situatie van het gehele gezin. Dit met als doel de onderliggende oorzaak van problemen op tafel te krijgen. Zij houden de reikwijdte van jeugdhulp in de gaten door te normaliseren en niet alle problemen van jeugdigen en of ouders onder de jeugdhulpplicht te laten vallen.

Zij benutten de eigen kracht van jeugdigen, hun ouders, sociale netwerk en de samenleving als geheel. Daar waar nodig bieden zij de helpende hand om de eigen kracht te versterken. Dit doen zij in samenwerking met partners zoals scholen, kinderopvang, huisartsen, zorgpartners en informele (steun)figuren.

In de regio heeft iedere gemeente een LPGA-overleg (LPGA staat voor Lokale Persoongsgerichte Aanpak). De voorloper was het Jongeren Preventieoverleg (JPO). Dit is een multidisciplinair overleg waarin signalen en trends rondom jongeren van 10 tot 23 jaar worden besproken en ook de aanpak van individuele casussen.

Waarin kunnen gemeenten wel van elkaar verschillen?

Zoals eerder genoemd is het jeugd- en onderwijsbeleid, met daarbinnen de jeugdhulp en -zorg, tussen de gemeenten nagenoeg hetzelfde. Ook beleidsmatig verschillen de gemeenten niet met betrekking tot de instelling van sterke lokale teams. Het tempo van ontwikkeling van deze teams verschilt wel tussen de gemeenten. Daar gaan we in paragraaf 3.2 'Uitvoering' verder op in. In relatie tot kansengelijkheid zijn er vier gemeenten die dit onderwerp meer benadrukken dan enkel het te hanteren als leidende principe voor al het handelen van de gemeente.

De **gemeente Reimerswaal** houdt de term kansengelijkheid kritisch tegen het licht. Reimerswaal geeft aan dat iedereen gelijke kansen zou moet krijgen maar neemt waar dat dit in de praktijk met regelmaat wordt vertaald naar in 'gelijke mate' succesvol zijn. Deze gemeente stelt daarom in haar beleid expliciet de vraag waar de gemeente wel of geen invloed op heeft en wat dan wel of niet als jeugdzorg is aan te merken. In het nastreven van 'in gelijke mate succesvol zijn' ziet Reimerswaal namelijk dat de druk op jongeren toeneemt. Daardoor ervaren jongeren meer problemen en vragen ook meer zorg. Reimerswaal stelt zich de vraag of dit vanuit jeugdzorg zou moeten worden geboden.

Schouwen-Duiveland zet in op het voorkomen van middelengebruik onder jongeren en hoe om te gaan met groepsdruk. De gemeente doet mee aan het landelijke traject Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO), dat is gebaseerd op het IJslandse preventiemodel. Doel is dat jongeren opgroeien in een kansrijke omgeving, waar aandacht is voor het voorkomen van middelengebruik. Uit de OKO-Gezondheidsmonitor Jeugd van GGD Zeeland blijkt namelijk dat het middelengebruik in Schouwen-Duiveland onder jongeren hoog ligt: alcohol en roken (inclusief vapen). Er worden daarom in het kader van het OKO-traject allerlei activiteiten georganiseerd voor jongeren en ouders, thematische informatiebijeenkomsten en dialoogsessies over mentale gezondheid.

De **gemeente Goes** is aangesloten bij de Gelijke Kansen Alliantie. Het is een samenwerking tussen gemeenten, scholen en maatschappelijke partners. Het doel is het verbeteren van kansengelijkheid in het onderwijs, met aandacht voor thuis, school en de leefomgeving. Een traject werd gestart in 2022. Een programma gericht op risicojongeren waaraan deze jongeren mee kunnen doen om een positief toekomstperspectief te creëren, een plan op te stellen hoe ze dit gaan bereiken en succeservaringen op te doen. Een tweede traject is ook gestart. Het doel van dat traject is om jongeren in het voortgezet onderwijs beter voor te bereiden op mentale uitdagingen. Dit met zogeheten 'sociale bewegingslessen'.

De **gemeente Borsele** heeft sinds 2022 het programma Kansrijke Start. Doel is dat ieder kind de best mogelijke start verdient van zijn of haar leven en een optimale kans op een goede toekomst. Daarom werken de gemeente Borsele, de jeugdgezondheidszorg en de geboortezorg sinds 2022 nauw samen in het actieprogramma Kansrijke Start.

Tot zover een korte samenvatting over het beleid. In de hierna volgende bladzijden wordt het beleid verder uitgewerkt.

Landelijke kader: de Jeugdwet

Het jeugdbeleid van gemeenten omvat alle plannen, regels en activiteiten waarmee een gemeente de ontwikkeling, ondersteuning, veiligheid en participatie van kinderen, jongeren en gezinnen bevordert. Dat is een breed terrein. Sinds de invoering van de Jeugdwet per 1 januari 2015 zijn gemeenten primair verantwoordelijk voor vrijwel alle jeugdhulp, preventie en ondersteuning in de leefomgeving van jeugdigen. De Jeugdwet verplicht gemeenten om een beleidsplan op te stellen waarin staat hoe dat is georganiseerd en welke voorzieningen er zijn. Dit moet worden uitgewerkt in documenten zoals jeugdverordeningen en beleidsregels. Gemeenten stellen daarom regionaal en/of lokaal jeugdbeleid vast, richten de toegang in voor voorzieningen en fungeren als opdrachtgever richting allerlei zorginstellingen en partijen voor de uitvoering.

In de Jeugdwet komen de termen 'kansengelijkheid' of 'kansenongelijkheid' niet voor. De Jeugdwet biedt hiertoe dan ook geen geen dwingende regels. Gemeenten hebben door de decentralisaties wel lokale beleidsruimte binnen de gestelde wettelijke kaders. Zo kunnen zij met lokaal maatwerk keuzes maken voor de inrichting van de toegang en in enige mate het aanbod van voorzieningen.

Landelijke kader: de Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028

De Hervormingsagenda Jeugd is een nationaal pakket maatregelen dat sinds 2023 is ingevoerd. De reden was dat de jeugdzorg na de decentralisatie in 2015 kampt met lange wachtlijsten en alsmaar oplopende kosten voor gemeenten. Kortom het was en is nodig de Jeugdzorg structureel te verbeteren en financieel toekomstbestendiger te maken. Belangrijke trends gaven de noodzaak hiertoe:

- Aan het begin van deze eeuw maakte 1 op de 27 jeugdigen gebruik van jeugdzorg. In 2023 was dat inmiddels 1 op de 7 jeugdigen, waarbij de gemiddelde trajectduur in 2021 35% was gestegen ten opzichte van 2015 bij jeugdhulp zonder verblijf. Tevens was een stijging te zien in vraag en aanbod van individuele ambulante hulp;
- In 2019 werd circa € 1,9 mld. meer uitgegeven aan jeugdzorg dan in 2015. Dit is een stijging van 50%. Deze kostenstijging heeft zich in de jaren daarna verder stevig doorgezet gezien het Uitgavenonderzoek Jeugdzorg 2023 en 2024 van het minsterie van VWS.

Wat schrijft de Jeugdwet voor aan gemeenten?

Het gemeentelijke beleid inzake preventie, jeugdhulp, kinderbeschermings-maatregelen, jeugdreclassering en de uitvoering is onder andere gericht op:

- Het **voorkomen en de vroege signalering van en vroege interventie** bij opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen;
- Het **versterken van het opvoedkundige klimaat** in gezinnen, wijken, buurten, scholen en kinderopvang;
- Het inschakelen, herstellen en **versterken van de eigen mogelijkheden en het probleemoplossend vermogen van de jeugdige, zijn ouders en de personen die tot hun sociale omgeving behoren**, waarbij voor zover mogelijk wordt uitgegaan van hun eigen inbreng;
- **Integrale hulp** aan de jeugdige en zijn ouders, indien sprake is van multiproblematiek, en
- Het tot stand brengen en uitvoeren van **familiegroepsplannen** en het verlenen van hulp op basis van familiegroepsplannen.

Kortom: doorgaan op dezelfde voet betekent vastlopen. Er zijn met de landeljke Hervormingsagenda Jeugd daarom een aantal aanpassingen voorgesteld in aanvulling op het bestaande decentrale stelsel:

- De reikwijdte van jeugdhulp scherper afbakenen: niet alle problemen van jeugdigen en of ouders vallen onder de jeugdhulpplicht;
- Meer verbinding leggen tussen jeugdhulp en onderwijs;
- Kijken naar bredere aspecten in het leven van gezinnen: waar ligt de kern van de problematiek van een jeugdige?;
- Betere (brede) analyse wat het gezin of kind nodig heeft en waar binnen of buiten de jeugdhulp hulp kan worden geboden. Vervolgens als specialistische hulp nodig is, deze zo snel als mogelijk afschalen;
- Onderzoeken welke inzet van hulp van goede kwaliteit is en echt helpt en hoe we van elkaar kunnen leren. Beter monitoren of wat werkt;
- Verplichte samenwerking binnen en buiten de jeugdzorg en in regionaal verband.

De hervormingsagenda geeft aan dat de weg naar steeds meer individuele hulp niet de route kan zijn om te blijven bewandelen. De jeugdzorg vond veelal plaats vanuit een benadering gericht op het individuele kind en minder op de context. Daarom is een stevigere verbinding nodig met domeinen zoals onderwijs, bestaanszekerheid en volwassen-GGZ.

De term kansen(on)gelijkheid komt in de hervormingsagenda vier keer voor:

- "De basiscondities voor gezinnen op orde moeten zijn: bestaanszekerheid, zo min mogelijk gezondheidsverschillen, kansengelijkheid, veiligheid, een leefbare wijk."
- "Het rijk investeert in 2023 en de daaropvolgende jaren in de versterking van de onderwijskwaliteit en heeft de ambitie de ondersteuning op scholen te versterken en zo onder meer kansengelijkheid te bevorderen".
- "Het rijk werkt aan het programma 'School en omgeving' voor kansengelijkheid."
- "Daarom is het van belang bestaans-, inkomens- en woonzekerheid te versterken, participatie te bevorderen en kansenongelijkheid tegen te gaan."

Regionaal kader: Transformatieagenda Jeugdhulp Zeeland 2018-2022

In 2017 hebben de Zeeuwse gemeenteraden de Visie op het Specialistisch Zorglandschap Jeugdhulp Zeeland vastgesteld. De visie is uitgewerkt in de Transformatieagenda Jeugdhulp, die in 2018 door de colleges is vastgesteld. De agenda bevatte verschillende actielijnen, waaronder de harmonisatie van de toegang en het verbinden van onderwijs en jeugdhulp.

- Vanuit een overzicht van hoe de toegangen in de verschillende gemeenten van elkaar verschillen zijn vervolgstappen genomen om te komen tot een geharmoniseerde werkwijze voor de toegang voor Zeeland;
- Er is gewerkt aan een onderwijs-zorgarrangement om de verbinding tussen jeugdhulp en onderwijs te versterken.

Regionaal kader: Regiovisie Jeugdhulp Zeeland 2023-2028

De gemeenten in Zeeland willen dat alle Zeeuwse jongeren gezond, gelukkig en veilig kunnen opgroeien en zich kunnen ontwikkelen naar zelfstandigheid. Hiertoe investeren de gemeenten in passende hulp en in kansen voor iedereen, ongeacht achtergrond of situatie.

- De gemeenten zetten in op sterke lokale teams, waar jeugdigen en hun ouders laagdrempelig en dicht bij huis terecht kunnen met hulpvragen. Waar nodig wordt vanuit het lokale team passende en samenhangende basishulp geboden: licht en kort als het kan, lang en intensief waar nodig.
- Een stap die de gemeenten willen maken is 'terug naar normaal'. In de afgelopen jaren is namelijk het gebruik van jeugdhulp explosief gegroeid. Het houdt in dat mensen accepteren dat teleurstelling en moeilijkheden bij het normale leven horen. Hiertoe is het nodig dat problemen worden opgelost binnen de eigen leefomgeving. Het hulpaanbod moet daarmee gericht zijn op het versterken van de eigen regie. De vraag die centraal staat is: wat kun je zelf, wat kunnen je naasten en wat kan de professional toevoegen?

De term kansen(on)gelijkheid komt in de Regiovisie Jeugdhulp Zeeland niet voor. Wel worden ambities rondom het krijgen van kansen uitgesproken:

- "Samen hebben we gewerkt aan een toekomstbeeld waarin ieder kind en iedere jongere in Zeeland de kansen krijgt om zich optimaal te ontwikkelen en te ontplooien."
- "Dit betekent dat we investeren in passende hulp, zo thuis nabij mogelijk, en in kansen voor iedereen, ongeacht achtergrond of situatie."

Subregionaal beleid: onderwijsachterstandenbeleid

De verbinding tussen jeugdhulp en onderwijs wordt regelmatig benadrukt in de verschillende stukken. In relatie tot het thema kansen-gelijkheid gaat het dan vooral om het voorkomen van onderwijsachterstanden. In het voorliggende onderzoek nemen we dit dan ook mee.

De vijf gemeenten van de regio Bevelanden hebben een gezamenlijk onderwijsachterstandenbeleid voor de jaren 2023-2026. De regio Bevelanden bestaat uit de gemeenten Borsele, Goes, Noord-Beveland, Reimerswaal en Kapelle. Het beleid richt zich op kinderen in de leeftijd van twee jaar tot eind groep 2 van het basisonderwijs die een achterstand hebben of het risico lopen een achterstand te ontwikkelen.

- De rol van de gemeente voor de groep 2-4 jaar (voorschoolse educatie) is in te zetten op het voorkomen van (taal)achterstand door zorg te dragen voor voldoende en goed kwalitatief voorschools aanbod voor peuters met een (taal)achterstand. Met partijen maakt de gemeente afspraken over de uitvoering en prestaties. Via de GGD wordt toezicht gehouden op de kwaliteit van de peuteropvang.
- De gemeente heeft een verantwoordelijkheid als het gaat om het maken van afspraken over een doorgaande lijn tussen de voor- en vroegschoolse educatie.

De gemeente Tholen en Schouwen-Duiveland hebben een eigen onderwijsachterstandenbeleid, dat op hoofdlijnen verder niet verschilt van het onderwijsachterstandenbeleid van de vijf gemeenten van de regio Bevelanden.

Lokaal beleid

Het lokale jeugd- en onderwijsbeleid wordt per gemeente beschreven in bijlage 1 van dit rapport.

Het jeugd- en onderwijsbeleid, met daarbinnen de jeugdhulp, zijn tussen de gemeenten nagenoeg hetzelfde. Dit als gevolg van het werken vanuit dezelfde wettelijke kaders, de landelijke hervormingsagenda en er is op regionaal/ subregionaal niveau afgestemd en geharmoniseerd. Verschillen die kunnen optreden zitten vooral aan de voorkant van het proces: de vorming van sterke lokale teams en de lokale basis als fundament zoals het gezin, de buurt, het onderwijs, de vrijetijdsvoorzieningen et cetera.

De sterke lokale teams en de lokale basis worden verder beschreven in bijlage 2 en lichten we in paragraaf 3.2 ‘De uitvoering en resultaten’ verder toe.

3.2 De uitvoering en resultaten

3 Hoe is de toegang tot jeugdhulp en -zorg in de verschillende gemeenten vormgegeven en welke voorzieningen zijn er voor jeugdhulp en -zorg in de verschillende gemeenten?
4 Zijn er verschillen in de toegang en de geboden voorzieningen tussen de verschillende gemeenten en zo ja, wat zijn de redenen voor de verschillen?
5 Wordt er binnen de regionale samenwerking gestuurd op het verminderen van kansenongelijkheid voor jongeren in de verschillende gemeenten?
6 Leiden verschillen in de toegang en voorzieningen tussen de verschillende gemeenten tot wezenlijke kansenongelijkheid voor kinderen en jeugdigen en wat zijn de oorzaken en gevolgen hiervan?

Resumé

In alle gemeenten vormt een lokaal team de schakel tussen enerzijds de hulpbronnen in de lokale basis (gezin, onderwijs, vrij toegankelijke maatschappelijke voorzieningen en vrijetijdsvoorzieningen) en anderzijds de achterliggende voorzieningen met betrekking tot het hulp- en zorgaanbod. De afgelopen jaren bestonden er teams voor verschillende disciplines van het sociaal domein, waaronder een team voor jeugd. In alle gemeenten is deze schakel nu in ontwikkeling om zogeheten 'sterke lokale teams' te vormen. Deze teams bestaan uit professionals die de balans moeten vinden tussen het benutten en of versterken van de hulpbronnen in de lokale basis en de inzet van (specialistische) hulp. De kenmerken zijn:

- Het zijn multidisciplinaire teams om **integraal** naar jeugdproblematiek te kunnen kijken. De gedachte hierachter is dat de oorzaak van individuele problemen van kinderen en jongeren vaak in het gezin zelf te vinden zijn. De bedoeling is tot de kern van de oorzaak door te dringen om daarna samenhangende basishulp te kunnen bieden. Kortom: handelen met een brede blijk op het gehele gezin en de context;
- De sterke lokale teams moeten **dichtbij de inwoners** staan en **vroegtijdig signaleren**;
- Uitgangspunt is **normaliseren**. Daar waar nodig met lichte hulp het benutten en versterken van de lokale basis. De lokale teams vragen om in dit licht ook ruimte om creatieve oplossingen te vinden vanuit de leefwereld van mensen, en niet enkel binnen de lijnen van de systeemwereld van de overheid te kleuren;
- Er wordt gestuurd op **meer groepsaanbod** en minder individueel aanbod.

Er ligt veel nadruk op samenwerking. De teams werken samen met partners om de sociale basis sterker te maken. Partners zijn: scholen, kinderopvang, huisartsen, jeugdartsen, jeugdgezondheidszorg, kinder- en jeugdpsychiaters en informele (steun)figuren. De samenwerking met scholen en kinderopvang heeft daarbij een prominente rol. Scholen en de kinderopvang zijn vindplaatsen voor problemen die vroegtijdig kunnen worden gesignaleerd. De lokale teams zijn dan ook aanwezig op de scholen. Dat biedt kansen voor vroegsignalering, maar ook voor normalisering. Gedrag dat leraren als een probleem zien is vaak in de ogen van de lokale teams 'normaal' gedrag en kan met eenvoudige oplossingen in goede banen worden geleid. Dat kunnen oplossingen zijn die binnen de school te vinden zijn of met hulp van andere hulpbronnen zoals sportverenigingen.

Er zijn tussen de gemeenten nagenoeg geen verschillen in achterliggende zorgvoorzieningen. Het verschil zit aan de voorkant:

- Ontwikkelingstempo van de sterke lokale teams. Sommige sterke lokale teams zijn al gevormd, hebben het benodigde multidisciplinaire karakter en zijn aanwezig op alle scholen. Andere lokale teams zijn nog in de fase van vorming of de gemeente zit nog in de fase van het ontwikkelen van een visie of plan.
- De lokale basis. Zo is het voor kleinere dorpen moeilijk om een groep bij elkaar te krijgen voor collectief aanbod. De mensen moeten dan reizen naar bijvoorbeeld Goes. In de ogen van lokale teams wordt bestuurlijk onderschat dat dit werkelijk een belemmering kan zijn voor mensen. Daarnaast spelen factoren als sociale cohesie een rol. Die is over het algemeen sterk en dat heeft veel voordelen. Tegelijkertijd kan het ook zo sterk zijn dat er sprake is van uitsluitingsmechanismen of schaamte bij mensen om problemen te bespreken. Dat speelt volgens de lokale teams sterker een rol in reformatorische gemeenschappen dan in gemeenschappen met grotere diversiteit.

Geen enkel lokaal team stuurt expliciet op kansengelijkheid. Het is wel een leidend principe waarbij men een reëel beeld bij heeft. Volledige kansen-gelijkheid is namelijk niet haalbaar, laat staan beïnvloedbaar met gemeentelijk beleid en handelen. Er zijn teveel factoren die daarbij een rol spelen.

De vraag of verschillen in de toegang leiden tot wezenlijke kansengelijkheid is als volgt te beantwoorden:

- Over de term kansengelijkheid is er geen geen eenduidig beeld tussen de gemeenten. De gemeenten gebruiken de term wel als richtinggevende missie, maar er is geen eenduidige meetlat of set van criteria vastgesteld waaraan het kan worden afgemeten;
- Tussen de gemeenten zijn wel verschillen waarneembaar als het gaat om het gebruik van jeugdhulp, onderwijsachterstanden en schoolcarrières van kinderen en jongeren. Zie het kader rechts voor de hoofdlijnen. De resultaten verschillen van elkaar. Een causaal verband met kansenongelijkheid is niet gelegd, de verschillen wijzen hoogstens op signalen van kansenongelijkheid;
- Het verband met het functioneren van de toegang uit het verleden en de huidige ontwikkeling van de lokale teams is met de beschikbare kwantitatieve data niet te leggen. Er is namelijk geen eenduidig kwaliteitskader met criteria en data waartegen de kwaliteiten en prestaties van teams getoetst kunnen worden; een meetlat ontbreekt. Daarmee is het ook niet mogelijk om meetbare kwaliteiten en prestaties van teams te correleren met kernindicatoren zoals het gebruik van jeugdhulp, kosten van jeugdhulp, onderwijsachterstanden et cetera. Laat staan dat causale verbanden kunnen worden gelegd, dat is nog een brug verder;
- De lokale teams zijn nog volop in ontwikkeling en het ontwikkelingstempo per gemeente verschilt. Dat kan betekenen dat het ene team op enig moment over betere voorwaarden beschikt dan het andere team om de doelen te bereiken. Dat kan vervolgens leiden tot kansenongelijkheid. Sommige teams zitten bijvoorbeeld al op alle scholen en hebben daarmee een grote vindplaats voor vroegtijdige signalering dan teams die nog niet op alle scholen zitten. In sommige teams is de aansluiting tussen verschillende disciplines uit het sociale domein optimaal, voor andere teams geldt dat nog niet. Sommige teams bestaan uit medewerkers in vaste dienst, andere teams huren in waardoor professionals opereren vanuit verschillende moederorganisaties en teamvorming moeilijker of minder stabiel verloopt.

Verschillenanalyse op hoofdlijnen met betrekking tot de in dit onderzoek betrokken gemeenten, op basis van kwantitatieve data uit bijlage 3 van dit rapport.

Gebruik van jeugdhulp

- In de gemeenten Goes, Noord-Beveland, Borsele en Reimerswaal groeit het gebruik van jeugdhulp over de jaren 2018-2024 gestaag.
- In Tholen en Schouwen-Duiveland er vanaf 2021 sprake van stabilisatie in het gebruik van jeugdhulp en het is ook het laagste ten opzichte van de andere gemeenten;
- In Goes en Noord-Beveland maken jongeren 18- meer gebruik van jeugdhulp dan in de andere gemeenten. Het aandeel jongeren 18- ligt boven het gemiddelde van Zeeland, bij de andere gemeenten ligt dat onder het gemiddelde.

Kosten van jeugdzorg jaar 2025 op basis van prognose programmabegroting

- De kosten van jeugdzorg per inwoner liggen in Goes substantieel hoger dan in de andere gemeenten.
- De kosten van jeugdzorg per jongere 18- liggen in Goes en Noord-Beveland substantieel hoger dan in de andere gemeenten. Dat geldt ook voor de kosten van jeugdzorg per jongere met jeugdzorg.

Onderwijs(achterstanden)

- De onderwijsachterstanden laten in alle gemeenten een stabiel beeld zien. Het wordt niet veel beter, maar ook niet veel slechter.
- De onderwijsachterstand is in 2025 het hoogst in Tholen en Reimerswaal. Het is het laagst in Borsele en Schouwen-Duiveland.

Onderwijs(toetsadvies en doorstroom)

- In Goes en Schouwen-Duiveland krijgen relatief meer kinderen een havo/vwo advies dan in andere gemeenten. In Goes en Schouwen-Duiveland is de doorstroom van mbo4 naar het hbo ook relatief het hoogst.
- In Reimerswaal en Tholen krijgen relatief minder kinderen een havo/vwo advies. In Tholen is de doorstroom van mbo4 naar het hbo ook relatief het laagst met 15%.

In de navolgende bladzijden zoomen we verder in op eventuele verschillen in de lokale basis van de gemeenten én de ontwikkeling van de lokale teams. Daar zitten namelijk aangrijpingspunten met betrekking tot het jeugdbeleid in relatie tot kansengelijkheid. Kortom: daar kunnen verschillen bestaan tussen gemeenten, die mogelijk kansengelijkheid in de weg kunnen staan.

Aangrijpingspunten voor verdieping op kansengelijkheid

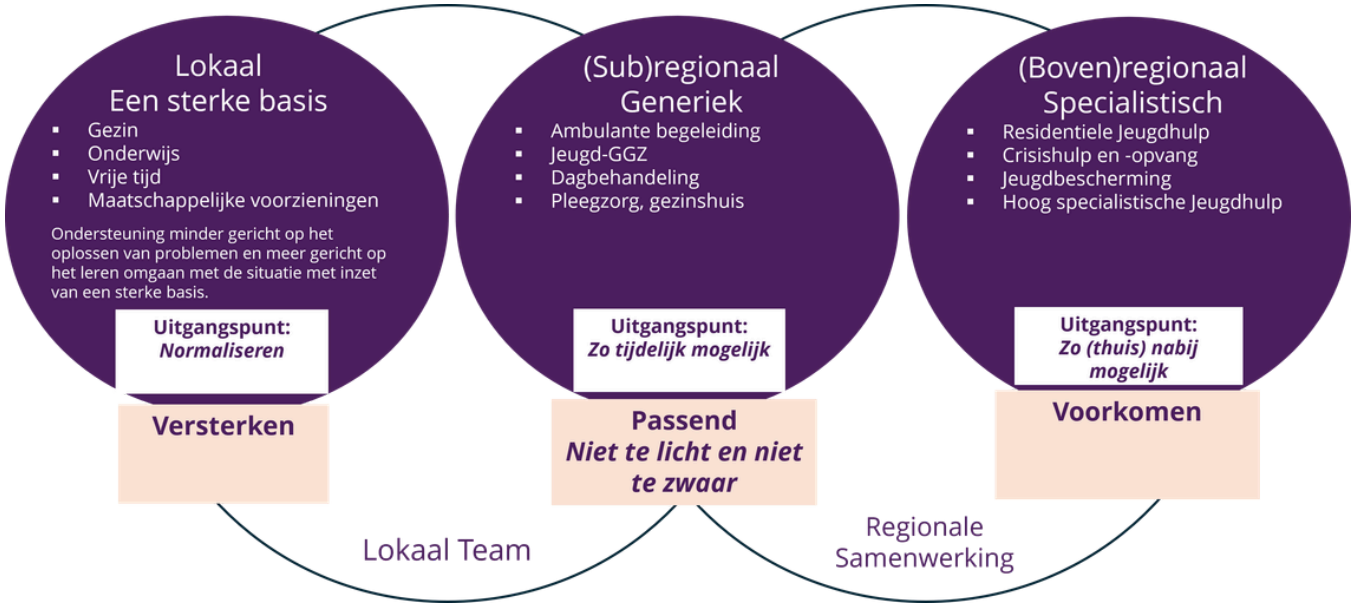
- Sterke lokale teams: deze teams bepalen of er wel of geen hulp en zorg nodig is en zo ja, wat passend is. Daarbij maken zij gebruik van de lokale basis zoals het gezin zelf, onderwijs, maatschappelijke- en vrijetijdsvoorzieningen en of regionale en bovenregionale hulp- en zorg;
- Sterke lokale basis: onderwijs-, maatschappelijke- en vrijetijds-voorzieningen. Deze kunnen mogelijk per gemeente verschillen.

Nagenoeg geen aangrijpingspunten voor verdieping op kansengelijkheid

- (Sub)regionaal aanbod van hulp en zorg en (boven)regionale specialistische zorg. Nagenoeg geen lokale ruimte, het zorgaanbod is regionaal geharmoniseerd met ook regionale inkoop en/of wettelijk verplicht. Er is een breed aanbod aan jeugdhulp beschikbaar in de regio.

Focus van nadere verdieping op de uitvoering: lokale teams en lokale basis

In de volgende bladzijden zoomen we verder in op de sterke lokale teams en de lokale basis. Het gaat om de ontwikkeling en werkwijze van deze teams, alsmede hoe deze teams de aanwezige lokale basis weten te benutten. Zowel de ontwikkeling van lokale teams als de lokale basis kan verschillen per gemeente. Daarom is dit een aangrijpingspunt met betrekking tot kansengelijkheid. Het achterliggende hulp- en zorgveld verschilt niet per gemeente. Dit is in hoge mate regionaal geharmoniseerd en of wettelijk bepaald.

Overzicht ontwikkeling van de lokale teams

Voor dit onderzoek is gesproken met een afvaardiging van alle lokale teams. Uit die gesprekken bleek dat de lokale teams verschillen in ontwikkelingstempo. In het onderstaande overzicht worden de hoofdlijnen gepresenteerd. Voor een verdere verdieping zie de volgende bladzijden.

	Inrichting	Samenwerking Lokale Basis	Accenten
Borsele	Er is een multidisciplinair gebiedsteam dat bestaat uit jeugd- en gezinsprofessionals die samenwerken met Welzijn, JGZ, SMWO en de GR De Bevelanden (Werk & Inkomen). De wens is het team breed in te vullen: alle benodigde expertises voor eigen inzet van zorg, vanaf 2026 tot breed voor 0 - 100 jaar.	**Scholen:** jeugd- en gezinsondersteuners zijn op iedere basisschool aanwezig. **Huisarten:** jeugd- en gezinsondersteuners aangesloten op de huisartsenpraktijken. **Verenigingen:** iedere kern heeft een welzijnsmedewerker die aansluiting heeft met verenigingen en kerken. **Wijken en buurten:** welzijnsmedewerker sluit aan op de buurthuizen, jongerenopbouwwerker en er is een wijk-GGD.	Door aansluiting met huisartsen te zoeken heeft de gemeente het aantal GGZ-verwijzingen omlaag kunnen krijgen.
Goes	De gemeente zit nog in de fase van visievorming over de inrichting en formatie. Het Lokaal Team bestaat nu nog uit het Centrum voor Jeugd en Gezin.	**Scholen:** spreekuren op de basisscholen met het Centrum voor Jeugd en Gezin, de Stichting Maatschappelijk Werk en Welzijn Oosterschelderegio (SMWO) en de GGD. Voor zowel de ouders als de professionals in het onderwijs. **Huisartsen:** er is verbinding met huisartsen. **Verenigingen:** het CJG en SMWO werkt samen met sportverenigingen. **Wijken en buurten:** welzijnswerkers van SMWO organiseren activiteiten in de buurt en ondersteunt burgerinitiatieven.	In Goes spelen verschillen in culturen.
Noord-Beveland	Er is gekozen voor een organische groei van het Lokaal Team. Inmiddels zijn aangesloten: jongerenwerk, jeugd-professionals van Spring, GGD , maatschappelijk werk en casusregiseurs voor complexe multiproblematiek. Wmo en Werk & Inkomen loopt via een gemeenschappelijke regeling.	**Scholen:** er waren spreekuren op de basisscholen in combinatie met het Centrum voor Jeugd en Gezin de de GGD. Nu gestart met een pilot schoolmaatschappelijk werk. **Huisartsen**: Noord-Beveland heeft al zeven jaar huisartsenposten verbonden. **Verenigingen:** het CJG en jongerenwerk (uitgevoerd door InKracht Jongerenwerk) werken samen met sportverenigingen. **Wijken en buurten:** jongerenwerk in dorpshuizen, organiseert daarbuiten activiteiten.	Noord-Beveland is de kleinste gemeente met circa 8.000 inwoners. Nagenoeg iedereen kent elkaar en lijnen tussen inwoners en ambtenaren zijn kort. Verder dezelfde accenten als Borsele en Schouwen-Duiveland.
Reimerswaal	De gemeente heeft een multidisciplinair Lokaal Team ingericht dat zich richt op brede welzijn. Het voormalige Centrum voor Jeugd en Gezin is opgegaan in dit team. Dat team brengt jeugd, jongerenwerk, welzijn en zorg samen.	**Scholen:** inmiddels op de helft van de scholen aanwezig. **Huisartsen**: verbinding met alle huisartsenposten. **Verenigingen:** thematische informatieavonden voor verenigingen en kerken. Er zijn jeugd- en jongerenwerkers die samenwerken met sport- en culturele verenigingen. **Wijken en buurten:** buurtwerkers, vrijwilligers-mantelzorgondersteuning, buurtsportcoaches, jongerenwerkers en een wijk-GGD.	Het team benadrukt dat professionals ruimte moeten hebben voor creativiteit in de aanpak van problemen.
Tholen	Er is gestart met een proeftuin in Sint-Maartensdijk (leeromgeving). Doel is alle 0-100 consulenten naar voren te schuiven. De leeromgeving bestaat uit consulenten op het terrein van Jeugd, Wmo en Werk & Inkomen en er is een begeleider Rouw & Verlies. Binnen de proeftuin wordt gewerkt vanuit het richtinggevend kader waardoor de leeromgeving ook vormgeeft aan de regierol.	**Scholen:** buurtpedagoog op scholen, als opvolger van schoolmaatschappelijk werk. De buurtpedagoog is nu niet meer actief, maar wordt geintegreerd in het Lokale Team. **Huisartsen:** er is een nauwe samenwerking met huisartsen, GGD en scholen via de consulenten jeugd. **Verenigingen:** jongerenwerkers en buurtsportcoaches hebben contacten met scholen, kerken, verenigingen. **Wijken en buurten**: elke kern heeft een zorgloket met vrijwilligers. Het Leger des Heils is gevestigd in Sint-Maartensdijk en voor alle inwoners te bereiken.	Er is een sociale kaart van het voorliggende veld en deze kaart wordt gedeeld met zorgloketten, jeugdprofessionals en onderwijs.
Schouwen-Duiveland	Het Lokaal Team is nog in oprichting. Binnenkort wordt gestart met een lokaal team op locatie Bruinisse. Er zijn jeugdprofessionals toegevoegd aan de toegang om sneller ondersteuning te kunnen bieden.	**Scholen**: welzijnsmedewerkers zijn aanwezig op de scholen met verbinding naar de gemeente. **Huisartsen:** verbinding met alle huisartsenposten. Bij 2 praktijken nauwe samenwerkingsafspraken. **Verenigingen:** jongerenwerk wordt uitgevoerd door SMWO en werkt samen met verenigingen. **Wijken en buurten:** uitgangspunt is zorgzame buurten en kernen. Veel eigen initiatieven vanuit de kernen. Dorpsverenigingen zijn samenwerkingspartner.	Inzet op het hele systeem rond het kind, minder op enkel individuele begeleiding. Geen jeugdprofessionals op scholen om het normale leven daar laten waar het normale leven is, bij de welzijnsmedewerkers. Deze zitten wel op de scholen.

De sterke lokale teams

In alle gemeenten vormt een lokaal team de schakel tussen enerzijds de hulpbronnen in de lokale basis en anderzijds de achterliggende voorzieningen met betrekking tot het hulp- en zorgaanbod. In alle gemeenten is deze schakel in ontwikkeling om zogeheten 'sterke lokale teams' te vormen. Deze teams bestaan uit professionals die de balans moeten vinden tussen het benutten en of versterken van de hulpbronnen in de lokale basis en de inzet van (specialistische) hulp. De keuzes die gemeenten maken bij de inrichting van de lokale teams, en de uitvoering door deze teams, zijn mede bepalend voor welke kansen een jongere krijgt aangereikt.

Sterke Lokale Teams

Een van de maatregelen uit de hervormingsagenda is het inrichten van de zogeheten **'sterke lokale teams'** met de volgende kenmerken:

- Het zijn multidisciplinaire teams met goed opgeleide professionals met de juiste (waaronder ontwikkelingspsychologische) expertise, tijd, ruimte en mandaat. Lokale teams halen indien nodig specialistische expertise erbij ter consultatie of als daadwerkelijk hulptraject;
- Staan dicht bij de inwoners, signaleren vroegtijdig en werken outreachend;
- Voeren samen met jeugdigen en ouders een brede analyse uit en stellen samen met hen een gezinsplan op met passende en samenhangende basishulp. Handelen met een brede blik op het gehele gezin en de context (participatie, wonen, armoede, scheiding, et cetera) en hebben oog voor het uitgangspunt dat de regie zoveel als mogelijk bij de jeugdige en het gezin ligt.

Outreachend werken is een actieve vorm van hulpverlening. De professional wacht niet af tot iemand om hulp vraagt, maar gaat naar mensen toe in hun eigen leefwereld. Het werken met een (breed) gezinsplan en vast aanspreekpunt was al één van de uitgangspunten sinds de decentralisatie in 2015. Sinds de decentralisatie wordt al gesproken over 'één gezin, één plan en één regisseur'. In alle gemeenten zijn medewerkers geschoold in dit principe in het kader van methodisch werken.

Er ligt veel nadruk op samenwerking. De teams werken mee aan het met partners versterken van de sociale basis en collectieve oplossingen. Hiertoe werken zij samen met scholen, huisartsen, jeugdartsen, jeugdgezondheidszorg, gecertificeerde instellingen, kinder- en jeugdpsychiaters en Veilig Thuis en informele (steun)figuren. Dit alles doen zij vanuit een gezamenlijke visie met relevante partners.

Ontwikkeling van de lokale teams in de gemeenten

In **Borsele** was er, net zoals bij de andere gemeenten, al jaren een team met focus op jeugd. De doorontwikkeling naar een multidisciplinair gebiedsteam is nu gericht op een bredere doelgroep, namelijk op de doelgroep (jonge) kinderen tot en met volwassenen. Het team bestaat uit vaste jeugdmedewerkers van de gemeente en mensen die worden ingehuurd. In het team zitten alle disciplines. Het is de wens het team breed in te vullen met alle benodigde expertise voor de eigen inzet van zorg voor 0 - 100 jaar. **Reimerswaal** kent een lokaal team die zich niet beperkt tot enkel de doelgroep jeugd. Het team bestrijkt de gehele brede maatschappelijke context en brede welzijn. De gemeente **Goes** zit in de fase van visievorming op de inrichting van een sterk lokaal team. Het bestaat nu nog uit het CJG dat zich richt op jeugd. Het lokale team van **Schouwen-Duiveland** is nog in oprichting en staat nog niet volledig. Wel zijn jeugdprofessionals toegevoegd aan de toegang. In **Tholen** loopt de ontwikkeling van het lokaal team. In januari 2025 is een eerste proeftuin in Sint-Maartensdijk gestart. Het is de bedoeling om hier consulenten voor alle doelgroepen (van jongeren tot ouderen) naar voren te schuiven: Jeugd, Wmo en Werk & Inkomen. Binnen de proeftuin wordt er gewerkt vanuit het richtinggevend kader waardoor de leeromgeving ook vorm geeft aan de regierol. In **Noord-Beveland** is gekozen voor een organische groei van het lokale team. Inmiddels is jongerenwerk aangesloten, GGD, Maatschappelijk Werk, Huisartsen, jeugdprofessionals van Spring en casusregisseurs voor complexe multi-problematiek. Er wordt gaandeweg gekeken welke kennis en expertise nog nodig is. Wmo en Werk & Inkomen loopt via een gemeenschappelijke regeling. Daar is nauwe samenwerking mee op casusniveau en waar nodig overstijgend.

De lokale basis

Algemeen kwantificeerbaar beeld

In bijlage 2 wordt de lokale basis weergegeven per gemeente. Daaruit blijkt op hoofdlijnen het onderstaande.

Aantal jongeren: het percentage jongeren 18- ten opzichte van het totaal aantal inwoners is in Reimerswaal en Tholen het hoogst met respectievelijk 23% en 22%. In Noord-Beveland het laagste met 14%.
Inkomen: het aantal huishoudens met een laag inkomen is in Goes het grootst met 12%. In Borsele het laagst met 8%. Het aantal kinderen in uitkeringsgezinnen is in Noord-Beveland en Schouwen-Duiveland het grootst met 4%.
Onderwijs:

- Alle gemeenten beschikken over vestigingen basisonderwijs. De basisschooldichtheid (aantal basisscholen per 1.000 inwoners) is in Noord-Beveland het hoogst met 2,01, in Tholen het laagst met 1,28.
- Goes, Reimerswaal, Tholen en Schouwen-Duiveland beschikken over vestigingen voortgezet onderwijs, waarbij Goes met tien stuks de meeste vestigingen heeft. De andere gemeenten hebben 2 of 1 vestiging.
- Onderwijsachterstanden zijn in Tholen en Reimerswaal het hoogst met respectievelijk 16% en 15%. In Borsele het laagst met 10%.

Sportaccommodaties: in Goes en Schouwen-Duiveland ligt de dichtheid van sportaccommodaties rond het landelijke gemiddelde. In de andere gemeenten daarboven.
Maatschappelijke inzet:

- In Tholen lijkt er ten opzichte van de andere gemeenten een hogere maatschappelijke inzet van inwoners ten aanzien van het verenigingsleven en vrijwilligerswerk met respectievelijk 60% en 52%. Daarbij opgemerkt dat van Goes, Noord-Beveland en Schouwen-Duiveland geen data voorhanden zijn.
- In alle gemeenten ligt de religieuze betrokkenheid ruim boven het landelijke gemiddelde.

Algemeen kwalitatief beeld alle gemeenten (op basis van interviews)

Als een kind opgroeit in een kleinere kern biedt dat door de sterke sociale cohesie en nabijheid veel kansen ten opzichte van een kind dat in de grote stad opgroeit. Aan de andere kant moeten ouders en kinderen wat verder reizen omdat voorzieningen niet altijd in de buurt aanwezig zijn. Ook kan de nabijheid te dichtbij zijn. Een gemeenschap waar iedereen elkaar kent en patronen zijn ingesleten kent namelijk ook uitsluitingsmechanismen. Gemeenten zetten daarom ook in op buurtbemiddeling bij onbegrepen gedrag.

Er zijn relatief veel basisscholen, ook in de kleinere dorpen en kernen. De nabijheid van scholen versterkt de lokale basis. Kinderen groeien dan samen op in het dorp en daardoor ontstaat een sterkere sociale cohesie. Doordat scholen in kleine kernen klein zijn is er ook meer ruimte voor aandacht voor het individuele kind: “op kleine scholen kent iedereen elkaar”. Aan de andere kant zijn in de gesprekken in het kader van dit onderzoek ook zorgen genoemd over dat kleine scholen ook kwetsbaar kunnen zijn. Er zijn dan bijvoorbeeld zorgen over de beschikbaarheid van leerkrachten. Alle lokale teams richten zich op een goed contact en verbinding met de scholen en de kinderopvang. Scholen en kinderopvang zijn toegankelijke vindplaatsen voor vroegtijdige problemen waarop kan worden ingespeeld om grotere problemen te voorkomen. De pedagogische vaardigheden zijn op de kinderopvang over het algemeen beter dan op de basisscholen en er zijn meer consultatiemomenten voor ouders. Binnen de basisscholen wordt het gedrag van een kind soms als probleem gezien dat het lokale team, in het licht van ontwikkelingspsychologie, echter als normaal beschouwt. Met eenvoudige adviezen is een probleem dan ook vaak al op te lossen: “een basaal advies, zoals een ‘druk’ kind een karweitje tussendoor laten doen, kan al een groot verschil maken”.

De samenwerking met verenigingen wordt door de lokale teams als waardevol gezien. Lokale teams maken op deze plekken algemene jongerenproblematiek bespreekbaar en benutten de verenigingen om kinderen en jongeren daar waar nodig te helpen bij hun ontwikkeling. Verder spelen ook kerken een grote rol in de gemeenten. Kerken hebben een groot netwerk, binnen de kerkgemeenschap is de betrokkenheid groot en er zijn veel initiatieven. Aan de andere kant trekken kerkgemeenschappen bij problemen soms te laat aan de bel, waardoor de lokale teams te laat worden ingeschakeld en bestaan er uitsluitings-mechanismen en patronen die problemen kunnen veroorzaken bij jeugdigen.

Met betrekking tot het onderwerp kansengelijkheid zijn de lokale teams reëel. Zij zien het als een missie om de kansengelijkheid zo groot als mogelijk te maken, maar geven aan dat volledige kansengelijkheid niet mogelijk is. Er zijn teveel factoren die een rol spelen, waar de gemeenten geen invloed op hebben. Het kernbeeld is dat kansengelijkheid in grote mate afhangt van de situatie van het gezin waarin een kind wordt geboren en opgroeit. Wel kunnen de lokale teams datgene wat in de basis in een gemeenschap aanwezig is zoveel als mogelijk benutten. Dat wordt over het algemeen als makkelijker ervaren in kleinere gemeenschappen.

Nabijheid is een aandachtspunt dat de lokale teams meegeven. Met de vorming van sterke lokale teams en de landelijke hervormingsagenda gaan gemeenten aan de slag met de voorliggende voorzieningen (lokale basis) en het aanbieden van collectief aanbod (lightversie jeugdhulp), in plaats van individueel aanbod. Er wordt gestuurd op meer preventief groepsaanbod rond thema's zoals weerbaarheid of autisme. Dat is in kleinere gemeenten niet altijd te organiseren doordat er - om verschillende redenen - te weinig deelnemers zijn. Mensen moeten bijvoorbeeld naar Goes reizen. Dat is te ver als er geen sprake is van een urgent probleem. Of mensen vinden het niet prettig een privé probleem in een groep te bespreken. Er is volgens de lokale teams nog te weinig (bestuurlijk) besef dat reisafstand wel degelijk een rol speelt en dat mensen hierbij verschillende afwegingen maken.

Door de multidisciplinaire en brede insteek van de lokale teams zien deze teams zich niet meer als ‘jeugdhulpverlener’ of als ‘de toegang’. Zij zien zich veel meer als welzijnsontwikkelaars die met een breed arsenaal aan hulpbronnen gezinnen, kinderen en jongeren zo vroeg als mogelijk te helpen als problemen zich voordoen en in te spelen op veranderingen: “gemeenten moeten stoppen met alles onder het label jeugdhulp te laten vallen”.

De lokale teams geven aan dat de ervaring leert dat naarmate zij er beter in slagen problemen te signaleren - door aanwezig te zijn in de scholen, kinderopvang, bij huisartsen en de verenigen -, er ook sprake is van een aanzuigende werking. De vraag naar jeugdhulp zal op kortere termijn juist toenemen want meer problemen (zowel lichte als zwaardere) komen immers beter in beeld. Het aandeel jongeren met een vorm van jeugdhulp is de afgelopen decennia gestegen van 1 op de 27 naar 1 op de 7. Het belangrijkste is daarom om in te zetten op normaliseren en goede opgroeiomstandigheden, in plaats van het verder vergroten en verfijnen van het zorgaanbod.

Door de vroegtijdigheid van signalering, normalisering en de integrale insteek, zal - naar verwachting - op langere termijn de vraag naar specialistische jeugdhulp afnemen. De ontwikkeling van lokale teams is ook niet een project van A naar B. De lokale teams zijn permanent in ontwikkeling. De teams moeten in de samenleving lokaal opereren. Een samenleving is niet statisch maar voortdurend aan verandering onderhevig,

Tot zover een algemeen beeld dat als rode draad door alle lokale teams heen loopt. Hieronder volgt een korte toelichting per gemeente, dat dit beeld ondersteunt en aandachtspunten die de verschillende lokale teams van de gemeenten meegeven. Daarbij opgemerkt dat veel aandachtspunten, en voorbeelden die genoemd worden door een bepaald team, ook zullen spelen in een ander team. Om het enigszins behapbaar te houden schrijven we een aandachtspunt of voorbeeld toe aan één of enkele teams, zonder de andere teams tekort te willen doen.

Het Lokaal Team Reimerswaal

Het Lokaal Team wil in iedere school aanwezig zijn. Dat is gelukt voor de helft van de scholen en de andere scholen geven aan dit ook te willen. Er zijn de afgelopen periode dus stappen gezet. Ook is ingezet op preventie. Dit door buurtwerk, jongerenwerk, vrijwilligersinitiatieven, verenigingen, maatschappelijke organisaties en georganiseerde ontmoetingen in de dorpen. De verenigingen worden ondersteund. Er worden thematische avonden voor verenigingen georganiseerd. In 'Ons Kruiningen' sluiten verenigingen, kerken, scholen en organisatoren aan voor overleg. Als daar wordt aangegeven dat er kinderen zijn waarmee de verenigingen niet goed kunnen omgaan, kan het lokale team hulp bieden door bijvoorbeeld een informatieavond te organiseren, trainingen aan te bieden of direct te ondersteunen. Als voorbeeld de voetbalvereniging in Kruiningen. Er waren zorgen met betrekking tot gedrag en uitingen van jongeren. Ook waren sommige ouders minder of weinig betrokken met het wel en wee van hun kroost en het belang van de vereniging. Door met de vereniging afspraken te maken en ondersteuning te bieden is die sociale context verbeterd. Een ander voorbeeld betreft een jeugdige met weinig sociale contacten door eigen problematiek. In plaats van geïndiceerde zorg of hulp in te zetten is deze jeugdige gekoppeld aan een schaakvereniging en heeft deze persoon daar zijn draai gevonden. Daarnaast organiseert de gemeente, eventueel samen met verenigingen, ook activiteiten tijdens de schoolvakanties zodat ieder kind gratis aan een activiteit kan meedoen. Denk aan wandelavonden en fietstochten.

Voor reformatorische doelgroepen zijn er speciale avonden met thema's die soms lastig liggen in die doelgroep. Er is speciaal overleg met kerken en individueel worden af en toe met toestemming casussen met de kerk besproken. Binnen de gemeente zijn er grote gezinnen want Reimerswaal is een religieuze gemeenschap, met veel vrijwilligers en mantelzorg. Maar er is ook een kanttekening: mensen schamen zich soms om te vertellen dat ze hulp nodig hebben. De sociale druk is namelijk groot. In Reimerswaal verloopt de aansluiting tussen het lokale team en Werk & Inkomen verder moeizaam. Dat is een gemis want in Reimerswaal is armoede een belangrijk thema.

Tot slot blijft het mensenwerk. De bedoeling is zoveel als mogelijk aan te sluiten bij de leefwereld van mensen. Daar is naast professioneel handelen ook gevoel en creativiteit voor nodig. Soms is het doeltreffender om net 'buiten de lijntjes' van de systeemwereld van de overheid te kleuren. De lokale teams moeten hier de ruimte voor krijgen. Dit wordt ook wel de 'doorbraakmethode' genoemd. Deze methode is niet nieuw, maar werd door professionals al lang toegepast.

Lokaal Team Borsele

Het lokale team is al sterk doorontwikkeld en werkt nauw samen met diverse organisaties, Welzijn, JGZ en zorgprofessionals in de breedste zin. Het team kent een toegangsteam (inkomende zorgvragen), een JGO-team (kinderopvang, scholen, huisartsen) en een casus- en regieteam (complexere zorgvragen en veiligheidscasuïstiek, 0-100 jaar). Ook zijn jeugd- en gezinsondersteuners op iedere basisschool aanwezig. Deze ondervangen het merendeel van de vragen. Veel wordt opgelost met kortdurende inzet van deze ondersteuners, zonder doorverwijzing naar het toegangsteam voor geïndiceerde zorg.

Door aansluiting met huisartsen te zoeken heeft Borsele de GGZ-verwijzingen omlaag kunnen krijgen. Met een groot deel van de huisartsenpraktijken is afgesproken dat vragen via jeugd- en gezinsondersteuners gaan. Dan kan een uitgebreidere vraagverheldering worden gedaan en komt er regelmatig iets anders uit dan waarmee ouders zich in eerste instantie bij de huisarts melden. Inmiddels is deze werkwijze bij de gemeente Borsele alweer enkele jaren geïmplementeerd en sluiten jeugd- en gezinsondersteuners aan bij huisartsen. Naast directe jeugdhulp wordt ook het verenigingsleven benut, zoals de voetbal en scouting. Het team Welzijn en Sport heeft zicht op verenigingen.

Er is een levendig verenigingsleven en een G-elftal binnen een voetbal-vereniging, speciaal voor kinderen met een beperking. Aan iedere kern is een welzijnswerker gekoppeld die voeling heeft met wat er speelt binnen de verenigingen, kerken en buurthuizen en er is een wijk-GGD. Er is een jongerenopbouwwerker die met jeugd spreekt en voor individuele gevallen kan worden ingezet vanuit het toegangsteam Jeugd. Er wordt gestuurd op meer groepsaanbod rond thema's of problematiek zoals zelfredzaamheid, weerbaarheid of ondersteuning van ouders rondom autisme. Er is nu al collectief aanbod vanuit Emergis Preventie (1nul1) en SMWO. Volgens het Lokaal Team Borsele hebben kleinere gemeenten echter moeite om collectief aanbod in groepsverband te organiseren: "het is moeilijk om een groep van twaalf kinderen bij elkaar krijgen".

De beweging naar één gezin, één plan, één regisseur is omarmd in Zeeland, waarin met alle betrokken partners systeemgericht en levensdomeinen-overstijgend wordt gekeken naar wat er nodig is. Alle medewerkers zijn geschoold in het benaderen van hulpvragen volgens het '1Gezin, 1Plan, 1Regisseur' principe, ook wel methodisch werken genoemd. Er wordt nu meer ingezet op problemen die bij ouders liggen, zoals echtscheidingsproblemen of schulden, om stresssituaties voor kinderen te voorkomen of op te lossen. De primaire uitdaging van het lokale team is de oorzaak te vinden, begrijpen en van daaruit het vertrekpunt te bepalen.

Lokaal Team Tholen

In de kleine dorpen en kernen is er sprake van een hoge mate van samen-redzaamheid. De sociale cohesie is sterk en veel vrijwilligers zetten zich in. In Tholen heeft elke kern een zorgloket met vrijwilligers en vrijwilligers-organisaties en er zijn subsidies beschikbaar om initiatieven te ondersteunen. Er wordt in Tholen veel naar elkaar omgekeken. Dat heeft mede met de identiteit van het dorp te maken. Het is een religieuze reformatorische gemeente. Het kan daardoor soms voor nieuwkomers moeilijker zijn om te integreren, tegelijkertijd zijn er ook voorbeelden waarbij dat goed verloopt. In één van de kernen van Tholen ontvangen nieuwe inwoners daarom informatie over de kern en welke mogelijkheden er zijn.

In Tholen is een sociale kaart uitgewerkt van het voorliggende veld. De sociale kaart wordt gedeeld met de zorgloketten, jeugdverpleegkundigen, onderwijs et cetera, en het Leger des Heils die zichtbaar is in alle kernen.

In Tholen is in 2020 gestart met de buurtpedagoog, als opvolger van het schoolmaatschappelijk werk. Overal waar jeugdigen zijn kan er een buurtpedagoog ingezet worden. Denk aan de kerken, sportverenigingen, scholen et cetera. De werkwijze van de buurtpedagoog is nu geïntegreerd in het lokale team en wordt beproefd in de leeromgeving binnen één kern van Tholen.

In Tholen is de aansluiting tussen disciplines goed op gang gekomen. De leeromgeving van het lokale team bestaat uit een Wmo-consulent, een consulent Werk&Inkomen, een Jeugdconsulent en een begeleider Rouw&Verlies. Er wordt samen met de preventieaanbieders gekeken waar samenwerking mogelijk is voor de inwoners.

Lokaal Team Goes

Goes heeft ten opzichte van de andere gemeenten de meeste inwoners en daarmee ook meer voorliggende voorzieningen. Dit geeft ook een uitdaging rondom het voortgezet onderwijs. Jongeren uit andere gemeenten gaan naar scholen in Goes. De vraag is dan: “blijft het lokale team uit andere gemeenten enkel gericht op scholen in de eigen gemeente, of ook op scholen in Goes?”

In Goes is er samenwerking met de huisartsen en er zijn spreekuren op scholen met iemand vanuit het CJG, SMWO en GGD. Waar het team tegenaan loopt is de de capaciteit om dit op alle scholen op een goede wijze te doen.

In Goes spelen ook verschillen in culturen. De vraag is hoe ga je als gemeente met die verschillen om? Er zijn bijvoorbeeld veel gezinnen uit Syrië. In die cultuur is het heel normaal dat de kinderen in het eigen netwerk worden opgevangen. Dat netwerk is niet makkelijk toegankelijk voor professionals van het lokale team. Daarnaast is er ook een COA en een opvang minderjarige vluchtelingen. Ook worden Oekraïense ontheemden opgevangen, waarbij in Oekraïne overigens geen leerplicht is. Dit laatste roept ook de vraag op hoever de gemeente moet gaan om ouders te bewegen een kind met een onderwijsachterstand naar school te laten gaan, welke rol scholen in Goes hierin hebben en hoe de gemeente hierin kan samenwerken?

Lokaal Team Schouwen-Duiveland

In Schouwen-Duiveland is één van de uitgangspunten ‘zorgzame buurten en kernen’. Er zijn in alle dorpen en kernen veel initiatieven. Zo is er in Schouwen-Duiveland een ‘lief-en-leedstraat’, dat open staat voor nieuwkomers.

Ook in Schouwen-Duiveland is het reizen voor het collectief aanbod een belemmering. Voor een bepaalde training of ander collectief aanbod moeten mensen letterlijk ‘de brug over’ en dat is dan een ‘brug te ver’. Dat betekent dat in Schouwen-Duiveland de opgave bij de lokale teams ligt om zo dichtbij als mogelijk te faciliteren.

In Schouwen-Duiveland zijn op het middelbaar onderwijs de jeugdprofessionals, die normaal aan de achterkant zitten, naar voren gehaald. Dit met een specifieke opdracht om niet meer enkel in te zetten op het individuele kind, maar op het systeem waar het kind in zit. Als een kind uitvalt op school zijn er vaak meer redenen en die liggen vaak in het gezin. Er wordt in professionele termen ingezet op een visie van ‘systemisch werken’: het hele systeem rond het kind betrekken en stoppen met individuele begeleiding, tenzij dat werkelijk noodzakelijk is, zoals bij traumabehandeling. In de praktijk lukt dit echter nog onvoldoende. Er komen nu wel gezinnen in beeld die al veel eerder hulp hadden moeten krijgen. Met deze aanpak wordt er meer gesignaleerd, waardoor er in eerste instantie sprake is van een aanzuigende werking. Daardoor zal het in de eerste jaren niet leiden tot een verlaging van de vraag naar gespecialiseerde hulp en kosten.

In Schouwen-Duiveland is de aansluiting tussen disciplines goed op gang gekomen. De leeromgeving van het sterke lokale team bestaat uit disciplines vanuit Jeugd, externe jeugdprofessionals, Wmo en Participatie. Het voordeel is ook dat Schouwen-Duiveland de Participatiewet in eigen huis uitvoert. Deze aansluiting is dan ook makkelijk te maken.

Lokaal Team Noord-Beveland

Noord-Beveland hield al jaren spreekuren op de basisscholen in combinatie met het CJG en de GGD, Ook is er al zeven jaar samenwerking met huisartsen. Nu is er sinds een jaar een pilot gestart met schoolmaatschappelijk werk om de pedagogische basis te ondersteunen en lichte ondersteuning te bieden richting kinderen en de gezinnen. Daar wordt meer gebruik van gemaakt dan van de eerder genoemde spreekuren want het is laagdrempeliger.

De inzet op het voorliggende veld (lokale basis) is een belangrijk uitgangspunt binnen Noord-Beveland. De nadruk op toegankelijkheid van zorg heeft namelijk risico's, er wordt dan veelal juist meer zorgaanbod ingezet. Het doel is juist om minder te medicaliseren en meer te normaliseren. Als voorbeeld: een jongere zonder voldoende zelfvertrouwen kan soms beter af zijn met een sportactiviteit dan met professionele hulp.

De resultaten

In bijlage 3 wordt het gebruik en de kosten van jeugdhulp weergegeven. Daarbij opgemerkt dat effecten van de vorming van sterke lokale teams nog niet merkbaar is. Deze teams zijn immers recent gestart en nog in ontwikkeling. De data van bijlage 3 laat op hoofdlijnen het volgende beeld zien:

Gebruik van jeugdhulp

- In de gemeenten Goes, Noord-Beveland, Borsele en Reimerswaal groeit het gebruik van jeugdhulp over de jaren 2018-2024 gestaag. De groei zit in jeugdhulp in natura. Andere vormen zoals jeugdhulp met pgb of met verblijf zijn stabiel of dalen;
- Daarentegen is in Tholen en Schouwen-Duiveland vanaf 2021 sprake van stabilisatie in het gebruik van jeugdhulp, deze is het laagste ten opzichte van de andere gemeenten.
- In Goes en Noord-Beveland maken jongeren 18- meer gebruik van jeugdhulp dan in de andere gemeenten. Het aandeel jongeren 18- ligt boven het gemiddelde van Zeeland, bij de andere gemeenten ligt dat onder het gemiddelde.

Kosten van jeugdhulp

- De kosten van jeugdhulp per jongere 18- inwoner liggen in Goes en Noord-Beveland substantieel hoger dan in de andere gemeenten, namelijk ongeveer € 3.600,-, In Reimerswaal en Borsele boven € 2.000,- en in Tholen en Schouwen-Duiveland ongeveer € 1.700,-;
- Goes en Noord-Beveland geven ook veel meer uit voor jongeren 18- voor jeugdhulp, namelijk € 17.000,- per jongere. In Tholen, Schouwen-Duiveland en Reimerswaal is dat ongeveer € 12.000,- per jongere.

Onderwijs(achterstanden)

- De onderwijsachterstanden laten in alle gemeenten een stabiel beeld zien. In de periode 2021-2025 gaat er hier en daar hoogstens één procentpunt vanaf of komt erbij.
- De onderwijsachterstand is in 2025 het hoogst in Tholen en Reimerswaal met respectievelijk 16% en 15%. Het is het laagst in Borsele en Schouwen-Duiveland met voor beide gemeenten 10%. De andere gemeenten Goes en Noord-Beveland zitten met 13% daar tussenin.

Onderwijs(toetsadvies en doorstroom)

- In Goes en Schouwen-Duiveland krijgen relatief meer kinderen een havo/vwo advies (respectievelijk 52% en 46%) dan in andere gemeenten. Het advies ligt in Goes en Schouwen-Duiveland ook in meer gevallen hoger dan het toetsadvies met respectievelijk 21% en 18%.
- In Goes en Schouwen-Duiveland is de doorstroom van mbo4 naar het hbo ook relatief het hoogst met respectievelijk 29% en 25%.
- In Reimerswaal en Tholen krijgen relatief minder kinderen een havo/vwo advies met respectievelijk 38% en 39%. Het advies ligt in respectievelijk 14% en 11% van de gevallen hoger dan het toetsadvies.
- In Tholen is de doorstroom van mbo4 naar het hbo relatief het laagst met 15%.

3.3 Rol van de raad

7 Hoe vullen de raden hun kaderstellende en controlerende rol in: in hoeverre sturen zij op het verminderen van kansenongelijkheid?

In dit onderzoek is per gemeente gesproken met een afvaardiging van de raden om een beeld te vormen hoe zij sturen op het jeugdbeleid in relatie tot kansengelijkheid. Hieronder geven we de hoofdlijnen weer uit de gesprekken. De volgende bladzijden bieden meer inzicht per gemeente.

Kansengelijkheid

Kansengelijkheid is voor de raden impliciet een uitgangspunt voor beleid op allerlei terreinen, waaronder het jeugdbeleid. Er is een breed besef dat het een belangrijk thema is en dat de gemeente een verantwoordelijkheid heeft om kinderen en jongeren zoveel mogelijk gelijke kansen te bieden. Tegelijkertijd is het onderwerp dermate complex dat gemeenten hier geen volledige grip op kunnen krijgen. Er zijn namelijk veel factoren die een rol spelen waar de gemeenten geen, deels of volledig invloed op hebben. Preventie en vroeg-signalering hebben daarbij grote aandacht van de raden. Dit om te voorkomen dat problemen escaleren en zwaardere (kostbare) zorg nodig is. Lokale teams spelen daarbij een cruciale rol. Zij sluiten onder andere aan op de scholen omdat dit belangrijke vindplaatsen zijn voor vroegtijdige problematiek. De lokale teams kunnen verschillen in hun benadering van problemen, die zij ook breed en multidisciplinair bezien door de lokale basis van een kind of jongeren als geheel mee te nemen. Professionals van de lokale teams maken daarbij keuzes want maatwerk is nodig. Daarbij speelt niet alleen de ratio van beleid een rol, maar ook de kwaliteit van professionals, hun ervaring en gevoelens. Dat kan wat betreft de aanpak van problematiek leiden tot verschillen tussen teams, en in theorie tot kansenongelijkheid. Ondanks dat professionals gemotiveerd werken binnen hetzelfde gemeentelijke beleidskader. In dat licht zien de raden de toegang met betrekking tot het onderwerp kansengelijkheid als een cruciaal onderdeel.

Sturing door de raden

Het is voor de raden niet mogelijk om een helder oordeel te kunnen vormen over de doeltreffendheid van het jeugdbeleid, en het handelen van de lokale teams in het bijzonder. Zij kunnen hun controlerende rol moeilijk vervullen. Zij geven daarvoor verschillende redenen:

- Het ontbreekt aan overzicht over wat er allemaal gedaan wordt en door wie;
- Er is veel data maar de raad heeft geen kernindicatoren in handen die veelzeggend zijn over de doeltreffendheid van het jeugdbeleid als geheel en maatregelen in het bijzonder, zoals de implementatie van Sterke Lokale Teams;
- Als laatste spelen vele factoren in samenhang een rol. Een mix van factoren waar de gemeente wel, deels of geen invloed op heeft.

Op de vraag naar de effecten van de multidisciplinaire aanpak van de Sterke Lokale Teams geven de raadsleden dan ook aan nog geen zicht te hebben op de resultaten. Dit is op korte termijn volgens hen ook niet te verwachten. De effecten worden pas op langere termijn zichtbaar. Zij geven aan de rust te bewaren en niet direct te handelen als de effecten nog niet zichtbaar zijn. Uiteindelijk moet de meetbare vraag naar zwaardere zorg afnemen omdat mensen eerder in beeld komen met problemen die met lichtere vormen van zorg zijn op te lossen. De kosten van jeugdzorg zouden moeten dalen als gevolg van deze aanpak. De raden voelen de noodzaak om meer controle te hebben over deze kosten, maar dat blijkt in de praktijk lastig. Investeren in preventie kan op de lange termijn kostenbesparend zijn, maar vraagt wel om voorinvestering en veel geduld. Raadsleden verwoorden dit als volgt: **“Het vraagt om een marathoninzet en geduld omdat effecten van het gemeentelijk beleid en de uitvoering pas na langere tijd zichtbaar worden.”**

Om de raad zijn controlerende rol te laten vervullen zetten gemeenten in op alternatieve aanvullende mogelijkheden, naast de reguliere P&C-producten. De raden van alle gemeenten geven aan regelmatig te worden meegenomen in de ontwikkelingen rondom jeugdhulp. Er zijn ook themasessies waarbij de ambtelijke afdelingen de raden meenemen in concrete casussen met de vraag: “Wat zouden jullie doen en wat hebben wij uiteindelijk gedaan?” Dit wordt als zeer verhelderend ervaren. De raden krijgen dan zicht op de kwaliteit, expertise en de betrokkenheid van het lokale team. Dat geeft vertrouwen en de raden zijn hier zeer tevreden over.

Gemeente Borsele

De gesproken raadsleden geven het onderstaande aan.

Kansengelijkheid is impliciet een uitgangspunt voor het jeugdbeleid. In Borsele zijn verschillende stappen zijn gezet om gelijke kansen voor jongeren te creëren. De door de raad recent vastgestelde beleidskader voor het sociaal domein en de inzet op sterke lokale teams vormen een stevige basis. Hiermee krijgt een kind of jongere ondersteuning naarmate hij/zij dat nodig heeft. In het ene kind wordt daarmee door de gemeente meer geïnvesteerd dan in het andere kind. Een raadslid geeft dat als volgt treffend weer:

“Het is een kwestie van ongelijk investeren om gelijke kansen te creëren.”

Ook is door de raad de Lokale Inclusie Agenda vastgesteld. Deze agenda richt zich op mensen met een beperking in het algemeen. De gemeente wil voor deze mensen drempels wegnemen om mee te kunnen doen. Zo wil de gemeente helder en laagdrempelig communiceren, digitale toegankelijkheid versterken, de gebouwen toegankelijk maken en het onderwerp toegankelijkheid onderdeel laten zijn van evenementenvergunningen en speeltuinen.

Signalering en een preventieve (multidisciplinaire) aanpak zijn belangrijk. Daartoe wordt samengewerkt met huisartsen en scholen worden ingezet om problemen te signaleren en onderwijsachterstanden tegen te gaan. De Voorschoolse Educatie is daarbij al lange tijd een belangrijk traject in de gemeente. De Sterke Lokale Teams spelen een belangrijke rol in de verbinding met de Voorschoolse Educatie en de basisscholen. De raad heeft nog geen zicht op de effecten, dat is nog niet structureel gemonitord. Meetbaar zou in ieder geval moeten zijn dat de vraag naar zwaardere zorg afneemt omdat kinderen, jongeren en hun ouders eerder in beeld komen met problemen die met lichtere zorg zijn op te lossen. Verder verwachten de gesproken raadsleden ook geen effecten op korte termijn, op langere termijn zouden de effecten wel merkbaar moeten zijn.

Gemeente Schouwen-Duiveland

De gesproken raadsleden geven het onderstaande aan.

Een belangrijke pijler van het beleid van de gemeente is de keuze voor een Opgroeiende Kansrijke Omgeving. gebaseerd op het IJslandse preventiemodel. Dit model gaat uit van het principe: ‘it takes a village to raise a child’ en vraagt dus om een gezamenlijke inzet, zowel van de gemeente als alle betrokkenen rondom een kind.

Voor de raad is het jeugdbeleid complex. Het vraagt veel tijd om het te kunnen doorgronden en het is dermate divers dat het moeilijk is om overzicht te houden. Kansengelijkheid is daarbij het uitgangspunt in het bieden van hulp en zorg aan jongeren die dat nodig hebben. Daarbij spelen echter zoveel factoren een rol dat het zeer aannemelijk is dat dit kan leiden tot verschillen in wat jongeren uiteindelijk krijgen, of niet krijgen, aan ondersteuning.

Het is voor de raad moeilijk om vast te stellen in hoeverre doelen op het gebied van jeugdbeleid worden gerealiseerd. Het langjarige karakter van preventie en de complexiteit maken het lastig om op korte termijn effecten te zien. Daarnaast moet de gemeente ook realistisch zijn. De gemeente kan veel voorzieningen aanbieden maar er ligt een grote verantwoordelijkheid bij de ouders. Er zijn ouders die hun verantwoordelijkheid niet serieus nemen en of de voorzieningen niet benutten als dat nodig is. Met betrekking tot dit laatste laat de bekendheid en toegankelijkheid van de toegang tot de voorzieningen te wensen over. Ouders weten niet altijd van het bestaan en de toegang is dermate complex en zijn er lange wachtlijsten waardoor zij onderweg afhaken. Ook verschillen professionals in hoe zij hun werk doen, dat kan ook leiden tot kansenongelijkheid. Het uniform toepassen van instrumenten en werkwijzen blijkt in de praktijk lastig. Het vraagt maatwerk waardoor de intentie van het beleid niet altijd goed uit de verf komt. De toegang is daarmee een cruciaal onderdeel van het proces als het gaat om kansengelijkheid.

Gemeente Tholen

De gesproken raadsleden geven het onderstaande aan.

In het beleidsprogramma 'Samenleven ruimte geven' (bestuursprogramma 2022-2026) is het jeugdbeleid op hoofdlijnen uitgewerkt. Een belangrijk uitgangspunt is preventie, waarbij de gemeente jongeren wil begeleiden voordat problemen escaleren. De gemeente wil problemen zo vroeg als mogelijk signaleren en aanpakken. Er wordt dan ook veel geïnvesteerd in basisvoorzieningen en het voorliggende veld. Zo zijn de buurtpedagoog en de praktijkondersteuner voor de huisarts geïntroduceerd om kinderen binnen hun eigen netwerk te helpen, in plaats van direct door te verwijzen naar gespecialiseerde zorg.

Ondank de grote investeringen in preventie en het voorliggende veld constateren de raadsleden dat de vraag naar jeugdzorg blijft toenemen. Er is geen duidelijke relatie te zien tussen het preventiebeleid en de ontwikkeling van de kosten van jeugdzorg. Kansengelijkheid wordt verder als zeer complex onderwerp ervaren, het is niet precies gedefinieerd en ook moeilijk meetbaar te maken. Vanzelfsprekend kunnen er verschillen bestaan tussen kernen. In sommige kernen wordt namelijk meer geïnvesteerd dan in andere, want ook hier geldt: "door ongelijk te investeren ontstaan gelijke kansen".

De kwaliteit van de medewerkers in de toegang is cruciaal. Enkel een registratie in het Sociaal Kwaliteitsregister Jeugd is onvoldoende. Professionals in de Sterke Lokale Teams moeten goed getraind en opgeleid zijn. De vraag speelt of zij voldoende bagage hebben om hun taak goed uit te kunnen voeren. Daarbij speelt ook dat er steeds meer gebruik wordt gemaakt van vrijwilligersloketten en -organisaties. Professionals moeten aan de voordeur beslissingen nemen over het wel of niet doorverwijzen naar geïndiceerde zorg. Hier speelt niet alleen de ratio van het beleid een rol maar ook de ervaring van professionals en hun persoonlijke gevoelens. Daar kan een spanningsveld tussen ontstaan en ook dat kan leiden tot kansenongelijkheid.

Hoe dan ook, de transitie naar Sterke Lokale Teams is een belangrijk ontwikkelpunt. Daarbij is het belangrijk dat de gemeente casusregisseur is, en niet een door de gemeente betaalde partij. Dat laatste kan leiden tot een te sterke sturing op kosten, in plaats van dat wat nodig is aan hulp en zorg.

Gemeente Noord-Beveland

De gesproken raadsleden geven het onderstaande aan.

Kansenongelijkheid is niet te voorkomen, het is onderdeel van het leven. De uiteindelijke afkomst en het opleidingsniveau van ouders zijn doorslaggevende factoren. Desondanks is het belangrijk om als gemeente zoveel als mogelijk gelijke kansen te bieden. De gemeente doet dat door hulp-, zorg- en schoolvoorzieningen te bieden maar ook op vele andere praktische manieren. Een voorbeeld van het laatste is de pilot met schoollunches. De schoollunch helpt de kinderen die met een minder gevulde broodtrommel op school komen.

Problemen worden in Noord-Beveland snel gesignaleerd omdat het een kleine gemeente is met circa 8.000 inwoners. De sociale cohesie is daardoor sterker dan in een grote gemeente. De inwoners kennen elkaar en de lijnen met ambtenaren zijn kort. Ambtenaren kennen veel inwoners en de aanpak is daardoor veel persoonlijker. Door de kleine omvang van de gemeentelijke organisatie weten de verschillende disciplines elkaar ook snel te vinden.

Raadsleden zijn zeer tevreden over het functioneren van het Centrum voor Jeugd en Gezin. Het is een laagdrempelig toegangspunt. Ouders en leerkrachten kunnen er terecht voor zorgen en vragen, waarbij er breed wordt gekeken naar een probleem. Voor de raad van Noord-Beveland zijn daarbij vier punten belangrijk:

- Iedereen die hulp nodig heeft wordt geholpen;
- De client is leidend en niet het geld;
- Snel handelen en passende zorg bieden;
- Breed kijken naar een probleem.

Om hier zicht op te krijgen wordt de raad meegenomen met themasessies waarbij concrete casussen voor het voetlicht worden gebracht met de vraag: 'wat zouden jullie doen in dit geval en wat hebben wij uiteindelijk gedaan'? Op deze wijze krijgt de raad vertrouwen in het toegangsteam.

Knelpunt is wel dat de kostenstijgingen niet goed zijn te duiden. Een koppeling tussen kosten en resultaten is moeilijk. Daarnaast drukken enkele zware gevallen onevenredig op de kosten, door de kleine omvang van de gemeente. De gemeente is daarmee kwetsbaar als het gaat om kostenbeheersing.

Gemeente Reimerswaal

De gesproken raadsleden geven het onderstaande aan.

Maatschappelijke organisaties spelen een belangrijke rol, zoals de verenigingen en kerkelijke instellingen. Zij dragen zorg voor sociale cohesie en verbondenheid in de gemeenschap. De gemeente biedt verder allerlei voorzieningen aan. Het is echter niet haalbaar om in alle kernen dezelfde maatschappelijke voorzieningen te bieden, vanwege de kleine schaal van de kernen. Kinderen zullen dus moeten reizen om er gebruik van te maken. Dit is inherent aan de geografische spreiding van de kleine kernen.

Belangrijke pijlers van het jeugdbeleid zijn de inzet op preventieve maatregelen en de toegang via het lokale team. Dat team bezoekt de scholen om vroegtijdig problematiek te signaleren. Professionals maken een afweging over welke hulp en zorg eventueel nodig is. Dat is maatwerk en ook hun ervaring, achtergrond en gevoel zal daarbij een rol spelen. Het is dus mogelijk dat er tussen professionals verschillen bestaan ten aanzien van hoe zij bepaalde problemen benaderen. Zij moeten een balans vinden tussen de lokale basis van een kind (thuissituatie), inzet van maatschappelijk voorzieningen en het hulp- en zorgaanbod. De gemeente heeft een faciliterende rol door hiertoe de juiste voorwaarden te scheppen.

Dit vraagt ook om vertrouwen in de kwaliteit van de professionals, want de effectiviteit van het jeugdbeleid is moeilijk te monitoren. Er zijn onvoldoende concrete indicatoren om dat te kunnen doen en het is ook niet makkelijk meetbaar te maken. Dat bemoeilijkt de controlerende rol van de raad. De indicator waarop de raad stuurt is momenteel hoofdzakelijk de financiën. De gemeente worstelt met de alsmaar stijgende kosten van de jeugdzorg. Daar zit ook een politiek dilemma: sturen we op kostenontwikkeling of op sociale doelstellingen? Wanneer zien we resultaten? Investeren in preventie kan op lange termijn kosten besparen maar dat vraagt om een voorinvestering en geduld. Er worden verder wel periodiek enquêtes gehouden onder inwoners over bijvoorbeeld de veiligheidsbeleving, sociale contacten et cetera. Een andere methode is dat de raad periodiek met het lokale team concrete geanonimiseerde casussen bespreekt. Dit help om een gevoel te krijgen hoe het lokale team werkt en om vertrouwen op te bouwen.

Gemeente Goes

De gesproken raadsleden geven het onderstaande aan.

De gemeente biedt ondersteuning aan jongeren en hun ouders via de welzijnsorganisatie Stichting Maatschappelijk Werk en Welzijn Oosterschelderegio. Een belangrijk uitgangspunt is vroegsignalering en preventie, zodat problemen voorkomen kunnen worden voordat situaties escaleren. Een nauwe verbinding met het onderwijs is hierbij belangrijk. Onderwijs is de beste vindplaats om vroegtijdig problemen te signaleren en de toeleiding naar passende hulp en zorg te verzorgen. In Goes is er dan ook een inloopspreekuur op scholen voor ouders en leerkrachten.

Er vinden allerlei initiatieven en activiteiten plaats op het gebied van jeugdbeleid. Dat zijn er zoveel dat raadsleden geen integraal overzicht hebben en het is voor raadsleden met de beschikbare informatie niet duidelijk of beoogde doelen ook worden gerealiseerd. Als voorbeeld noemen raadsleden dat het percentage kinderen in achterstandsituaties al jarenlang hetzelfde is, ondanks alle inspanningen van de gemeente. De raad mist een evaluatie om te beoordelen of het beleid effectief is.

Er is op dit moment nog geen plan vastgesteld voor de inrichting van een Sterk Lokaal Team. De toegangsfunctie wordt momenteel ingevuld door medewerkers van de gemeente en door Stichting Maatschappelijk Werk en Welzijn Oosterschelderegio. De precieze inrichting en werking van deze toegang is voor raadsleden niet helder. Wat het extra complex maakt is dat signalering van problemen bij jeugdigen vanuit verschillende kanalen kan komen: de huisarts, de school, het consultatiebureau, de verenigingen et cetera. Hoe deze signalen bij elkaar moeten komen in een Sterk Lokaal Team is onduidelijk. Er is binnen de raad verwarring over dit onderwerp omdat er veel gaande is. Zo wordt momenteel ook vanuit de landelijke agenda het ‘1Gezin, 1Plan, 1Regisseur’ principe geïmplementeerd. Een raadslid verwoord dit als volgt:

“Er is van alles gaande, maar wat precies de samenhang is, is niet duidelijk”.

Raadsleden hebben behoefte aan overzicht en prestatie-indicatoren om op te kunnen sturen. Er is veel data maar kernindicatoren ontbreken waardoor de raad zijn controlerende rol moeilijk kan invullen.

4.1 Analyse van bevindingen

Het zoekgebied in dit onderzoek concentreert zich op de lokale toegang en de lokale basis. Deze verschillen namelijk per gemeente en zijn daarmee aangrijpingspunt voor onderzoek naar kansengelijkheid. Het beleid en de achterliggende voorzieningen verschillen nauwelijks van elkaar. Voordat we conclusies trekken is eerst een tussenstap nodig: een analyse van de bevindingen uit deel 3 van dit rapport. De analyse spitst zich in twee stappen toe op de verbanden tussen de lokale basis van gemeenten, het gebruik van jeugdhulp en de schoolprestaties. Uit landelijk onderzoek blijkt namelijk dat schoolprestaties beter worden wanneer kinderen en jongeren meer hulpbronnen tot hun beschikking hebben. De in dit onderzoek onderzochte hulpbronnen zijn de lokale basis, onderwijs en de jeugdzorg.

Twee stappen voor de analyse

1 **Inventarisatie kwalitatief beeld.** Uit deel 3 worden alle factoren gedestilleerd die kunnen leiden tot kansenongelijkheid tussen jongeren uit verschillende gemeenten. De factoren hebben betrekking op de sturing van gemeenten, de inrichting van lokale teams en de situatie van de lokale basis van gemeenten. Het is een kwalitatief beeld want het is gebaseerd op ervaringen en oordelen van beleidsadviseurs, sleutelpersonen lokale teams en raads- en collegeleden.

2 **Ondersteuning kwalitatief beeld.** We kijken of het kwalitatieve beeld wordt ondersteund met de in dit onderzoek geïnventariseerde kwantitatieve data (bijlage 2 van dit rapport). Het gaat daarbij om data over de lokale basis. Dit doen we door schoolprestaties te correleren met relevante gegevens die aansluiten op het kwalitatieve beeld. School-prestaties worden gezien als een van de indicatoren voor kansengelijkheid (zie deel 0 van dit rapport). Uit onderzoek blijkt namelijk dat verschillen in voorzieningen gevolgen hebben voor schoolprestaties. Kort samengevat: meer hulpbronnen betekent betere prestaties. De hulpbronnen zijn te vinden in de lokale basis (van de gemeenschap als geheel en het gezin), de jeugdhulp en het onderwijs.

Correlatie betekent dat twee of meer variabelen samen lijken te bewegen, zonder dat dit iets zegt over de oorzaak. Dat is dus wat anders dan een causaal verband. Een causaal verband betekent dat de ene variabele aantoonbaar de oorzaak is van een verandering in de andere variabele.

Stap 1: kwalitatief beeld van factoren die kunnen leiden tot kansenongelijkheid

De onderstaande tabel geeft een samenvatting op hoofdlijnen van de factoren. Deze factoren zijn gedestilleerd uit de bevindingen zoals gepresenteerd in deel 3, de gesprekken die gevoerd zijn over de lokale basis en de lokale toegang. Op de volgende bladzijde volgt een uitgebreidere toelichting.

	Sturing en meetbaarheid ten aanzien van het leidende principe van kansengelijkheid.	Inrichting van lokale teams	Lokale basis: de gemeenschap als geheel	Lokale basis: gezinnen
Factoren die kunnen leiden tot kansenongelijkheid tussen jongeren uit verschillende gemeenten.	Gemeenten kunnen verschillen met betrekking tot de sturende en controlerende rol van de gemeenteraad. Die is beperkt door het ontbreken van een gedeeld en eenduidig beeld van kansengelijkheid. Het is niet vertaald naar een heldere gedeelde definitie en meetbare doelen. Kortom: er is geen vastgesteld gedeeld beeld over wat kansengelijkheid precies is. Een gelijke sturing vanuit gemeente-raden op dit vraagstuk is dan ook niet te verwachten.	Gemeenten verschillen met betrekking tot de ontwikkeling en inrichting van lokale teams: • Er is geen eenduidig en gedeeld kwaliteitskader voor lokale teams als geheel en de professionaliteit van de teamleden van de lokale teams. • Ontwikkelingstempo van de lokale teams verschilt per gemeente. • De aanwezigheid op scholen verschilt. • Mate en sterkte van multidisciplinariteit van het lokale team verschilt. • Er zijn verschillen tussen hoe professionals van lokale teams vanuit hun ervaring, expertise en gevoel een bepaalde situatie beoordelen. Door verschillen in de ontwikkeling van lokale teams kunnen gelijke situaties ongelijk worden beoordeeld.	Gemeenten verschillen qua omvang. Dat zorgt voor verschillen in: • Sociale cohesie, maatschappelijke betrokkenheid. • Nabijheid en aansluiting van scholen en verenigingen. • Grootte van scholen en klassen. • De rol van kerken en religieuze gemeenschappen. Zo zou in kleine gemeenten de sociale cohesie en maatschappelijke betrokkenheid sterker zijn en de schoolklassen kleiner. Problemen worden dan eerder gezien door de omgeving van een jongere en door deze omgeving ook opgepakt. Daarnaast is het voor de lokale teams makkelijker om aansluiting te vinden op de omgeving van een jongere en de kracht van die omgeving te benutten. Dit alles maakt dat er minder hoeft te worden ingezet op jeugdzorg.	Gemeente verschillen in bevolkingsamenstelling. Er zijn verschillen in: • Opleidingsniveau van inwoners. • Inkomen van inwoners. Zo zijn voor inwoners met een hoger inkomen betere voorzieningen thuis financieel bereikbaar. Kinderen van deze ouders hebben betere ontwikkelmogelijkheden. Inwoners met een hoog opleidingsnivueau zijn beter in staat hun weg naar de toegang tot jeugdhulp en -zorg te vinden.

Toelichting op het kwalitatieve beeld

Factoren met betrekking tot sturing en meetbaarheid

Sturende en controlerende rol van de raad is beperkt. De term kansengelijkheid wordt gebruikt maar een norm of meetlat ontbreekt om te bepalen in hoeverre er sprake is van kansengelijkheid. De raad kan daardoor niet eenduidig controleren in welke mate kansengelijkheid wordt bereikt en door gebrek aan overzicht, en zicht op samenhang tussen allerlei factoren die van invloed zijn, is de sturing op kansengelijkheid beperkt. Daarnaast speelt dat effecten van (preventie)beleid pas na vele jaren zichtbaar zijn, dit bemoeilijkt tijdige bijsturing.

Door het ontbreken van een eenduidige meetlat voor kansengelijkheid en kwaliteitskader voor lokale teams kan de sturing van gemeenten van elkaar verschillen of (deels) gelijk zijn een elkaar.

Factoren met betrekking tot de lokale teams

- ***Geen kwaliteitskader voor lokale teams.*** De kwaliteit en prestaties van het lokale team doen er toe. Het ontbreekt echter aan een eenduidig kwaliteitsnorm of meetlat om de kwaliteit van lokale teams te toetsen. Ook ontbreken kernindicatoren om de prestaties aan af te meten.
- ***Ontwikkelingstempo van de Sterke Lokale Teams*** verschilt per gemeente. Sommige teams zijn al gevormd, andere teams zitten nog in de fase van visievorming, pilot of opstart.
- ***Aanwezigheid op scholen verschilt***. Teams die (nog) niet op alle scholen aanwezig zijn, hebben een kleinere 'vindplaats' voor vroegsignalering dan teams die dat wel zijn.
- ***Mate van multidisciplinaire aansluiting***. Bij sommige teams is de samenwerking tussen disciplines uit het sociaal domein optimaal, bij andere nog niet.
- **Verschillen tussen professionals**. Ervaring, achtergrond, gevoel en werkwijze van individuele professionals spelen mee bij het bepalen van benodigde hulp. Het gaat immers veelal om maatwerk.

Factoren met betrekking tot de lokale basis van de gemeenschap als geheel

- ***Verschillen in de omvang van gemeenten.*** Kleinere gemeenschappen bieden voordelen maar ook nadelen. Ten eerste is de sociale cohesie over het algemeen sterk in kleinere gemeenschappen, de onderlinge betrokkenheid van mensen is groter. De andere kant is dat dit ook kan leiden tot uitsluitingsmechanismen en schaamte om problemen te bespreken. Dit speelt volgens lokale teams sterker in reformatorische gemeenschappen dan in gemeenschappen met grotere diversiteit. Ten tweede zijn er ook in de kleine dorpen en kernen scholen. De nabijheid van scholen versterkt de sociale cohesie. Kinderen groeien samen op in het dorp en gaan samen naar school. Daarnaast is er in kleinere scholen meer individuele aandacht voor elkaar ‘iedereen kent elkaar’. Kleinere dorpen zijn wel meer geografisch gespreid waardoor inwoners moeten reizen om van collectieve voorzieningen gebruik te maken want het is in een klein dorp moeilijk om voldoende deelnemers te verzamelen voor een collectief aanbod. Het reizen wordt door lokale teams gezien als een reële drempel die bestuurlijk onderschat wordt.
- ***Rol van scholen*** is essentieel. Scholen zijn belangrijke plekken. Daar krijgen kinderen en jongeren de kans zich te ontwikkelen en het is een plek waar eventuele problemen snel zichtbaar zijn.
- ***Rol van kerken en religieuze gemeenschappen*** is belangrijk. Zij hebben een groot netwerk en ontplooien allerlei initiatieven om mensen te helpen als er problemen zijn. De andere kant is dat problemen te laat worden gemeld waardoor lokale teams pas laat worden ingeschakeld.
- ***Rol van verenigingen is waardevol.*** Zij signaleren problemen en kunnen ook helpen om problemen op te lossen. De verbinding met de verenigingen is niet overal even sterk aanwezig of toegankelijk.

Factoren met betrekking tot de lokale basis van het gezin

- ***Stress in het gezin*** wordt door leerkrachten gezien als grootste factor voor kansenongelijkheid. Daarom wordt bij problemen ingezet op een analyse van het gezin als geheel en de methodiek 1Gezin, 1Plan, 1Regisseur. Stress kan worden veroorzaakt door allerlei redenen, waaronder financiele problemen.
- **Opleidingsniveau van ouders speelt een rol.** Niet alleen vanwege het hogere inkomen waardoor meer en betere hulpbronnen thuis voorhanden zijn maar hoger opgeleide ouders weten de weg makkelijker te vinden dan lager opgeleide ouders.

Stap 2: ondersteuning kwalitatief beeld

Een aantal kwalitatieve factoren toetsen we aan de hand van de kwantitatieve gegevens over: de lokale basis, het gebruik van jeugdhulp en de schoolprestaties. Dit doen we door de data te correleren met de schoolprestaties van jongeren. Hierbij merken we op dat het om een beperkt aantal gemeenten gaat (N=6), de analyse is daarmee gevoelig voor uitschieters. Met zes gemeenten is r = 0,83 een sterk signaal, maar het is statistisch net aan significant. Daar zijn meer gemeenten voor nodig. De toets is dan ook enkel bedoeld om te onderzoeken of er signalen zijn die een kwalitatieve bevindingen ondersteunen. Het is dus signalerend van aard. Hieronder volgt een korte samenvatting van bevindingen. Op de volgende bladzijde lichten we dit toe.

Samenvatting: wat is van invloed op schoolprestaties?

Het beeld van de hele analyse is consistent: van alle data die we hebben getest, is opleidingsniveau van de bevolking (r = 0,83) de enige sterke voorspeller van onderwijsachterstand. Niet inkomen, niet gemeentegrootte, niet jeugdzorggebruik, niet het aantal scholen. Het opleidingsniveau is de enige echt sterke correlatie in de hele analyse. Het aandeel praktisch opgeleiden verklaart voor het grootste deel de verschillen in onderwijsachterstand tussen de zes gemeenten, en het theoretisch opleidingsniveau is er de spiegelbeeldige tegenhanger van (r = -0,66).

Reimerswaal en Tholen hebben het hoogste praktische opleidingsniveau (31% en 30%) én de hoogste achterstand (15% en 16%). Borsele en Schouwen-Duiveland zitten aan de andere kant van de lijn met 24% praktisch opleidingsniveau en 10% onderwijsachterstand. De onderwijsachterstand is in deze gemeenten ook vrijwel stabiel is tussen 2021 en 2025. Het is dus geen conjunctureel effect maar een structureel kenmerk van de bevolkings-samenstelling - precies wat je verwacht als opleidingsniveau de drijvende factor is. Het aandeel jongeren (r = 0,48) speelt enigszins een rol maar is vermoedelijk geen apart effect maar dezelfde factor, omdat gezinsrijke gemeenten kunnen samenvallen met een praktisch opgeleide bevolking.

Net zo relevant is wat er niet correleert: inkomen (0,13), gemeentegrootte (-0,14), jeugdzorggebruik (-0,05) en religieuze betrokkenheid (-0,12) liggen alle rond nul. Dit betekent dat een beleidsinzet op deze onderdelen, voorzover dat mogelijk is, nauwelijks effect zal hebben op onderwijsachterstanden.

Samenvatting: wat is de invloed van de lokale basis op gebruik van jeugdzorg?

Er is sprake van een aanbod- en welvaartspatroon. De correlatie (r ≈ 0,45–0,63) wijst consistent één kant op: méér jeugdzorggebruik in gemeenten met meer voorzieningen, een hoger opleidingsniveau en een jongere bevolking en lagere arbeidsparticipatie.

Alle klassieke risico-indicatoren doen juist niets. Er is een zeer verband tussen het gebruik van jeugdhulp en laag inkomen (r=0,25, kinderen in uitkeringsgezinnen (r=0,16) en onderwijsachterstand (r=-0,05).

Speelt het inkomen van ouders een rol?

De samenstelling van de bevolking is tussen gemeenten verschillend qua inkomen. Inkomen lijkt echter nauwelijks een rol te spelen. Laag inkomen correleert nauwelijks met onderwijsachterstand, de correlatie is zwak positief (r=0,13). Dat betekent dat een gemeente met meer inwoners met een laag inkomen ten opzichte van de andere vijf gemeenten enigszins meer onderwijsachterstand laten zien. De correlatie met r=0,13 is echter zo zwak dat dit geen signaal is.

Spelen opleidingsniveau van ouders een rol?

Inkomen lijkt dus nauwelijks een rol te spelen, het opleidingsniveau van inwoners wel:

- Opleidingsniveau correleert sterk (r=0,83). Gemeente met meer inwoners met een praktisch opleidingsniveau hebben meer onderwijsachterstand. Reimerswaal en Tholen hebben het hoogste praktisch opleidingsniveau én de hoogste onderwijsachterstand. Borsele en Schouwen-Duiveland hebben een relatief hoog theoretisch opleidingsniveau (en laag praktisch opleidingsniveau) en een relatief lage onderwijsachterstand. Goes en Noord-Beveland zitten ondanks het hoogste theoretische opleidings-niveau daartussenin.
- Gemeenten met een hoger theoretisch opleidingsniveau hebben meer doorstroom naar het hbo (r = 0,53), gemeenten met een hoger praktisch opleidingsniveau minder (r = -0,46). Goes en Schouwen-Duiveland zitten met 29% en 25% boven het Zeeuws gemiddelde van 23%, Tholen met 15% er ver onder. Het opleidingsniveau van de bevolking verklaart dus vooral de instroom-achterstand op de basisschool (r = 0,83) en veel minder de doorstroom van mbo naar hbo (r ≈ 0,5) — daar spelen waarschijnlijk ook andere factoren een rol zoals reisafstand en het aanbod van mbo/hbo-instellingen.

Speelt de inzet van jeugdzorg een rol?

Het gebruik van jeugdzorg speelt geen rol. Jeugdzorggebruik en onderwijsachterstand correleren niet (r = -0,05, praktisch nul). Dat is een opvallend resultaat: het zijn in deze regio twee losstaande verschijnselen. Reimerswaal en Tholen hebben de hoogste onderwijsachterstand maar juist het laagste jeugdzorggebruik, terwijl Goes en Noord-Beveland het hoogste gebruik hebben bij een gemiddelde achterstand.

De richting is zelfs tegengesteld aan wat je zou verwachten: jeugdzorggebruik hangt licht positief samen met een hoger theoretisch opleidingsniveau van de bevolking (r = 0,56) en negatief met een praktisch opleidingsniveau (r = -0,43). Een waarschijnlijke verklaring is verschil in vindbaarheid en toeleiding in plaats van in onderliggende problematiek: Goes en Noord-Beveland hebben meer voorzieningen en hoogopgeleide ouders vinden de weg naar hulp sneller, terwijl in Reimerswaal en Tholen problematiek eerder binnen gezin en gemeenschap blijft — wat ook past bij het sterke verenigingsleven en de hoge religieuze betrokkenheid daar.

Speelt de maatschappelijke betrokkenheid een rol?

De kwantitatieve data is te beperkt om hier een signaal over te geven. Er is een belangrijke beperking: data over betrokkenheid bij verenigingsleven, vrijwilligerswerk en naastenzorg zijn alleen bekend voor Borsele, Reimerswaal en Tholen. Voor twee indicatoren met wel volledige data is er geen verband: religieuze betrokkenheid r = -0,12, kerkbezoek r = 0,16. Alle zes gemeenten liggen sowieso dicht bij elkaar qua religieuze betrokkenheid (47 tot 53%, dus er is weinig spreiding om iets mee te verklaren.

Speelt de omvang van een gemeente en samenstelling bevolking een rol?

De omvang van een gemeente zegt niets over onderwijsachterstand. Inwoneraantal (r = -0,14), aantal jongeren (0,09) en aantal basis-schoolleerlingen (0,08). Goes is met 40.120 inwoners bijna vijf keer zo groot als Noord-Beveland (8.046), maar beide hebben exact 13% achterstand.

Het onderwijsaanbod verklaart de onderwijsachterstand ook niet. Aantal basisscholen (-0,02), vo-vestigingen (0,13) en mbo-vestigingen (0,03) liggen allemaal op nul. Sterkste illustratie: Goes heeft 26 basisscholen, 10 vo-vestigingen en 11 mbo-vestigingen; Noord-Beveland heeft 4 basisscholen en verder niets — beide 13% achterstand. Tholen heeft met 21 basisscholen en 1 vo-vestiging een redelijk aanbod en juist de hóógste achterstand (16%).
Het enige dat licht meebeweegt is de schoolgrootte (r = 0,44): gemeenten met grotere basisscholen hebben iets meer achterstand. Maar dat is één uitschieter — Reimerswaal met 148 leerlingen per vestiging tegen 115–122 elders. Ook de dichtheid (-0,21) is nul: Noord-Beveland heeft de hoogste schooldichtheid (2,0 per 1.000 inwoners) en Tholen de laagste (1,3), en dat volgt eerder het landelijke karakter van de gemeente dan de achterstand.

De conclusie versterkt daarmee wat we eerder vonden: onderwijsachterstand zit hier in de bevolkingssamenstelling (opleidingsniveau, r = 0,83), niet in het onderwijsaanbod. Meer of dichter onderwijs is voor deze zes gemeenten geen aangrijpingspunt. Wat wél iets doet, is niet de omvang maar de samenstelling: het aandeel jongeren tot 18 jaar (r = 0,48). Reimerswaal (23,5% jongeren) en Tholen (21,5%) hebben de jongste bevolking én de hoogste achterstand. Noord-Beveland (13,7%) en Schouwen-Duiveland (16,7%) de oudste bevolking en een lage achterstand. Dat is vermoedelijk geen apart effect maar dezelfde onderliggende factor: gezinsrijke gemeenten met een praktisch opgeleide bevolking.

Speelt de lokale basis een rol bij het gebruik van jeugdzorg?

Er is sprake van een aanbod- en welvaartspatroon. De correlatie (r ≈ 0,45–0,63) wijst consistent één kant op: méér jeugdzorggebruik in gemeenten met meer voorzieningen, een hoger opleidingsniveau en een jongere bevolking. Alle klassieke risico-indicatoren doen juist niets: laag inkomen (r=0,25, uitkeringsgezinnen (r=0,16), onderwijsachterstand (r=-0,05). Dat is een opvallende uitkomst van de hele analyse.

Onderwijsachterstand en jeugdzorggebruik zijn twee volledig losstaande verschijnselen (r = -0,05), met tegengestelde drijvers:

- Onderwijsachterstand volgt de praktisch opgeleide, gezinsrijke gemeenten (Reimerswaal, Tholen);
- Het gebruik van Jeugdzorg volgt juist de theoretisch opgeleide, voorzieningenrijke gemeenten (Goes, Noord-Beveland). Dat past bij een verklaring in termen van vindbaarheid en toeleiding in plaats van onderliggende problematiek — maar dat is een hypothese en richtinggevend voor nader onderzoek.

Meer jongeren betekent meer cliënten voor de jeugdzorg (r = 0,94). Goes heeft 6.963 jongeren en 1.310 jeugdhulpcliënten, Noord-Beveland 1.106 jongeren en 210 cliënten. Maar de kans dat een jongere gebruik maakt van jeugdzorg beweegt de andere kant op. Reimerswaal en Tholen hebben met 23,5% en 21,5% de jongste bevolking en juist het laagste gebruikspercentage (15,3% en 13,5%). Noord-Beveland heeft met 13,7% de oudste bevolking en het hoogste percentage (19,0%).

Een jongere in Noord-Beveland heeft dus een grotere kans op gebruik van jeugdhulp dan een jongere in Tholen, terwijl Noord-Beveland in absolute zin de kleinste caseload heeft. Voor beleid is dit een relevant onderscheid: budget en capaciteit dienen niet alleen het absolute aantal te volgen, maar ook het antwoord op de vraag "waar is de kans op gebruik van jeugdhulp het hoogst?"

Het verband laag inkomen en gebruik van jeugdhulp is zwak. De richting is wel zoals verwacht — meer lage inkomens, iets meer jeugdhulp — maar met r = 0,25 is het verband zwak. Goes heeft het hoogste aandeel lage inkomens (12%) en ook het hoogste jeugdzorggebruik (19%) — dat past. Maar Noord-Beveland heeft precies hetzelfde gebruik (19%) bij een laag inkomensaandeel van 9%, en Schouwen-Duiveland heeft mét 10% lage inkomens het láágste gebruik (14%). Dit is opvallend, omdat armoede landelijk juist wél als voorspeller van jeugdhulpgebruik geldt. In deze zes gemeenten zijn de eerdere signalen dominanter: aandeel jongeren (-0,59) en theoretisch opleidingsniveau. Daarmee is het beeld voor jeugdzorg consistent met wat we bij onderwijsachterstand vonden: inkomen is in deze regio geen verklarende factor. Bij onderwijsachterstand was dat r = 0,13, bij jeugdzorg r = 0,25 — beide rond nul.

Het verband tussen gebruik van jeugdhulp en arbeidsparticipatie is sterker maar heeft verder niets te maken met inkomen, zie hieronder. De oorzaak is dat gemeenten met veel jongeren ook mensen hebben in de werkende leeftijd, terwijl vergrijsde gemeenten als Noord-Beveland veel gepensioneerden hebben die niet meetellen als participerend. Dat is geen arbeidsmarkteffect maar een leeftijdsopbouweffect.

Het verband tussen arbeidsparticipatie en laag inkomen is zwak (r = -0,34). Werken beschermt dus hier maar beperkt tegen een laag inkomen. Goes heeft een participatie rond het gemiddelde (72%) maar het hoogste aandeel lage inkomens (12%), Schouwen-Duiveland dezelfde 72% bij 10%, en Borsele 75% bij slechts 8%. Er zit dus een flinke groep werkenden mét een laag inkomen — de klassieke 'working poor', wat in een regio met veel seizoenswerk, agrarische en toeristische banen goed past.

Goes

Goes beschikt over de volgende documenten waarin het jeugdbeleid en -regels zijn beschreven: Coalitieakkoord Goes 2023-2026, Jeugdbeleid Goes 2018-2022, Verordening Jeugdhulp Goes 2021 en deelname aan de Gelijke Kansen Alliantie, maart 2025. Kansengelijkheid of 'gelijke kansen' komt als missie voor in het jeugdbeleid en met de deelname aan de Gelijke Kansen Alliantie: 'het verbeteren van kansengelijkheid'. Het doel 'kansengelijkheid' is hiermee geformuleerd. Het is verder niet concreet wat precies de meetlat is waartegen dit wordt afgemeten.

Coalitieakkoord 2023-2026

'*In de jeugdzorg zetten we in op het tijdig signaleren van problemen en preventie. Onderwijsinstellingen spelen hierin een belangrijke rol. We toetsen maatregelen steeds aan effectiviteit*.'

Jeugdbeleid

'*Iedereen in Goes verdient een gelijke kans om zijn of haar talent te ontwikkelen en veilig en gezond op te groeien*.'

Goes richt zich met het jeugdbeleid op drie domeinen met voor ieder domein doelen en acties. De domeinen zijn: Talent, Gezondheid en Veiligheid. In dit onderzoek beperken we ons tot die onderdelen uit de verschillende domeinen die aangrijpen op jeugdhulp in relatie tot kansengelijkheid. Daaruit blijkt dat de samenwerking met scholen en kinderopvang een belangrijke is. Scholen en de kinderopvang zijn belangrijke signaleerders van eventuele problemen. Voor de Jeugdhulp zij dan ook een belangrijke partner.

- Sinds 2022 is de gemeente Goes aangesloten bij de Gelijke Kansen Alliantie. Een initiatief van de Rijksoverheid om kinderen met gelijke niveaus, maar andere achtergronden toch dezelfde kansen te bieden;
- Er is extra aandacht voor ontwikkelingsachterstand van peuters en schooluitval. Ten aanzien van kinderen die al op 2-jarige leeftijd een dreigende achterstand hebben, verstrekt de gemeente subsidie voor het volgen van een extra dagdeel voorschool;
- Door op scholen aanwezig te zijn en daar vroeg contacten te leggen wil de gemeente schooluitval zoveel als mogelijk terugdringen.

Gelijke Kansen Alliantie

De gemeente Goes is aangesloten bij de Gelijke Kansen Alliantie. Dit is een samenwerkingsverband waaraan 105 gemeenten deelnemen. Het is een samenwerking tussen gemeenten, scholen en maatschappelijke partners. Het doel is het verbeteren van kansengelijkheid in het onderwijs met aandacht voor thuis, school en de leefomgeving. Met deelname wil Goes, samen met de welzijnsorganisatie Stichting Maatschappelijk werk en Welzijn en het voortgezet onderwijs, een passend programma aanbieden aan jongeren die de ontwikkelkansen niet krijgen of niet pakken.

- Een traject werd gestart in 2022. Een programma gericht op risicojongeren. In de kern ging het om het ontwikkelen van een programma waaraan deze jongeren mee kunnen doen om een positief toekomstperspectief te creëren, een plan op te stellen hoe ze dit gaan bereiken en succeservaringen op te doen. Hiertoe werden jongerenwerkers beschikbaar gesteld en specifiek op een van de middelbare scholen een jongerencoach;
- Een tweede traject is aangevraagd in 2025. Het doel van dat traject is om jongeren in het voortgezet onderwijs beter voor te bereiden op mentale uitdagingen. Dit met zogeheten 'sociale bewegingslessen'. De doelgroep is alle brugklassen van de V(s)O scholen in Goes.

Onderwijsachterstandenbeleid (regio Bevelanden)

De gemeente is wettelijk verplicht jaarlijks afspraken te maken met besturen van scholen en kinderopvang over het bestrijden van onderwijsachterstanden. OCW stelt voor 15 procent van de kinderen met het hoogste risico op achterstand financiering beschikbaar. Uit het CBS-dashboard over onderwijs-achterstanden blijkt dat in 2025 van de 2890 basisschoolleerlingen uit Goes 13% valt binnen deze landelijke doelgroep. Dat percentage is ten opzichte van het jaar 2021 met 1% gedaald.

Verordening Jeugdhulp

De verordening voorziet in regelgeving voor de uitvoering ten aanzien van het bieden van jeugdhulp. Het gaat bijvoorbeeld om regelgeving over de toegang, individuele voorzieningen, persoonsgebonden budget et cetera. De gemeenten van de Oosterschelderegio hanteren allen dezelfde verordening. De Oosterschelderegio bestaat uit de gemeenten Borsele, Kapelle, Noord-Beveland, Goes, Reimerswaal, Schouwen-Duiveland en Tholen.

Borsele

Borsele beschikt over de volgende documenten waarin het jeugdbeleid en -regels zijn beschreven: Bestuursprogramma 2022-2026, Beleidskader Sociaal Domein 2020-2023 inclusief koers- en actieplan, een recent beleidskader Sociaal Domein 2026-2031, Verordening Jeugdhulp 2026, Beleidsnota Jongvolwassen 2019 en het uitvoeringsplan Kansrijke Start Borsele 2022. 'Kansengelijkheid' of 'gelijke kansen' komen als missie of termen voor in het Beleidskader Sociaal Domein en Kansrijke Start Borsele. Het is verder niet concreet wat precies de meetlat is waartegen dit wordt afgemeten.

Bestuursprogramma 2022-2026

'*Het bestuursprogramma bevat geen specifieke paragraaf over het jeugdbeleid, anders dan de ambitie om de voorzieningen voor zwaardere jeugdcasussen verder vorm te geven*'.

Beleidskader Sociaal Domein 2020-2023 en Koersplan 2020-2023

'*Door verder te werken aan een solide sociale basis met aandacht voor bestaanszekerheid, minimaliseren van gezondheidsverschillen, creëren van kansengelijkheid, focus op veiligheid en leefbare wijken voorkomen we inzet van zwaardere zorg.*'

Borsele zet in op het vroegtijdig problemen te signaleren om grotere zorg-vragen te voorkomen. Het vraagt om inzet op preventie, een stevige (voorliggende) basis en een goede structuur in samenwerking. Inwoners kunnen op diverse plekken laagdrempelig terecht met hulp- en ondersteuningsvragen, waaronder het Centrum voor Jeugd en Gezin en op plekken in de sociale basis, zoals de school en de kinderopvang. De meest voorkomende hulp- en ondersteuningsvragen lost Borsele zo veel mogelijk op binnen het eigen netwerk en met voorliggende voorzieningen. De term voorliggende voorzieningen verwijst naar hulp en ondersteuningsaanbod dat vrij toegankelijk is voor inwoners, dus zonder formele indicatie of verwijzing. Voorbeelden zijn welzijnsvoorzieningen, maatschappelijk werk, maar ook groepstrainingen, initiatieven gericht op gezinsondersteuning en indicatieloze dagbesteding of inloopvoorzieningen.

In het koersplan wordt de toegang benadrukt als de plek waar professionals keuzes maken over de inzet van voorzieningen: vrij toegankelijke voorzieningen, duurder maatwerk en individuele voorzieningen. Lichtere individuele maatwerk-trajecten wil de gemeente alleen toekennen wanneer voorzieningen in de basisstructuur niet toereikend zijn: 'normaliseren' van de inzet van basisvoorzieningen. Hiertoe wordt een strak afwegingskader ingezet (De Richtlijn Gebruikelijke Hulp). De gemeente wil ouders en jeugdigen motiveren om binnen het eigen netwerk, zo dichtbij mogelijk, ondersteuning te vragen. Kortom: betere benutting van de basisvoorzieningen en de eigen kracht van het (netwerk) van ouders en jeugdigen.

Beleidskader Sociaal Domein 'Anders denken, anders doen 2026-2031

De doorontwikkeling van het stevig lokaal team is hierin opgenomen. Daarbij moet meer worden gewerkt vanuit de sociale basis door sterke verbindingen met de voorliggende voorzieningen, en eigen regie en samenredzaamheid vanuit de samenleving worden gestimuleerd.

Beleidsnota Jongvolwassen 2019

Borsele wil jongeren tijdig voorbereiden op de veranderingen wanneer zij de leeftijd van 18 jaar bereiken. Jongeren die al jeugdhulp ontvangen kunnen terecht bij hun jeugdhulporganisatie, die hulp op maat verzorgt voor een geleidelijke overgang naar volwassenheid, gericht op het stimuleren van zelfredzaamheid en warme overdracht naar de Wmo.

Kansrijke Start Borsele

Sinds 2022 werken de gemeente Borsele, de jeugdgezondsheidzorg en de geboortezorg nauw samen in het actieprogramma Kansrijke Start. Deze samenwerking richt zich op de eerste 1000 dagen van een kind, die cruciaal zijn voor een goede start. Hiertoe koopt Borsele in bij de GGD zoals prenataal huisbezoek en financiering van het programmma Nu Niet Zwanger.

Onderwijsachterstanden (regio Bevelanden)

De gemeente is wettelijk verplicht jaarlijks met besturen van scholen en kinderopvang afspraken te maken over het bestrijden van onderwijs-achterstanden. OCW stelt voor 15 procent van de kinderen met het hoogste risico op achterstand financiering beschikbaar. Uit het CBS-dashboard over onderwijsachterstanden blijkt dat van de 1950 basisschoolleerlingen uit Borsele, in 2025 10% valt binnen deze landelijke doelgroep. Dat percentage is ten opzichte van het jaar 2021 met 1% gestegen.

Verordening Jeugdhulp

De verordening voorziet in regelgeving voor de uitvoering ten aanzien van het bieden van jeugdhulp. Het gaat bijvoorbeeld om regelgeving over de toegang, individuele voorzieningen, persoonsgebonden budget et cetera. De gemeenten van de Oosterschelderegio hanteren allemaal dezelfde verordening.

Tholen

Tholen beschikt over de volgende documenten waarin het jeugdbeleid en -regels zijn beschreven: Beleidsprogramma 2022-2026, Verordening Jeugdhulp 2021, Visie op het voorliggende veld 2023 en het Beleidsplan Onderwijs-achterstandenbeleid 2023-2026. De termen 'kansengelijkheid' of 'gelijke kansen' worden in deze stukken niet gebruikt.

Beleidsprogramma 2022-2026

'*It takes a village to raise a child. Tholen legt de nadruk op het gezin als de basis voor ontwikkeling van kinderen en jongeren. In het verlengde daarvan zijn er zijn veel basisvoorzieningen die het opgroeien van jongeren begeleiden: onderwijs, kinderopvang, speelvoorzieningen, sport, cultuur en ontspanning. Veel van deze voorzieningen worden in stand gehouden met steun van de gemeente. De voorzieningen zijn gericht op een ononderbroken ontwikkeling richting maatschappelijke en economische zelfstandigheid.*'

'*Samen met ouders, opvoeders en onderwijs willen we een omgeving creëren waarbij een kind kind mag zijn (en fouten mag maken) en waarin jongeren gezond, veilig en actief kunnen opgroeien op weg naar maatschappelijke en economische zelfstandigheid.*'

Visie op het voorliggend veld

Tholen geeft aan de zogeheten 'klantroute' te willen aanpassen en daartoe te investeren in het voorliggende veld. Tholen verstaat onder het voorliggende veld het volgende: het geheel van collectieve voorzieningen en het gehele netwerk van vrijwilligers en professionals die vrij toegankelijk beschikbaar zijn in de samenleving om inwoners te helpen op eigen kracht en naar eigen tevredenheid aan de samenleving deel te nemen. Het bestaat uit een formeel deel en een informeel deel. Het formele deel biedt de collectieve en individuele vrij toegankelijke voorzieningen, het informele deel zijn alle initiatieven vanuit de samenleving zoals de verenigingen, de zorgloketten, Reizen door Zeeland (stichting die kleinschalig vervoer regelt) en andere vrijwilligersorganisaties.

Tholen wil de toegang tot het voorliggende veld veranderen door het toe-voegen van een onderdeel die aan de voorkant de vraag helder maakt (0e-lijn). Daar wordt gekeken waar de reis begint: de gemeentelijke toegang, het maatschappelijk werk of het zorg-/dorpsloket. Daarbij staan zelfredzaamheid en de eigen behoefte van inwoners centraal.

Tholen wil verder het voorliggende veld versterken:

- Dit door een deel van de middelen aan de achterkant (3e en 4e lijns-ondersteuning zoals GGZ, psychiatrie, verslavingzorg et cetera) te verschuiven naar de voorkant;
- Tegelijkertijd de positie van vrijwilligers versterken door trainingen, scholingen en voorlichtingsbijeenkomsten;
- Verschillende organisaties samen te laten werken (integraler werken). Dat moet ook leiden tot versterking van 'vindplaatsen' waar ondersteuningsvragen zichtbaar zijn.

Hiermee voorziet Tholen een verschuiving van het behandelen van problemen die om een (zwaardere) zorgvoorziening vragen naar het behandelen van problemen die een lichtere aanpak vragen in de vorm van hulp.

Onderwijsachterstandenbeleid

De gemeente Tholen heeft een eigen Onderwijsachterstandenbeleid. Zoals eerder genoemd hebben de vijf gemeenten van de regio Bevelanden een gezamenlijk onderwijsachterstandenbeleid.

De gemeente is wettelijk verplicht jaarlijks met besturen van scholen en kinderopvang afspraken te maken over het bestrijden van onderwijs-achterstanden. OCW stelt voor 15 procent van de kinderen met het hoogste risico op achterstand financiering beschikbaar. Uit het CBS-dashboard over onderwijsachterstanden blijkt dat van de 2520 basisschoolleerlingen uit Tholen in 2025 16% valt binnen deze landelijke doelgroep. Dat percentage is ten opzichte van het jaar 2021 hetzelfde.

Verordening Jeugdhulp

De verordening voorziet in regelgeving voor de uitvoering ten aanzien van het bieden van jeugdhulp. Het gaat bijvoorbeeld om regelgeving over de toegang, individuele voorzieningen, persoonsgebonden budget et cetera. De gemeenten van de Oosterschelderegio hanteren allemaal dezelfde verordening.

Noord-Beveland

Noord-Beveland beschikt over de volgende documenten waarin het jeugdbeleid en -regels zijn beschreven: Raadspuntenprogramma 2022-2026, Verordening Jeugdhulp 2021, Visie op jongerenwerk, en het Beleidsplan gemeentelijke visie op jeugd- en onderwijsbeleid 2022-2025. In dit laatste stuk worden de termen 'kansengelijkheid' of 'gelijke kansen' gebruikt.

Raadspuntenprogramma 2022-2026

'*Buiten schooltijd willen we (gratis) activiteiten voor de jeugd, gericht op onderlinge ontmoeting, en in de natuur. Tevens blijven we de jeugd stimuleren om te gaan sporten. Iedereen moet kunnen meedoen aan sociale activiteiten, vanuit kerken, sport en cultuur*.'

Beleidsplan gemeentelijke visie op jeugd- en onderwijsbeleid 2022-2025

De gemeentelijke visie richt zich op het richting geven aan het doel tot het bieden van optimale ontwikkelkansen van 0-18 jarigen en voor jongvolwassenen die extra steun nodig hebben. De visie kent de volgende uitgangspunten:

- De gemeente wil investeren in een 'pedagogische civil society'. Kinderen moeten zich ontwikkelen in sociale netwerken die groter zijn dan het gezin alleen. Daarbij spelen scholen een rol maar ook rijke mogelijkheden van vrijetijdsbesteding, waaronder deelname aan sportverenigingen en sociale binding met het gezin, familie, buurt en dorp. *Toevoeging onderzoeker: een civil society wordt ook wel het "maatschappelijk middenveld" genoemd. Het is het geheel van organisaties, groepen en initiatieven die niet tot de overheid of het bedrijfsleven behoren, maar wel een belangrijke rol spelen in de samenleving;*
- De nadruk ligt op eigen kracht en zelfredzaamheid: 'zo normaal mogelijk'. Normaliseren van gedrag in plaats van problematiseren is het uitgangspunt;
- Preventie en voorkomen. Daar waar nodig biedt de gemeente lichte ondersteuning om verdere problemen te voorkomen. Daarbij worden het gezin en informele netwerken betrokken. Er wordt minder snel professionele zorg ingezet;
- Met het consultatiebureau, de opvang en het onderwijs werkt de gemeente samen om kinderen al vanaf jonge leeftijd een gelijke start te bieden.

Noord-Beveland heeft het onderwijsbeleid geïntegreerd in het beleidsplan gemeentelijke visie op jeugd- en onderwijsbeleid. Op deze wijze is de samenhang in één stuk helder. Zo wordt het voorschoolse benut om peuters met een zorgvraag vroeg te signaleren en door te geleiden naar jeugdgezondheidszorg en het Centrum voor Jeugd en Gezin. Het wordt ook wel een sluitend netwerk genoemd binnen de Kindcentra. Het draait om samenwerking tussen preventieve jeugdhulp, kinderopvang en onderwijs. Vroegtijdig zicht op het gezin en het kind is daarbij belangrijk. Wanneer het samenwerkingsverband niet de passende ondersteuning kan bieden, worden vier mogelijkheden eventueel in combinatie afgewogen: (a) mogelijkheden creëren binnen de huidige school volgens de Wet passend onderwijs, plek zoeken voor de jongere binnen een andere school, jeugdhulp inzetten binnen de school of jeugdhulp inzetten buiten de school.

Visie op jongerenwerk

Jongerenwerk heeft een signalerende functie en richt zich op de doelgroep 9 tot 18 jaar in kwetsbare situaties en jongeren die een verhoogd risico hebben op schooluitval. Jongerenwerkers zoeken actief jongeren op waar jongeren zich regelmatig bevinden (offline en online) en door het organiseren van sport- en spelactiviteiten. Het doel is de jongeren te leren kennen en een vertrouwensband op te bouwen.

Onderwijsachterstandenbeleid (regio Bevelanden)

De gemeente is wettelijk verplicht jaarlijks met besturen van scholen en kinderopvang afspraken te maken over het bestrijden van onderwijsachterstanden. OCW stelt voor 15 procent van de kinderen met het hoogste risico op achterstand financiering beschikbaar. Uit het CBS-dashboard over onderwijsachterstanden blijkt dat van de 470 basisschoolleerlingen uit Noord-Beveland in 2025 13% valt binnen deze landelijke doelgroep. Dat percentage is ten opzichte van het jaar 2021 met 1% gedaald.

Verordening Jeugdhulp

De verordening voorziet in regelgeving voor de uitvoering ten aanzien van het bieden van jeugdhulp. Het gaat bijvoorbeeld om regelgeving over de toegang, individuele voorzieningen, persoonsgebonden budget et cetera. De gemeenten van de Oosterschelderegio hanteren allemaal dezelfde verordening.

Reimerswaal

Reimerswaal beschikt over de volgende documenten waarin het jeugdbeleid en -regels zijn beschreven: Coalitieakkoord 2022-2026, Verordening Jeugdhulp 2021, Actieplan Jeugdhulp 2023-2026, Reimerswaal Jeugdbeleid 2024-2027, Onderwijskansenbeleid 2024-2026 + uitwerking in opdrachten 2024-2025 . In het Jeugdbeleid en Onderwijskansenbeleid worden de termen 'kansengelijkheid' of 'gelijke kansen' gebruikt.

Coalitieakkoord 2022-2026

'*Ook in Reimerswaal hebben we te maken met jongerenproblematiek als gebruik van drank, drugs en lachgas. Een van de maatregelen uit de afgelopen periode is dat jeugd- en jongerenwerkers veel meer een functie hebben gekregen in het straatwerk in plaats van alleen in de vrijetijdsbesteding*.'

Reimerswaal Jeugdbeleid 2024-2027

De gemeente wil dat ieder kind gelijke kansen heeft. Het Jeugdbeleid is opgebouwd langs aan aantal thema's, waarbij het thema Talentvol Opgroeien expliciet raakvlakken heeft met gelijke kansen. De gemeente stelt dat ook voor risicojongeren talentontwikkeling een geschikte benadering is waarbij het creëren van succeservaringen voor deze doelgroep extra belangrijk is. Ook is binnen dit thema aandacht voor het opvoedtalent van ouders en het netwerk. De gemeente draagt samen met andere partners de verantwoordelijkheid om ouders waar nodig in de opvoeding te ondersteunen. De gemeente stelt concrete doelen. Alle kinderen van 0 tot 4 jaar worden zo veel mogelijk gestimuleerd bij de sociale ontwikkeling binnen een pedagogische omgeving zoals een kinderdagverblijf. Alle kinderen van 4 jaar zijn klaar voor het onder-wijs en hebben daar toegang toe. Alle kinderen van 5 tot 12 jaar genieten basisonderwijs en alle jongeren van 12 tot 23 jaar genieten onderwijs, in elk geval tot het moment van in bezit zijn van een startkwalificatie. Als laatste: jongeren vinden (voor zover zij dat wensen) binnen de gemeente of directe omgeving een baan die aansluit bij hun talenten. Indien nodig met ondersteuning van jeugd- en jongerenwerk.

Om opvoeders in hun kracht te zetten draagt jeugd- en jongerenwerk bij in samenwerking met het Centrum voor Jeugd en Gezin. Jeugd- en Jongerenwerk is zichtbaar op school en op straat en pikt signalen op waarop zij preventief inspelen. Verder ondersteunt de gemeente het ontwikkelen van talenten door aan te zetten tot vrijwilligerswerk. Bijvoorbeeld jeugd- en jongerenwerk organiseert activiteiten gedurende de vakanties en het welzijnswerk creëert ontmoetingsplaatsen. Het Centrum voor Jeugd en Gezin biedt de mogelijkheid om jongeren hierbij als vrijwilliger te laten ondersteunen.

Actieplan Jeugdhulp 2023-2026

De gemeente constateert dat in de praktijk er wettelijke ruimte ligt om (te) snel, (te) vaak en voor (te) brede problematiek Jeugdhulp in te zetten. Daar wil de gemeente verandering in zien door meer te normaliseren: 'een probleem moet 'jeugdzorgwaardig' zijn'. Reimerswaal wil eerst goed onderzoeken wat het exacte probleem is, of er een oplossing voor is en wie daarvoor kan zorgen. Daarbij spelen ook de voorliggende voorzieningen een rol. Reimerswaal ziet verder dat anno 2022 een maatschappelijke trend is dat iedereen gelijk is en gelijke kansen moet krijgen (kansgelijkheid), maar dat dit in de praktijk wordt vertaald naar 'in gelijke mate' succesvol zijn. De druk op jongeren neemt daardoor toe waardoor jongeren juist daarom meer problemen ervaren.

Onderwijsachterstandenbeleid (regio Bevelanden)

Er is veel aandacht voor het verkleinen van onderwijsachterstanden en vroegtijdig schoolverlaten. Het onderwijsbeleid is geïntegreerd in het jeugdbeleid. Met het onderwijskansenbeleid wil de gemeente gelijke kansen bieden aan kinderen en jongeren, ongeacht hun startpositie en zorgbehoefte. Onderwijskansen worden vergroot langs drie lijnen: het wegwerken van onderwijsachterstanden, het bieden van gelijke onderwijskansen en het bieden van een passende plek voor kinderen die in het onderwijs zorg nodig hebben. De gemeente is wettelijk verplicht jaarlijks met besturen van scholen en kinderopvang afspraken te maken over het bestrijden van onderwijsachterstanden. OCW stelt voor 15 procent van de kinderen met het hoogste risico op achterstand financiering beschikbaar. Uit het CBS-dashboard over onderwijsachterstanden blijkt dat van de 2.370 basisschoolleerlingen uit Reimerswaal in 2025 15% valt binnen deze landelijke doelgroep. Dat percentage is ten opzichte van het jaar 2021 hetzelfde.

Verordening Jeugdhulp

De verordening voorziet in regelgeving voor de uitvoering ten aanzien van het bieden van jeugdhulp. Het gaat bijvoorbeeld om regelgeving over de toegang, individuele voorzieningen, persoonsgebonden budget et cetera. De gemeenten van de Oosterschelderegio hanteren allemaal dezelfde verordening.

Schouwen-Duiveland

Schouwen-Duiveland beschikt over de volgende documenten waarin het jeugdbeleid en -regels zijn beschreven: Coalitieakkoord 2022-2026, Verordening Jeugdhulp 2021, Beleidskader Breed Sociaal Domein, Beleidsnotitie Nationaal Programma Onderwijs en het Onderwijsachterstandenbeleid 2025-2028 en -akkoord. In het Beleidskader Breed Sociaal Domein en Onderwijskansenbeleid worden de termen 'kansengelijkheid' of 'gelijke kansen' gebruikt.

Coalitieakkoord 2022-2026

'*We werken als gemeente aan een vitale samenleving waarin inwoners veerkrachtig zijn in een omgeving die kansen biedt om te werken aan de eigen vitaliteit*.'

Beleidskader Breed Sociaal Domein

De gemeente Schouwen-Duiveland streeft naar een gemeenschap waar iedereen gelijke kansen krijgt. Het fundament is de sociale basis waar groepen mensen (buurten, verenigingen, netwerken en gezinnen) elkaar helpen en samen dingen doen. De gemeente faciliteert deze groepen samen met haar partners en hanteert daarbij drie leidende principes: iedereen kan meedoen, sterke netwerken in kernen en wijken en doeltreffender werken. De term 'gelijke kansen' komt nadrukkelijk naar voren in het leidende principe 'iedereen kan meedoen'. De gemeente investeert hiertoe in gelijke kansen ongeacht opleiding, afkomst of sociale positie.

Kinderen moeten daarbij opgroeien in een kansrijke omgeving. De gemeente verschuift daarbij de focus van hulp aan het kind naar het versterken van het opvoedklimaat binnen gezinnen, buurten, scholen en de kinderopvang. De doelen zijn:

- Versterken van de pedagogische basis. Professionals zijn aanwezig op vindplaatsen zoals de school en huisartsen. Ontmoetingsplekken worden georganiseerd tussen ouders om laagdrempelig van elkaar te leren;
- Het vergroten van aandacht voor veiligheidsrisico's in de sociale omgeving bij kinderen, jongeren en gezinnen;
- Bevorderen van kansengelijkheid door samenwerking met het onderwijs en kinderopvang, kinderen met (een risico op) ontwikkelingsachterstand te signaleren en te ondersteunen, te investeren in een goede start in de eerste 1.000 dagen en laagdrempelige (naschoolse) activiteiten aan te bieden.

Jeugdhulp Preventie Overleg (JPO)

Het JPO is een multidisciplinair overleg waarin casuïstiek, signalen en trends rondom jongeren van 10 tot 23 jaar worden besproken. Daaraan nemen preventiepartners, jeugdprofessionals, de gemeente en onderwijs deel. Ook daar speelt het thema gelijke kansen: 'jongeren zijn kansrijk door onderdeel uit te maken van de maatschappij en een toekomstperspectief te hebben'. Het JPO komt na een evaluatie van casussen (36 jongeren uit 30 gezinnen) tot de conclusie dat in bijna alle gevallen de problemen van jongeren voortkomen door wat er thuis of op school gebeurt. Dit laat zien dat samenwerking met ouders en de school van essentieel belang is. Ook hebben jongeren te maken met online groepsdruk, -dreigementen of -pesterijen. Het JPO wil samen met jongerenwerk bespreken hoe hierop te reageren. Verder doet de gemeente mee aan het traject Opgroeien in een Kansrijke Omgeving, dat is gebaseerd op het IJslandse preventiemodel. Doel is dat jongeren opgroeien in een kansrijke omgeving, waar aandacht is voor het voorkomen van middelengebruik. Er worden activiteiten georganiseerd voor jongeren, evenals thematische informatiebijeenkomsten en dialoogsessies over mentale gezondheid.

Onderwijsachterstandenbeleid

De gemeente heeft een eigen onderwijsachterstandenbeleid. Het is geïntegreerd in de bredere beleidsnotitie Nationaal Programma Onderwijs. Dat bevat ook zaken zoals subsidies voor naschoolse activiteiten, bewegingsonderwijs en leesonderwijs. De gemeente is wettelijk verplicht jaarlijks met besturen van scholen en kinderopvang afspraken te maken over het bestrijden van onderwijsachterstanden. OCW stelt voor 15 procent van de kinderen met het hoogste risico op achterstand financiering beschikbaar. Uit het CBS-dashboard over onderwijsachterstanden blijkt dat van de 2.560 basisschoolleerlingen uit Schouwen-Duiveland in 2025 10% valt binnen deze landelijke doelgroep. Dat percentage is ten opzichte van het jaar 2021 met 1% gedaald.

Verordening Jeugdhulp

De verordening voorziet in regelgeving voor de uitvoering ten aanzien van het bieden van jeugdhulp. Het gaat bijvoorbeeld om regelgeving over de toegang, individuele voorzieningen, persoonsgebonden budget et cetera. De gemeenten van de Oosterschelderegio hanteren allemaal dezelfde verordening.

Samenstelling bevolking

Bevolking jaar 2025 per gemeente	Borsele	Goes	Noord-Beveland	Reimerswaal	Tholen	Schouwen-Duiveland
Aantal inwoners	23.125	40.120	8.046	23.335	26.942	34.412
Aantal jongeren tot 18 jaar	4.566	6.963	1.106	5.481	5.800	5.764
Aantal jongeren tot 24 jaar	6.340	9.957	1.590	7.577	7.930	8.004
Percentage jongeren tot 18 jaar	20%	17%	14%	23%	22%	17%
Percentage jongeren tot 24 jaar	27%	25%	20%	32%	29%	23%
Bron: CoPilot AI analyse van CBS gegevens en Allecijfers.nl						

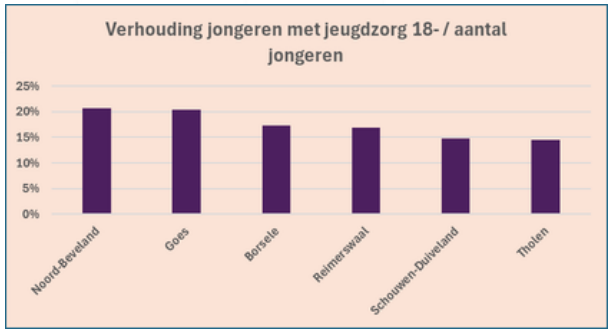
Opleidingsniveau en inkomen bevolking	Borsele	Goes	Noord-Beveland	Reimerswaal	Tholen	Schouwen-Duiveland
Praktisch opleidingsniveau	4.410	8.130	1.650	5.580	6.270	6.760
	24%	25%	24%	31%	30%	24%
Middelbaar opleidingsniveau	8.490	12.940	2.690	8.500	9.410	11.930
	46%	39%	39%	48%	45%	42%
Theoretisch opleidingsniveau	4.180	7.949	1.550	2.660	3.780	6.170
	23%	24%	22%	15%	18%	22%
Inkomen bevolking						
Netto arbeidsparticipatie	75%	72%	70%	76%	74%	72%
Huishoudens met een laag inkomen (tot 120% van sociaal minimum)	8%	12%	9%	9%	10%	10%
Bron: allecijfers.nl						

Kinderen in uitkeringsgezinnen	Borsele	Goes	Noord-Beveland	Reimerswaal	Tholen	Schouwen-Duiveland
Bron: waarstaatjegemeente.nl	3%	3%	4%	2%	3%	4%

Gebruik jeugdhulp

Jongeren met jeugdhulp 2024	Borsele	Goes	Noord-Beveland	Reimerswaal	Tholen	Schouwen-Duiveland
Aantal jongeren met jeugdhulp tot 18 jaar	720	1.310	210	840	785	795
Percentage jongeren met jeugdhulp	16%	19%	19%	15%	14%	14%
Aantal jongeren met jeugdhulp tot 24 jaar	755	1345	215	870	815	830
Percentage jongeren met jeugdhulp	12%	14%	14%	11%	10%	10%

Personen die in 2024 gebruik hebben gemaakt van jeugdhulp
Bron: https://dashboards.cbs.nl/v3/regionaaldashboardjeugdzorg/

Sportvoorzieningen

Gemeentelijke sportaccommodaties volgens kernindicator Mulier Instituut	Jaar	Score dichtheid per 10.000 inwoners	Categorie (kwalitatief)	Toelichting
Nederland (referentie)	2023	21,7	—	Landelijk gemiddelde
Borsele	2023		Hoog (boven NL-gemiddelde)	Relatief veel sportaccommodaties
Goes	2023		Midden (rond NL-gemiddelde)	Rond landelijk gemiddelde
Noord-Beveland	2023		Zeer hoog	Hoge dichtheid per inwoner
Reimerswaal	2023		Midden/Hoog	Lokale spreiding over kernen
Tholen	2023		Hoog	Hoge dichtheid
Schouwen-Duiveland	2023		Midden	Variatie tussen kernen

Maatschappelijke betrokkenheid

Maatschappelijke inzet	Borsele	Goes	Noord-Beveland	Reimerswaal	Tholen	Schouwen-Duiveland
Verenigingsleven	51%	geen data	geen data	52%	60%	geen data
Vrijwilligerswerk	48%	geen data	geen data	44%	52%	geen data
Naastenzorg	49%	geen data	geen data	40%	47%	geen data

Bron: waarstaatjegemeente.nl

Gemeente	Bevolking (1-1-2025)	Religieuze betrokkenheid (%)	
Borsele	23.125	53	
Goes	40.120	47	
Noord-Beveland	8.046	52	
Reimerswaal	23.335	51	
Tholen	26.942	52	
Schouwen-Duiveland	34.412	51	

Alle zes gemeenten hebben een hogere religieuze betrokkenheid dan het landelijke gemiddelde van 42% — variërend van +5 tot +11 procentpunt.

Onderwijsvoorzieningen en -kansen

Voorzieningen onderwijs	Borsele	Goes	Noord-Beveland	Reimerswaal	Tholen	Schouwen-Duiveland
Aantal vestigingen basisonderwijs	17	26	4	16	21	21
Aantal vestigingen voortgezet onderwijs	0	10	0	2	1	1
Aantal vestigingen middelbaar beroepsonderwijs	0	11	0	0	0	0
Aantal vestigingen hoger onderwijs	0	0	0	0	0	0

Bron: allecijfers.nl

Dashboard CBS	Borsele	Goes	Noord-Beveland	Reimerswaal	Tholen	Schouwen-Duiveland
Aantal basisschoolleerlingen	1.950	2.980	470	2.370	2.520	2.560
Onderwijsachterstand 2025	10%	13%	13%	15%	16%	10%
Onderwijsachterstand 2021	9%	14%	12%	15%	16%	11%
https://dashboards.cbs.nl/v5/onderwijsachterstanden/						

Dashboard Gelijke Kansen Alliantie	% definitief advies havo en/of vwo	% definitief advies lager dan toetsadvies	% definitief advies hoger dan toetsadvies	% bijgestelde adviezen	afstroom	opstroom
landelijk	48%	5%	13%	16%	10%	9%
Zeeland	45%	8%	15%	12%	14%	7%
Goes	52%	4%	21%	12%	13%	5%

Dashboard Gelijke Kansen Alliantie	% stapelen van mbo2 naar mbo3	% stapelen van mbo3 naar mbo4	% doorstroom van mbo4 naar hbo
landelijk	41%	21%	27%
Zeeland	38%	21%	23%
Goes	39%	22%	29%

Dashboard Gelijke Kansen Alliantie	% definitief advies havo en/of vwo	% definitief advies lager dan toetsadvies	% definitief advies hoger dan toetsadvies	% bijgestelde adviezen	afstroom	opstroom
landelijk	48%	5%	13%	16%	10%	9%
Zeeland	45%	8%	15%	12%	14%	7%
Borsele	45%	9%	11%	10%	14%	4%

Dashboard Gelijke Kansen Alliantie	% stapelen van mbo2 naar mbo3	% stapelen van mbo3 naar mbo4	% doorstroom van mbo4 naar hbo
landelijk	41%	21%	27%
Zeeland	38%	21%	23%
Borsele	42%	23%	20%

Dashboard Gelijke Kansen Alliantie	% definitief advies havo en/of vwo	% definitief advies lager dan toetsadvies	% definitief advies hoger dan toetsadvies	% bijgestelde adviezen	afstroom	opstroom
landelijk	48%	5%	13%	16%	10%	9%
Zeeland	45%	8%	15%	12%	14%	7%
Reimerswaal	38%	15%	14%	9%	15%	5%

Dashboard Gelijke Kansen Alliantie	% stapelen van mbo2 naar mbo3	% stapelen van mbo3 naar mbo4	% doorstroom van mbo4 naar hbo
landelijk	41%	21%	27%
Zeeland	38%	21%	23%
Reimerswaal	32%	16%	20%

Dashboard Gelijke Kansen Alliantie	% definitief advies havo en/of vwo	% definitief advies lager dan toetsadvies	% definitief advies hoger dan toetsadvies	% bijgestelde adviezen	afstroom	opstroom
landelijk	48%	5%	13%	16%	10%	9%
Zeeland	45%	8%	15%	12%	14%	7%
Tholen	39%	13%	11%	12%	8%	7%

Dashboard Gelijke Kansen Alliantie	% stapelen van mbo2 naar mbo3	% stapelen van mbo3 naar mbo4	% doorstroom van mbo4 naar hbo
landelijk	41%	21%	27%
Zeeland	38%	21%	23%
Tholen	42%	16%	15%

Dashboard Gelijke Kansen Alliantie	% definitief advies havo en/of vwo	% definitief advies lager dan toetsadvies	% definitief advies hoger dan toetsadvies	% bijgestelde adviezen	afstroom	opstroom
landelijk	48%	5%	13%	16%	10%	9%
Zeeland	45%	8%	15%	12%	14%	7%
Noord-Beveland	42%	8%	9%	13%	18%	10%

Dashboard Gelijke Kansen Alliantie	% stapelen van mbo2 naar mbo3	% stapelen van mbo3 naar mbo4	% doorstroom van mbo4 naar hbo
landelijk	41%	21%	27%
Zeeland	38%	21%	23%
Noord-Beveland	33%	15%	18%

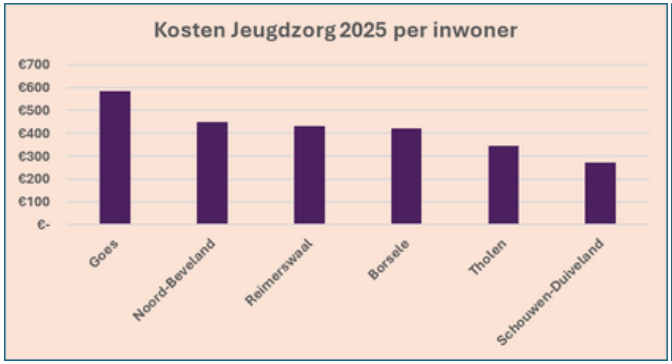
Dashboard Gelijke Kansen Alliantie	% definitief advies havo en/of vwo	% definitief advies lager dan toetsadvies	% definitief advies hoger dan toetsadvies	% bijgestelde adviezen	afstroom	opstroom
landelijk	48%	5%	13%	16%	10%	9%
Zeeland	45%	8%	15%	12%	14%	7%
Schouwen-Duiveland	46%	8%	18%	11%	11%	4%

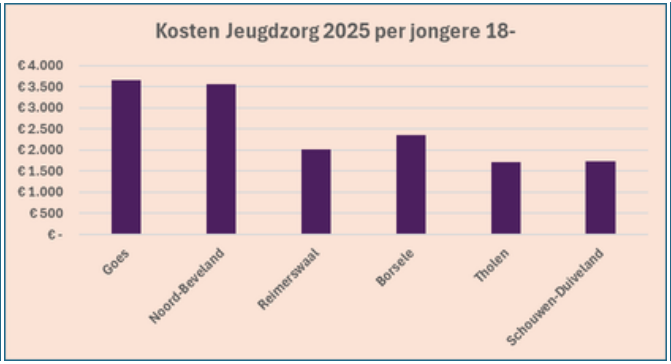
Dashboard Gelijke Kansen Alliantie	% stapelen van mbo2 naar mbo3	% stapelen van mbo3 naar mbo4	% doorstroom van mbo4 naar hbo
landelijk	41%	21%	27%
Zeeland	38%	21%	23%
Schouwen-Duiveland	40%	19%	25%

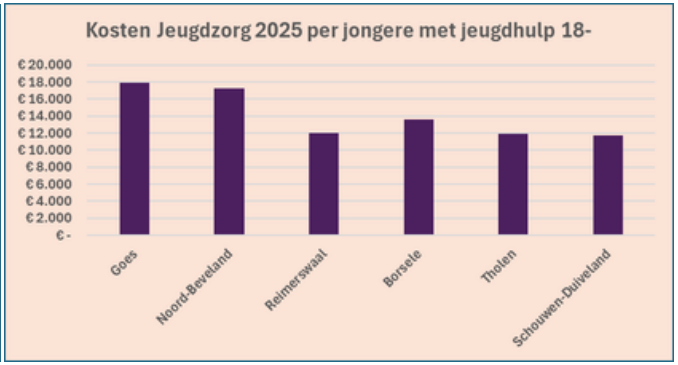
Uitgaven gemeenten 2024 en prognose 2025-2026 voor jeugdzorg - specificatie naar Iv3-taakvelden

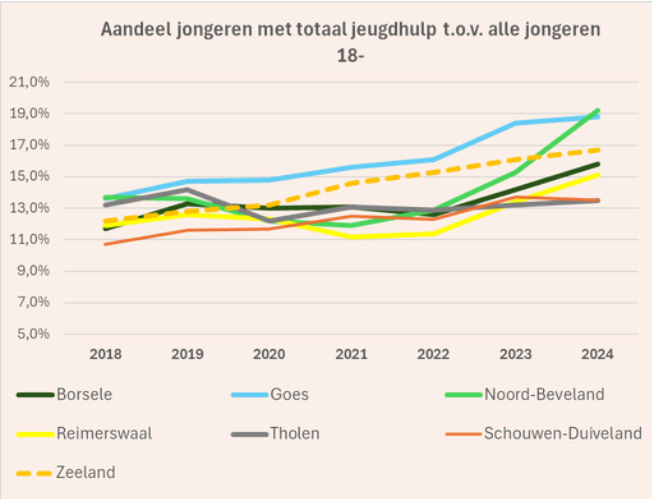
Taakveld	Omschrijving	Borsele			Goes			Reimerswaal			Tholen			Noord-Beveland			Schouwen-Duiveland		
		R2024	P2025	P2026	R2024	P2025	P2026	R2024	P2025	P2026	R2024	P2025	P2026	R2024	P2025	P2026	R2024	P2025	P2026
Totaal lasten Jeugdzorg x € 1.000		€ 8.801	€ 9.782	€ 12.682	€ 20.327	€ 23.450	€ 29.460	€ 10.251	€ 10.067	€ 12.506	€ 11.354	€ 9.349	€ 12.759	€ 2.753	€ 3.619	€ 3.906	€ 12.730	€ 9.323	€ 11.048
Aantal inwoners			23.156			40.120			23.335			26.942			8.046			34.412	
Kosten Jeugdzorg/inw in euro's			€ 422			€ 584			€ 431			€ 347			€ 450			€ 271	
Aantal jongeren 18-			4.163			6.419			4.985			5.437			1.017			5.381	
Kosten Jeugdzorg/jongere 18- in euro's			€ 2.350			€ 3.653			€ 2.019			€ 1.719			€ 3.559			€ 1.733	
Aantal jongeren met jeugdhulp 18-			720			1.310			840			785			210			795	
Kosten Jeugdzorg/jongere met jeugdhulp in euro's			€ 13.586			€ 17.901			€ 11.985			€ 11.909			€ 17.233			€ 11.727	
6.22	Toegang en eerste lijnsvoorzieningen Jeugd	0	871	1.754	0	3.101	2.837	0	780	1.045	3.161	1.707	1.783	0	440	538	4.442	524	2.217
6.72a	Jeugdhulp Begeleiding	1.360	0	0	4.246	0	0	1.605	0	0	1.469	0	0	0	0	0	1.311	8.688	0
6.72b	Jeugdhulp behandeling	1.404	0	0	2.339	0	0	872	0	0	776	0	0	416	0	0	1.053	0	0
6.72c	Jeugdhulp dagbesteding	628	0	0	1.908	0	0	1.770	0	0	456	0	0	520	0	0	470	0	0
6.72d	Jeugdhulp zonder verblijf overige	456	0	0	587	0	0	227	0	0	141	0	0	193	0	0	341	0	0
6.73a	Pleegzorg	412	0	0	1.244	0	0	237	0	0	569	0	0	173	0	0	442	0	0
6.73b	Gezinsgericht	213	0	0	583	0	0	432	0	0	670	0	0	53	0	0	313	0	0
6.73c	Jeugdhulp met verblijf overige	1.116	0	0	2.174	0	0	711	0	0	579	0	0	281	0	0	1.222	13	0
6.74a	Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	2.040	0	0	3.871	0	0	2.326	0	0	1.538	0	0	432	0	0	1.786	0	0
6.74b	Jeugdhulp crisi/LTA/GGZ-verblijf	509	0	0	1.426	0	0	1.783	0	0	968	0	0	587	0	0	680	0	0
6.74c	Gesloten plaatsing	204	0	0	0	0	0	-95	0	0	64	0	0	-154	0	0	229	0	0
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	0	0	0	0	138	1.487	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	616
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	0	3.324	5.372	0	8.072	10.194	0	4.532	2.418	0	1.577	2.871	0	1.145	1.063	0	0	2.269
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	0	4.283	4.509	0	8.656	12.092	0	3.188	6.273	0	3.965	4.711	0	1.609	1.876	0	0	3.945
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	0	169	79	0	1.894	1.126	0	555	1.255	0	287	429	0	164	147	0	0	1.048
6.792	PGB Jeugd	0	104	104	0	293	325	0	300	300	0	70	0	0	37	37	0	0	96
6.82b/6.822 (va 2025)	Jeugdreclassering	55	130	40	86	143	145	44	35	47	31	70	0	80	64	73	20	0	146
6.82a/6.821 (va 2025	Jeugdbescherming	404	732	717	1.863	1.138	1.234	339	299	682	931	777	915	172	159	167	421	0	639
6.92	Coördiniatie en beleid Jeugd	0	169	107	0	15	20	0	378	486	0	896	1.070	0	1	5	0	98	54
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-										0	0	65						
6.73																			
6.74	Jeugd-GGZ (aanvullend)																		
6.75-76																			
6.82	Geescaleerde zorg 18-												915						

Bronnen: gemeentelijke jaarrekeningen/-verslagen 2024 en gemeentelijke programmabegrotingen 2025 en 2026.

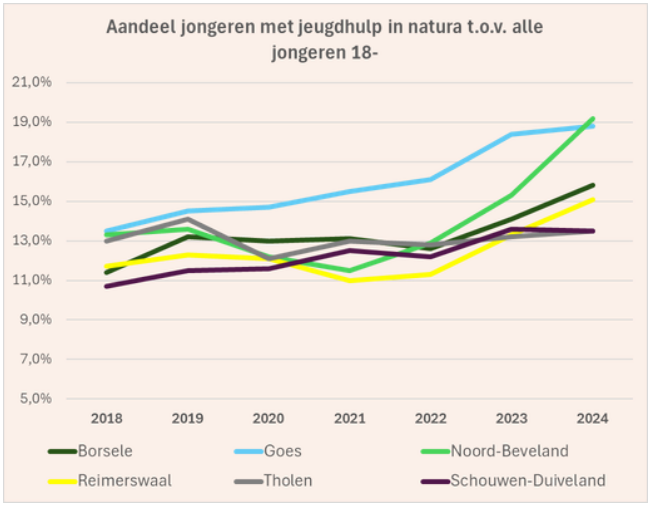

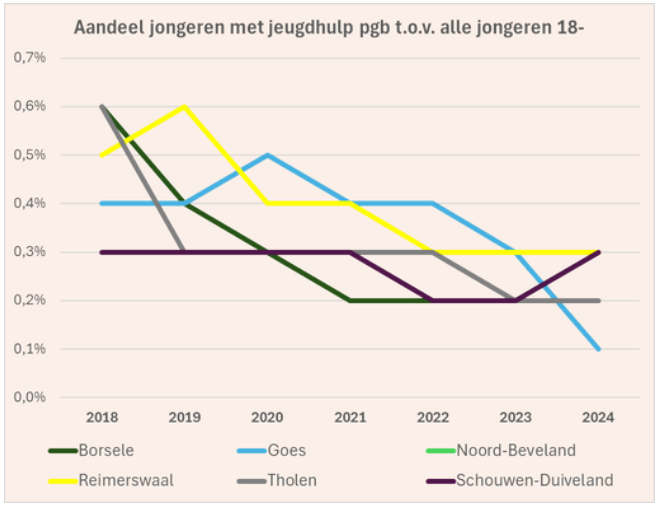

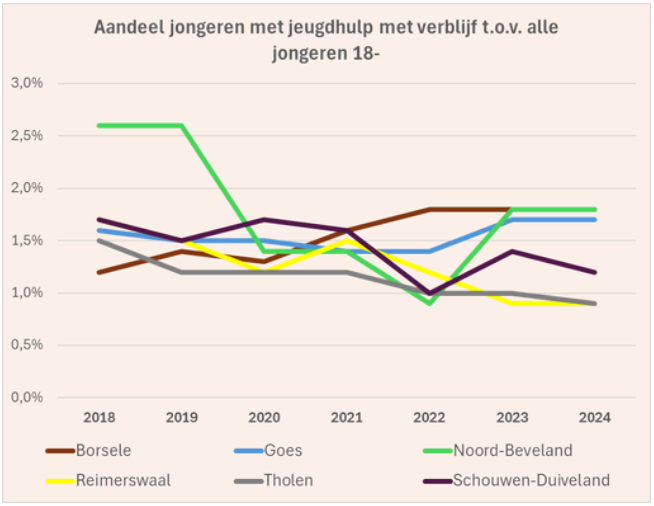

Er zijn recent twee veranderingen doorgevoerd in de verzameling en verwerking van de data over jeugdzorg, die leiden tot een trendbreuk in de uitkomsten over 2020 en 2021.
De grootste verandering betreft een forse toename in 2021 van de berichtgeverspopulatie van jeugdhulpaanbieders. Hierdoor zijn de uitkomsten over jeugdhulp over de jaren 2021 en later niet goed te vergelijken met de uitkomsten over de jaren 2015 t/m 2020.
Daarnaast is er een kleine verandering doorgevoerd in de berekenwijze van de definitieve cijfers over jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering. Dit leidt tot een zeer beperkte trendbreuk tussen de jaren tot en met 2019 en de jaren vanaf 2020.

https://dashboards.cbs.nl/v3/regionaaldashboardjeugdzorg/

Bestudeerde schriftelijke bronnen

Jaar	Maand	Beschrijving
Landelijke kaders en algemeen		
2014	3	Jeugdwet inclusief toekomstige wijzigingen voorzien met ingang van 1 januari 2027.
2023	11	Verkenning aanpak kansengelijkheid, VNG, Divosa, NDSD
2023	12	Vereniging van Nederlandse gemeenten, De waarden van het sociaal domein, propositie, december 2023
2023	-	Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028
2024	9	SEO, onderzoek in opdracht van de ABN AMRO Foundation en het Jeugdeducatiefonds, Kansenongelijkheid in Nederland, 9 september 2024
2024	11	Uitgavenonderzoek Jeugdzorg 2023 & 2024, Improven
Regionaal,subregionaal		
2023	3	Onderzoek zorglandschap Jeugdhulp Zeeland, bureau HHM
2023	11	Zeeuwse Zorg Coalitie, Regiovisie 2023-2030 e.v., De Zeeuw Zorgt 2030, 31 november 2023
2023	11	Jeugdhulp Zeeland, Transformatieoverleg Uitvoeringsagenda Regiovisie Jeugdhulp 2023-2028, 6 november 2023
2023	12	Jeugdhulp Zeeland, Regiovisie 2023-2028, december 2023
2023	12	Het Bevelandse onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026
2024	9	Jeugdhulp Zeeland, Uivoeringsagenda Jeugdhulp Zeeland 2023-2028, 19 september 2024
2025	1	ZSSD, Meerjarig uitvoeringsprogramma Zeeuwse samenwerking sociaal domein 2025 e.v., 8 januari 2025
2025	4	Jeugdhulp Zeeland, Voorstel portefeuillehoudersoverleg, Uitvoering beheersmaatregelen werken met gelijke methodieken en instrumenten en de opstart van een lerende cyclus, 24 april 2025.
Gemeente Borsele		
2019	6	Beleidsnota Jongvolwassenen “Jongeren gemeente Borsele bijna 18 jaar en nu?”
2020	2	Beleidsnota Sociaal Domein, actieplan 2020-2023 ‘Een samenleving maak je samen’.
-	-	Koersplan Sociaal Domein Borsele, verdiepingsslag actieplan Sociaal Domein 2020-2023
2022	7	Integrale aanpak jeugdgroepen Borsele ‘van preventie tot repressie’
2022	1	Kansrijke Start Borsele, besluit B&W
2022	-	Bestuursprogramma 2022-2026
2023	6	memo Kaderstelling Sociaal Domein 2026-2029: Anders denken, Anders doen.
2025	3	Verordening Jeugdhulp 2026, geldend vanaf 7 maart 2026 t/m heden
2025	-	Rapportage Sociaal Domein 2024
2025	-	Beleidskader Sociaal Domein 2026-2031
Gemeente Goes		
-	-	Jeugdbeleid Goes 2018-2022
2021	6	Verordening Jeugdhulp Goes 2021
2022	-	Coalitieakkoord 2022-2026
2023	10	Besluit B&W, Scholenproject SMWO-GGD
2024	12	Besluit B&W, Subsidie gezinsmaatjes
2024	12	Besluit B&W, Subsidie TEJO Thuis
2025	3	Gelijke Kansen Alliantie Goes, Duvefit en alle V(s)O scholen
2025	7	Infographic, Strategisch plan kansrijke start Goes

Bestudeerde schriftelijke bronnen

Jaar	Maand	Beschrijving
Gemeente Tholen		
2021	1	Verordening Jeugdhulp 2021
2022	11	Beleidsplan Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026
2022	-	Bestuursprogramma 2022-2026
2023	3	Visie op het voorliggend veld 'Dichter bij de klant, eerder bij de vraag!'
2025	5	Uitwerking voorstel 'Leeromgeving Stevig Lokaal Team.
Gemeente Noord-Beveland		
2021	11	Beleidsplan gemeentelijke visie op jeugd- en onderwijsbeleid 2022-2025
2022	-	Raadspuntenprogramma 2022-2026
2022	-	Lokaal uitvoeringsplan onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026
2023	-	Visie op Jongerenwerk
2026	1	Verordening Jeugdhulp 2026
Gemeente Reimerswaal		
2021	-	Verordening Jeugdhulp 2021
2022	-	Coalitieakkoord 2022-2026
2022	12	Actieplan Jeugdhulp 2023-2026
2024	-	Reimerswaal Jeugdbeleid 2024-2027
2024	2	Onderwijskansenbeleid 2024-2026
2024	-	Uitwerking opdrachten Onderwijskansenbeleid 2024-2025
Gemeente Schouwen-Duiveland		
2021	2	Verordening Jeugdhulp 2021
2022	2	Beleidsnotitie Nationaal Programma Onderwijs
2022	-	Coalitieakkoord 2022-2026
2024	5	Onderwijsachterstandenbeleid 2024-2026
2024	-	Jaarplan 2024 Jeugd Preventie Overleg
2024	4	1 jaar Jeugd Preventie Overleg
2025	-	Onderwijsakkoord kinderopvang en onderwijs 2025-2028
-	-	Beleidskader Breed Sociaal Domein
2025	-	Notitie beschikkingsvrije inzet jeugdprofessional 12-18 jaar

Respondenten

De gesprekken zijn gevoerd in de periode 1 september 2025 tot 18 maart 2026. De vermelde functies en fractienamen betreffen de situatie ten tijde van de gesprekken en kunnen inmiddels zijn gewijzigd.

Naam	Functie	Gemeente
Groepsgesprek met afvaardiging raden		
Cor Sandee	Raadslid fractie PvdA	Borsele
Gerard Verkuil	Raadslid fractie SGP/CU	Borsele
Margriet Koeleman	Raadslid fractie CDA	Borsele
Johan Verbrugge	Raadslid fractie LPB	Borsele
Annet van de Ree	Raadslid fractie D66	Borsele
Miranda van Mackelenbergh- van Oosten	Griffier	Borsele
Jankees Tramper	Raadslid fractie Nieuw Goes	Goes
Krisja Corstens	Raadslid fractie PvdA/GL	Goes
Frans van der Knaap	Voorzitter fractie CDA	Goes
Patty Versteegh	Raadslid fractie VVD	Goes
Cees Verkuil	Raadslid fractie SGP/CU Goes	Goes
Gonneke de Boe	Voorzitter fractie Partij van Goes	Goes
Jacqueline van Mil	Raadslid fractie D66	Goes

Naam	Functie	Gemeente
Groepsgesprek met afvaardiging raden		
Marcel Verwei	Voorzitter fractie D66 Noord-Bevelands Belang	Noord-Beveland
Charles Leikens	Voorzitter fractie D66	Noord-Beveland
Eric Mahieu	Voorzitter fractie PvdA/GL	Noord-Beveland
Johan Sandee	Voorzitter fractie CDA	Noord-Beveland
Jasper Lokerse	Voorzitter fractie VVD	Noord-Beveland
Julia Stroop	Raadsgriffier	Noord-Beveland
Huib Bouwman	Voorzitter fractie ChristenUnie	Reimerswaal
Mascha Boone-Tuijnman	Raadslid fractie Leefbaar Reimerswaal	Reimerswaal
Olaf Buteijn	Voorzitter fractie CDA	Reimerswaal
Laurence Haack	Raadslid fractie Leefbaar S-D	Schouwen-Duiveland
Erika Kater	Voorzitter fractie CU	Schouwen-Duiveland
Ron Brink	Voorzitter fractie Leefbaar S-D	Schouwen-Duiveland
Rob van der Sleen	Raadslid fractie GL/PvdA	Schouwen-Duiveland

Respondenten

De gesprekken zijn gevoerd in de periode 1 september 2025 tot 18 maart 2026. De vermelde functies en fractienamen betreffen de situatie ten tijde van de gesprekken en kunnen inmiddels zijn gewijzigd.

Naam	Functie	Gemeente
Groepsgesprek met afvaardiging raden		
Adri van den Witteboer	Burgercommissielid GL/PvdA	Schouwen-Duiveland
Nathalie Alphenaar	Raadsondersteuner	Schouwen-Duiveland
Jan Heshof	Fractievoorzitter PvdA/GL	Tholen
Andries de Meyer	Raadslid fractie SGP	Tholen
Leen Vermeij	Raadsgriffier	Tholen
Richard Harinck	Raadslid fractie VVD	Tholen

Naam	Functie	Gemeente
Groepsgesprek met portefeuillehoudersoverleg Jeugd		
Ad Meeuwsen	Portefeuillehouder	Reimerswaal
Corniel van Leeuwen	Portefeuillehouder	Tholen
Kees Poortvliet	Portefeuillehouder	Schouwen-Duiveland
Marga van de Plasse	Portefeuillehouder	Borsele

Naam	Functie	Gemeente
Groepsgesprek met portefeuillehoudersoverleg Jeugd		
André van der Reest	Portefeuillehouder	Goes
Stephan van Belzen	Portefeuillehouder	Noord-Beveland

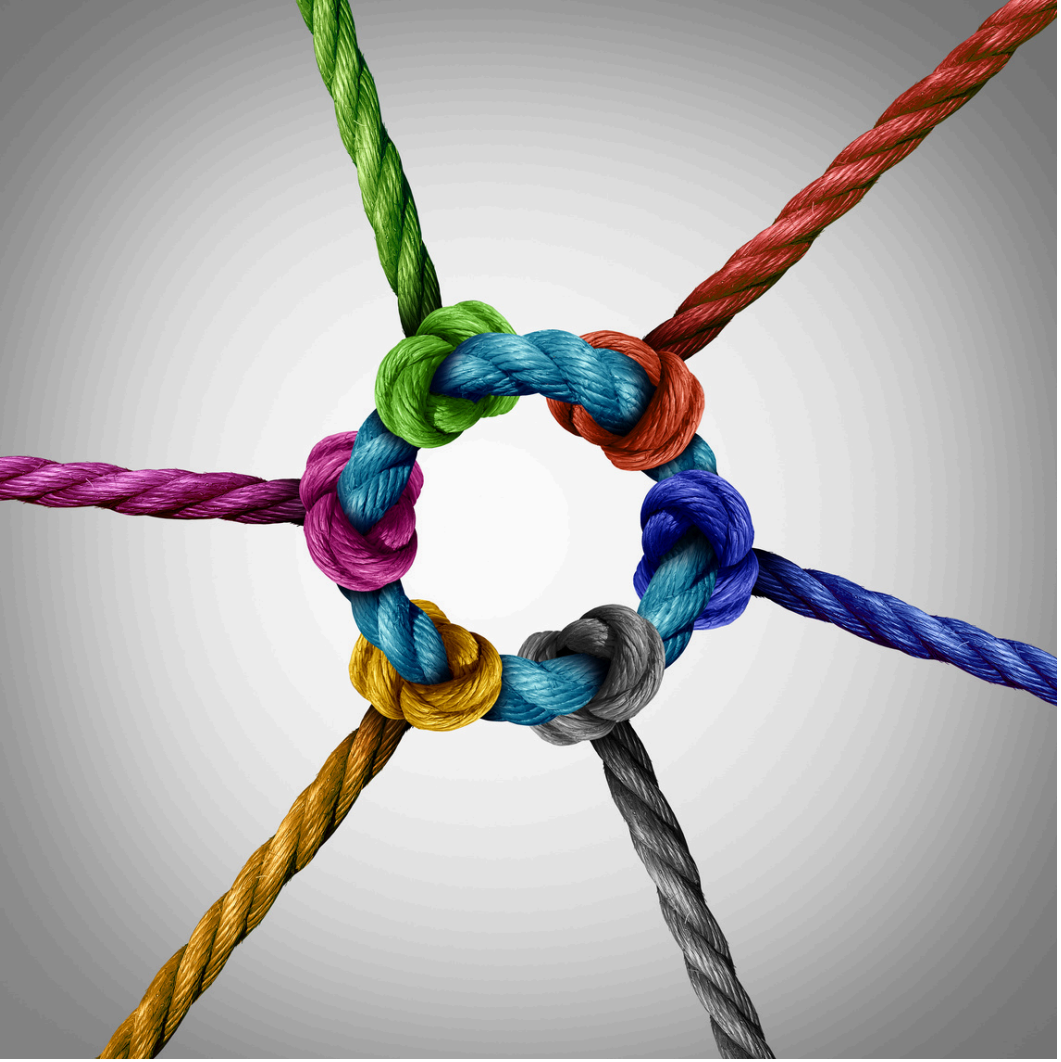
Naam	Functie	Gemeente
Groepsgesprek ambtenaren Transformatieoverleg Jeugd		
Geanonimiseerd	Teamcoördinator sociaal domein	Noord-Beveland
	Beleidsmedewerker jeugd	Schouwen-Duiveland
	Coördinator maatschappelijke ontwikkeling	Borsele
	Coördinator Centrum Jeugd en Gezin	Borsele
	Beleidsmedewerker jeugd	Goes
	Beleidsmedewerker sociaal domein	Tholen
	Programmamanager sociaal domein/ jeugdhulp Zeeland	Zeeuwse samenwerking sociaal domein

Respondenten

De gesprekken zijn gevoerd in de periode 1 september 2025 tot 18 maart 2026. De vermelde functies en fractienamen betreffen de situatie ten tijde van de gesprekken en kunnen inmiddels zijn gewijzigd.

Naam	Functie	Gemeente
Korte individuele gesprekken toegangsteams		
Geanonimiseerd	Coördinator Centrum Jeugd en Gezin	Borsele
	Senior beleidsadviseur jeugd	Reimerswaal
	Teammanager Centrum Jeugd en Gezin	Goes
	Procesleider sociaal domein	Schouwen-Duiveland
	Procescoördinator sociaal domein	Tholen
	Teamcoördinator toegang en procescoördinator sociaal domein	Noord-Beveland

Naam	Functie	Gemeente
Groepsgesprek Lokale teams		
Geanonimiseerd	Senior beleidsadviseur jeugd	Reimerswaal
	Projectcoördinator	Borsele
	Procescoördinator sociaal domein	Tholen
	Teammanager Centrum Jeugd en Gezin	Goes
	Beleidsadviseur cluster sociaal domein	Goes
	Teamcoördinator toegang en procescoördinator sociaal domein	Noord-Beveland
	Consulent lokale toegangsteam	Reimerswaal

PARTNERS+PRÖPPER

's-Gravendijckseweg 60, 2201CZ Noordwijk

071 7370167 / 06 14440746

www.partnersenpropper.nl
www.opgavengestuurdwerken.nl